

Nr 79.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 m. m.; given Stockholms slott den 22 februari 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning om konjunkturskatt för år 1952; samt
- 2) förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Som ett led i åtgärderna för att motverka en inflationistisk utveckling i vårt land föreslås i propositionen — i syfte att till samhället indraga viss del av de mervinster som framkommit som en följd av den exceptionella internationella konjunkturen under år 1951 — en tillfällig konjunkturvinstbeskattning.

Det i propositionen framlagda förslaget till *förordning om konjunkturskatt för år 1952* avser sådan inkomst av skogsbruk och inkomst av rörelse, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställs av beskattningsnämnd i första instans år 1952. Förordningen skall vara tillämplig endast å inkomst, som är skattepliktig till statlig inkomstskatt. I fråga om inkomst av rörelse skall dock förordningen icke äga tillämpning beträffande utövare av s. k. fria yrken. Särskild skatteplikt för tantiem eller därmed jämförlig inkomst av tjänst föreslås icke, men hänsyn skall vid beräkning av skattepliktig inkomstökning av rörelse i vissa fall tagas till dylika utgifter i rörelsen. Deklarationsskyldighet skall åligga envar skattskyldig, som åtnjutit inkomst som nu sagts, dock att sådan skyldighet i vissa fall skall inträda först efter anmaning.

Konjunkturskatt skall utgå efter 40 procent å en på visst sätt beräknad beskattningsbar merinkomst av skogsbruk och av rörelse. Skatten skall i princip vara avdragsgill vid den statliga inkomsttaxeringen.

Merinkomsten bestämmes i fråga om rörelse till skillnaden mellan en på visst sätt uppskattad inkomst av förvärvskällan under beskattningsåret (*omräknad nettointäkt*) och under jämförelseåret (*jämförelseinkomst*). I princip skall beskattningsåret 1949 utgöra jämförelseår; den skattskyldige må emellertid i stället välja år 1948. Den sålunda framräknade merinkomsten utgör *uppskattad merinkomst*. I förekommande fall skall från denna avdrag göras för inkomstminskning och utvidgning av rörelse. Återstoden skall utgöra *taxerad merinkomst* av rörelse.

Taxerad merinkomst av skogsbruk fastställs till en i regel efter schablonmässiga grunder beräknad prisstegringsvinst utöver omkostnadsökning.

Taxerad merinkomst skall fastställas gemensamt för skattskyldigs samtliga förvärvskällor av rörelse, å ena, samt av skogsbruk, å andra sidan.

Från taxerad merinkomst eller, därest den skattskyldige haft taxerad merinkomst av både skogsbruk och rörelse, från summan av taxerade merinkomster, skall avdragas ett belopp å 10 000 kronor. Återstoden skall utgöra *beskattningsbar merinkomst*.

Den omräknade nettointäkten för beskattningsåret erhålles genom omräkning av nettointäkten av förvärvskällan med hänsyn till vinstreglerande dispositioner beträffande varulager, inventarier samt pensions- och investeringsfonder, varjämte hänsyn skall tagas till vissa onormala omkostnader.

Omräknad nettointäkt för jämförelseåret beräknas i huvudsak efter enahanda grunder. Den omräknade nettointäkten skall ökas dels med 25 procent, varigenom hänsyn tages till penningvärdeförsämring, och dels med 15 procent, varigenom hänsyn tages till *naturlig utveckling*, rationalisering e. d. Det belopp, som därvid erhålles, d. v. s. 140 procent av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret, skall utgöra *jämförelseinkomst*. I vissa fall skall *jämförelseinkomst* kunna beräknas på annat sätt.

Skattskyldig, vars räkenskapsår gått till ända före den 1 november 1951, skall under vissa förutsättningar kunna välja att bli påförd konjunkturskatt för 1952 års inkomster, därvid taxering till sådan skatt skall ske år 1953.

I propositionen framlägges även förslag till *förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall*.

I propositionen uttalas, att det ännu är för tidigt att slutgiltigt bedöma, huruvida en allmän konjunkturskatt blir erforderlig även för 1952 års inkomster.

Förslag
till
förordning om konjunkturskatt för år 1952.

Härigenom förordnas som följer.

Skattepliktig inkomstökning och skattskyldighet.

1 §.

För inkomstökning, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställes av beskattningsnämnd i första instans år 1952 (*beskattningsåret*), skall erläggas konjunkturskatt till staten under förutsättning att den som åtnjöt inkomstökningen är skattskyldig år 1952 till statlig inkomstskatt för den ifrågavarande inkomsten.

Skattskyldig, för vilken i föregående stycke avsett beskattningsår utgått före den 1 november 1951, skall, därest han så påfordrar, i stället erlægga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställes år 1953. Såsom förutsättning härför skall gälla, att sistnämnda beskattningsår omfattar minst tolv månader samt att den skattskyldige gjort anmälan som i 13 § 1 mom. sista stycket sägs. Beträffande skattskyldig, som skall erlægga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställes år 1953, skall sistnämnda beskattningsår anses såsom beskattningsår enligt denna förordning.

Från skattskyldighet som i denna förordning sägs undantagas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

2 §.

Skattepliktig enligt denna förordning är inkomstökning hänförlig till inkomst av rörelse eller av skogsbruk. Sådan skatteplikt föreligger dock ej när fråga är om inkomst av vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet eller om intäkt genom avyttring av skog i samband med avyttring av marken.

Inkomst av rörelse.

3 §.

Fråga huruvida inkomstökning föreligger skall bedömas på grundval av en jämförelse mellan inkomstförhållandena under, å ena sidan, beskattningsåret och, å andra sidan, det beskattningsår som gått till ända närmast före den 1 mars 1950 eller, om den skattskyldige så yrkar, det beskattningsår som gått till ända närmast före den 1 mars 1949 (*jämförelseåret*).

För verkställande av sådan jämförelse skall nettointäkten av rörelse omräknas, för såväl beskattningsåret som jämförelseåret, på sätt i 4 § närmare anges. Efter omräkningen framkommet belopp utgör *omräknad nettointäkt*.

För jämförelseåret fastställs *jämförelseinkomst*. Denna beräknas på grundval av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret på så sätt att tillägg göres med 25 procent för penningvärdets försämring och med 15 procent för normal utveckling o. dyl. i rörelsen. Jämförelseinkomsten utgör sålunda 140 procent av den omräknade nettointäkten.

Har verksamhet påbörjats efter utgången av år 1946, må utan hinder av vad i nästföregående stycke sägs jämförelseinkomsten fastställas efter vad som finnes skäligt med hänsyn till bland annat verksamhetens art och omfattning. Vad nu sagts skall även gälla, därest den omräknade nettointäkten icke för något av de beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, utvisar överskott eller — om sådant framkommit — detsamma uppenbarligen avsevärt understiger vad som för rörelsen kan anses normalt.

(Se vidare anvisningarna.)

4 §.

1 mom. Omräknad nettointäkt och jämförelseinkomst uppskattas för varje förvärvskälla för sig, därvid såsom särskild förvärvskälla enligt denna förordning skall anses särskild förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

2 mom. Vid bestämmande av omräknad nettointäkt skall avvikelser från nettointäkten av förvärvskällan ske i följande fall.

a) Nybildning av dold reserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen skall upptagas som tillkommande post och minskning av sådan reserv som avgående post.

b) Vid taxering till statlig inkomstskatt medgivet avdrag för värdeminskning å för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda maskiner och andra inventarier samt byggnader skall upptagas som tillkommande post.

Vid beräkning av tillkommande post som i nästföregående stycke sägs skall från det vid taxering till statlig inkomstskatt medgivna avdraget för värdeminskning å inventarier avräknas såsom skattepliktig intäkt upptagen ersättning genom avyttring av inventarier eller ersättning på grund av försäkring för förlust av inventarier. Skulle ersättning som här sagts överstiga medgivet avdrag för värdeminskning, skall överskjutande belopp upptagas som avgående post.

Kan skattskyldig visa, att den verkliga anskaffningskostnaden för vid beskattningsårets utgång föreliggande bestånd av inventarier och byggnader med minst 20 procent överstiger den verkliga anskaffningskostnaden för vid jämförelseårets utgång föreliggande bestånd av tillgångar av sådant slag, må vid omräkning av nettointäkten för beskattningsåret som avgående post upptagas ett belopp svarande mot värdeminskningens avdrag för normal förslitning, beräknat å den del av anskaffningskostnaden för tillgångarna vid beskattningsårets utgång, som överstiger 120 procent av anskaffningskostnaden för tillgångarna vid jämförelseårets utgång.

c) Har avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgivits för ersättning till pensions- eller andra personalstiftelser, skall det belopp, varmed avdrag medgivits, upptagas såsom tillkommande post.

Vad nu sagts skall dock, såvitt avser den del av avsättningen till pensionsstiftelse under beskattningsåret, som överstiger 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, gälla endast om och i den mån stiftelsens förmögenhet efter den under beskattningsåret gjorda avsättningen överstiger 80 procent av det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet beräknats med ledning av de i 6 § förordningen angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) angivna bestämmelserna.

I fråga om inbetalning till särskild pensionsfond hos Svenska personalpensionskassan skall i tillämpliga delar gälla vad i c) första stycket sägs.

d) Har vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdrag medgivits för avsättning till investeringsfond, skall ett mot avdraget svarande belopp i sin helhet upptagas såsom tillkommande post.

Har avsättning till investeringsfond tagits i anspråk under sådana förhållanden, att det ianspråktagna beloppet inräknats i nettointäkten eller använts för nedskrivning av varulager eller för sådan avskrivning av inventarier eller byggnader, som ingår i tillkommande post enligt 2 mom. b) ovan, skall beloppet upptagas såsom avgående post, i förekommande fall jämte ränta.

e) Har hos aktiebolag eller ekonomisk förening, vars aktier eller andelar till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt — direkt eller genom förmedling av juridisk person — innehavas av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, nettointäkten nedbringats genom kostnader i form av lön, arvode, tantiem el. dyl. till delägare eller till dennes make eller skyldeman skola dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post. Vad nu sagts skall även gälla i fråga om premier för försäkringar tecknade till förmån för delägaren eller dennes make eller skyldeman ävensom beträffande annan liknande förmån, lämnad till person som nu sagts.

f) I nettointäkten ingående återbetalade export- och prisutjämningsavgifter skola upptagas såsom avgående post.

g) Har skattskyldig vid uttag av skogsprodukter till egen rörelse tillämpat högre priser än vid uttagat gällande marknadspriser skall det belopp, varmed produkternas marknadsvärde understiger det värde, som åsatts produkterna i räkenskaperna, upptagas såsom tillkommande post.

Hava skogsprodukter i fall, som nu sagts, åsatts lägre värde än det vid uttagat gällande marknadsvärdet, skall skillnaden upptagas såsom avgående post.

3 mom. Vid uppskattning av omräknad nettointäkt för *beskattningsåret* skall, utöver vad som kan föranledas av bestämmelserna i 2 mom., avvikelser ske i följande fall.

a) Har skattskyldig vid taxeringen till statlig inkomstskatt erhållit avdrag för kostnader, vilka kunna antagas hava tillkommit i syfte att nedbringa skatten enligt denna förordning, skall belopp motsvarande dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post.

b) Ingår i den vid taxeringen till statlig inkomstskatt fastställda nettointäkten större inkomstpost av engångskaraktär, som hänför sig till tid före beskattningsåret och som icke har motsvarighet under jämförelseåret, må inkomsten helt eller delvis upptagas som avgående post.

4 mom. Vid uppskattning av omräknad nettointäkt för *jämförelseåret* skall, utöver vad som kan föranledas av bestämmelserna i 2 mom., såsom tillkommande post upptagas ett belopp motsvarande värdet vid jämförelseårets utgång för den skattskyldige av de export- och prisutjämningsavgifter, för vilka avdrag medgivits vid taxeringen till statlig inkomstskatt avseende inkomsterna under jämförelseåret. Nyssnämnda värde skall beträffande skattskyldig, som erlagt exportavgift jämlikt särskilt avtal med staten, anses utgöra det avgiftsbelopp, som enligt avtalet eller därefter träffad överenskommelse skall återbetalas till den skattskyldige, ökat med hälften av återstoden av avgiften, samt beträffande skattskyldig, som erlagt prisutjämningsavgift jämlikt särskild författning, hela avgiftsbeloppet, såvitt avser trävaror, samt tre fjärdedelar av avgiftsbeloppet, såvitt avser övriga produkter.

(Se vidare anvisningarna.)

5 §.

1 mom. Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret överstiger jämförelseinkomsten, utgör *uppskattad merinkomst* av förvärvskällan.

Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret understiger jämförelseinkomsten, utgör *uppskattad inkomstminskning* av förvärvskällan.

Uppskattad merinkomst eller, om skattskyldig haft mer än en förvärvskälla, för vilken uppskattad merinkomst fastställts, summan av uppskattade merinkomster, i förekommande fall efter avdrag för uppskattad inkomstminskning i en eller flera förvärvskällor, skall utgöra *taxerad merinkomst av rörelse*, där icke annat följer av bestämmelserna i fjärde stycket här nedan.

Har rörelse avsevärt utvidgats genom utbyggnad av produktionsapparaten eller utökning av antalet anställda eller därmed jämförliga åtgärder, må vid fastställande av taxerad merinkomst avdrag från uppskattad merinkomst ske för vad som av den skattskyldige visas utgöra inkomstökning genom utvidgningen, i den mån denna inkomstökning kan anses överstiga den gottgörelse för naturlig utveckling o. dyl., som givits vid fastställande av jämförelseinkomsten.

2 mom. Riksskattenämnden äger, efter framställning av näringsorganisation eller i fråga om bransch, där sådan icke finnes, av skattskyldig beträffande visst slag av rörelse förklara, att inkomstökning såsom oberoende av vinstkonjunktur icke skall beskattas enligt denna förordning. Över förklaring, som nu sagts, må klagan icke föras.

Efter framställning av taxeringsintendent må riksskattenämnden beträffande viss skattskyldig förordna, att förklaring enligt nästföregående stycke icke skall vara tillämplig å den skattskyldige.

(Se vidare anvisningarna.)

Inkomst av skogsbruk.

6 §.

Beträffande skogsbruk skall såsom *taxerad merinkomst* upptagas 40 procent av köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, 20 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter och 20 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse; dock att i fråga om köpeskillning, varom avtal träffats före den 1 juli 1951, eller uttag, som skett före denna tidpunkt, procentsatserna skola utgöra allenast hälften av de nu nämnda. Kan skattskyldig visa, att köpeskillning härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 september 1950, skall sådan köpeskillning, under förutsättning att jämväl försäljningspriset slutgiltigt fastställts före nämnda dag, icke medtagas vid beräkning av taxerad merinkomst.

Visar skattskyldig att för honom sådana förhållanden rått, att, i jämförelse med det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1950, eller, om den skattskyldige så yrkar, det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1949, prisstegringen utöver omkostnadsökningen å samtliga under beskattningsåret gjorda försäljningar eller uttag, uppgår till lägre belopp än vad som föranledes av i nästföregående stycke angivna bestämmelser, skall detta lägre belopp utgöra taxerad merinkomst. Skattskyldig må därvid erhålla gottgörelse för penningvärdets försämring med 25 procent å priser och kostnader under det år, varmed jämförelse sker.

Kan den skattskyldige visa, att hans nettointäkt av skogsbruk varit mindre än det belopp, som erhålles vid tillämpning av bestämmelserna i första eller andra stycket här ovan, må den taxerade merinkomsten icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.

(Se vidare anvisningarna.)

Beskattningsbar merinkomst.

7 §.

Från taxerad merinkomst — i förekommande fall från sammanlagda beloppet av taxerad merinkomst av rörelse och skogsbruk — avdrages ett belopp av 10 000 kronor. Föreligger uppskattad inkomstminskning, som icke avdragits från uppskattad merinkomst vid beräkning av taxerad merinkomst av rörelse, skall sådan inkomstminskning avdragas från taxerad merinkomst av skogsbruk, varefter från återstoden avdrages 10 000 kronor.

Vad som framkommer efter avdrag som i nästföregående stycke sägs utgör *beskattningsbar merinkomst*.

Tillhöra aktiebolag samma koncern och föreligger hos bolag inom koncernen uppskattad inkomstminskning av rörelse, som bolaget icke kunnat avräkna från uppskattad merinkomst av rörelse eller mot taxerad merinkomst av skogsbruk, må inkomstminskningen avdragas från taxerad merinkomst hos annat koncernen tillhörande bolag innan beskattningsbar merinkomst för sistnämnda bolag fastställles. Kvittning som här avses må dock icke ifrågakomma beträffande sådant bolag, vars aktiekapital icke sedan jämförelseårets ingång eller sedan bolaget bildades — direkt eller indirekt — till minst 90 procent ägts av moderbolaget. Vad här sagts skall äga motsvarande tillämpning, där fråga är om ekonomisk förening.

Beskattningsbar merinkomst utföres i fulla hundratals kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratals kronor, bortfaller.

Beräkning av konjunkturskatt.

8 §.

För konjunkturskatten fastställles ett *grundbelopp*, som skall utgöra 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten; dock att för ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, grundbeloppet skall utgöra allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Konjunkturskatten skall utgöra grundbeloppet efter avdrag för det belopp, varmed statlig inkomstskatt för den skattskyldige skulle hava minskats, om konjunkturskattens grundbelopp avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

För skattskyldig, som visar sig vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt hava erhållit avdrag för belopp, som skola inbetalas enligt särskilda mellan staten, å ena, samt Svenska trävaruexportföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska cellulosa-föreningen och Svenska trämasseföreningen, å andra sidan, träffade avtal av den 5 och 8 december 1950 samt tilläggsavtal den 15 november 1951 och den 1 februari 1952, skall den enligt nästföregående stycke uträknade konjunkturskatten nedsättas med ett belopp, motsvarande 6 procent av nyssnämnda avdrag.

9 §.

Skall jämlikt 11 § förordningen om statlig inkomstskatt för äkta makar fastställas gemensam beskattningsbar inkomst, skall i förekommande fall jämväl till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst fastställas för makarna gemensamt.

Kan ene maken helt eller delvis ej utnyttja avdrag för inkomstminskning, må det återstående avdraget tillgodonjutas av den andre maken, som om denne själv haft inkomstminskningen. Det avdrag å 10 000 kronor, som omförmäles i 7 §, skall, med motsvarande tillämpning av där meddelade föreskrifter, ske från den för båda makarna sammanlagda taxerade merinkomsten.

Konjunkturskatten beräknas efter den för båda makarna sammanlagda beskattningsbara merinkomsten och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade merinkomster.

Vid beräkning enligt 8 § av avdrag från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten iakttages, att avdraget må, i den mån det ej kunnat utnyttjas av den därtill närmast berättigade maken, komma den andre maken tillgodo.

Särskilda bestämmelser rörande dödsbo.

10 §.

Vad i 15 § förordningen om statlig inkomstskatt stadgas om befrielse från erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt samt om dödsbos och dödsbodelägars ansvar för statlig inkomstskatt, skall äga motsvarande tillämpning beträffande skatt enligt denna förordning.

Beskattningsort.

11 §.

Taxering till konjunkturskatt skall ske i den kommun, som enligt 14 § förordningen om statlig inkomstskatt är den skattskyldiges beskattningsort.

Uppgiftsskyldighet och förfarande vid taxering till konjunkturskatt.

12 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser om taxering till statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till konjunkturskatt.

13 §.

1 mom. Skattskyldig, som i sin år 1952 avlämnade självdeklaration uppgivit nettointäkt av rörelse eller av jordbruksfastighet, i vars taxeringsvärde ingår skogsvärde, är pliktig att utan anmaning på heder och samvete avlämna deklaration till ledning för egen taxering till konjunkturskatt.

Undantagen från deklaraionsplikt som nu sagts är:

den, som jämlikt 1 § är undantagen från skattskyldighet;

skattskyldig, som under beskattningsåret åtnjutit inkomst av rörelse eller av jordbruksfastighet men allenast av den art, att skatteplikt enligt 2 § för inkomstökning icke föreligger.

Skattskyldig är icke pliktig att utan anmaning avlämna deklaration om, såvitt angår inkomst av rörelse, hans i deklarationen till statlig inkomstskatt upptagna sammanlagda belopp av inkomster från olika förvärvskällor (sammansräknad inkomst) understiger 10 000 kronor och omsättningen i rörelsen icke uppgår till 300 000 kronor eller, såvitt angår inkomst av skogsbruk, bruttointäkten av skogsbruk icke uppgår till 25 000 kronor.

Har riksskattenämnden beträffande visst slag av rörelse meddelat förklaring, som i 5 § 2 mom. sägs, skall deklarationsplikt för inkomst av det slag av rörelse förklaringen avser inträda först efter anmaning.

Deklarationen skall senast den 31 augusti 1952 eller, därest deklaration avlämnas först efter anmaning, inom tid, som i anmaningen angives, avlämnas till länsstyrelsen i det län, där taxeringen till statlig inkomstskatt ägt rum.

Önskar skattskyldig, varom i 1 § andra stycket förmäles, begagna sig av möjligheten att erlägga konjunkturskatt för inkomstökning under beskattningsår, för vilket taxering verkställes i första instans år 1953, skall anmälan därom ingivas till i nästföregående stycke angiven myndighet senast den 31 augusti 1952.

2 mom. Formulär till blanketter för deklarationer enligt 1 mom. fastställas av Kungl. Maj:t.

3 mom. Efter anmaning är skattskyldig pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angives, meddela för taxering till konjunkturskatt erforderliga uppgifter utöver dem, som avses i 1 mom.

4 mom. Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall utan anmaning till ledning för delägares taxering till konjunkturskatt avlämna deklaration på sätt och i den ordning i 1 mom. sägs.

5 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration för taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklaration hava motsvarande tillämpning; dock skall den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljd för underlåtenhet att avlämna självdeklaration beträffande deklaration enligt 1 mom. här ovan inträda endast därest den skattskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att inkomma med sådan.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration i fall som avses i 4 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter som i 34 § samma förordning sägs äga motsvarande tillämpning.

14 §.

Taxering verkställes av prövningsnämnd, som har att taga befattning med den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt för beskattningsåret.

15 §.

1 mom. Det åligger taxeringsintendent att, med ledning av deklarationer och andra uppgifter enligt 13 § och tillgängliga handlingar rörande taxering jämlikt taxeringsförordningen, efter den skriftväxling med den skattskyldige och utredning i övrigt, som finnes erforderlig, såsom underlag för taxeringen till konjunkturskatt låta upprätta förslag till sådan taxering av envar skattskyldig, för vilken till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst ifrågakommer.

2 mom. Överensstämmer förslag enligt 1 mom. med deklaration, som avgivits av den skattskyldige, skall det så snart ske kan överlämnas till prövningsnämnden.

3 mom. Innebär förslag enligt 1 mom. avvikelse från den skattskyldiges deklaration eller är sådant förslag upprättat utan att deklaration avlämnats, skall det genom taxeringsintendentens försorg ofördröjligen i rekommenderat brev tillställas den skattskyldige.

Skattskyldig, som icke åtnöjes med förslag till taxering, äger att inom viss vid förslagets översändande angiven tid till länsstyrelsen ingiva till prövningsnämnden ställda erinringar mot förslaget jämte den utredning han vill åberopa. Tid som nu sagts skall, där ej särskilda omständigheter göra det omöjligt, bestämmas till minst fjorton dagar efter förslagets mottagande.

Sedan taxeringsintendenten vidtagit de ändringar i förslaget, vartill erinringarna må föranleda, skall förslaget så snart ske kan föreläggas prövningsnämnden.

16 §.

1 mom. Därest prövningsnämnden vid granskning av förslag rörande taxering till konjunkturskatt finner anledning till annan avvikelse från detta än som föranledes av yrkande från den skattskyldige, bör denne därom underrättas och erhålla tillfälle inkomma med erinringar, innan taxeringen fastställs.

2 mom. Sedan prövningsnämnden verkställt taxeringen, antecknas denna i särskild längd (*konjunkturskattelängd*) enligt formulär, som fastställs av Kungl. Maj:t.

3 mom. För taxering av skattskyldiga enligt denna förordning må prövningsnämndens arbete pågå till och med den 31 januari 1953.

Prövningsnämndens protokoll, i vad det avser taxering till konjunkturskatt, skall justeras inom åtta dagar efter sista sammanträdet avslutande.

4 mom. Till envar skattskyldig som taxeras till konjunkturskatt, skall vederbörande protokollförare senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev översända utdrag ur konjunkturskattelängden samt prövningsnämndens protokoll i vad den skattskyldige angår.

17 §.

Riksskattenämnden må efter framställning från landskamrerare, taxeringsintendent, prövningsnämnd eller när anledning eljest anses föreligga avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till konjunkturskatt. Riksskattenämnden skall därjämte

dels avgiva förklaring, varom förmåles i 5 § 2 mom.

och dels, när anledning därtill uppkommer, till Kungl. Maj:t avgiva förslag rörande tillämpning av denna förordning.

18 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den anknyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklarationen.

Rörande rätt att taga del av självdeklaration samt av deklARATIONER och andra uppgifter enligt denna förordning skall vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande ordförande och ledamöter i prövningsnämnd gälla om ordförande och ledamöter i riksskattenämnden. Rörande förbud för person, som sålunda fått del av självdeklaration eller deklARATION eller annan uppgift enligt denna förordning, att offentliggöra eller yppa dess innehåll skola föreskrifterna i 56 § 1 mom. och 57 § taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

Ämbets- eller tjänsteman, vilken äger rätt att taga del av deklaration till konjunkturskatt, äger jämväl rätt att taga del av den självdeklaration, vid vilken den bilagts eller skall biläggas, jämte därtill hörande uppgifter enligt taxeringsförordningen.

19 §.

För taxering till konjunkturskatt må granskning av skattskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten utföras av person, som verkställer bokföringsgranskning enligt taxeringsförordningen. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

20 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande att besvär rätt tillkommer den skattskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Därest genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten sådan ändring sker i den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt för inkomst under jämförelseåret, att taxeringen till konjunkturskatt bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen till konjunkturskatt anföras hos prövningsnämnden eller, därest denna taxering i annan ordning är föremål för prövning i högre instans, hos denna instans för att prövas i sammanhang med målet i övrigt.

Rätt att anföras besvär som nu sagts tillkommer den skattskyldige, där han ej gjort sig skyldig till underlåtenhet, som avses i 13 § 5 mom. första stycket, samt vederbörande taxeringsintendent. Beträffande tiden för besvärens ingivande och handläggningen av desamma skall 124 a § 1 mom. taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

21 §.

Äro för viss skattskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, skola besvären prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomstskatt för år 1952 ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till konjunkturskatt, dock att, därest beslut om höjning av taxering till statlig inkomstskatt eller påföring av sådan taxering meddelas av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, fråga om därav betingad höjning eller påföring av taxering till konjunkturskatt skall handläggas av prövningsnämnd. Beslut rörande fråga som nyss sagts skall av prövningsnämnd meddelas så snart ske kan efter det kammarrättens utslag angående taxeringen till statlig inkomstskatt vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag angående samma taxering meddelats. Beträffande förslag i fråga om taxering till konjunkturskatt i fall som nu avses, skola bestämmelserna i 15 § äga motsvarande tillämpning under iakttagande att förslaget så snart ske kan bör tillställas den skattskyldige för erinringars avgivande. Vad sålunda stadgats angående prövningsnämnds handläggning av fråga rörande taxering till konjunkturskatt skall dock ej äga tillämpning i fall där kammarrätten eller Kungl. Maj:t tidigare meddelat beslut angående samma taxering.

Det åligger länsstyrelsen att vid insändande till kammarrätten av besvär rörande taxering till statlig inkomstskatt i förekommande fall foga utdrag av konjunkturskattelängden.

Eftertaxering.**22 §.**

1 mom. Har skattskyldig i deklaration eller annan uppgift, som avgivits till ledning vid taxering enligt denna förordning eller vid hans taxering för inkomst eller förmögenhet, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller infordrad upplysning, och har därav föranletts att han icke blivit taxerad till konjunkturskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till konjunkturskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits staten. Beträffande sådan eftertaxering skall vad i förordningen om statlig inkomstskatt är stadgat rörande eftertaxering till dylik skatt äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Därest eftertaxering ifrågakommer under år, då allmän taxering till konjunkturskatt ej äger rum, skall eftertaxeringen verkställas av prövningsnämnden med motsvarande tillämpning av taxeringsförordningens bestämmelser, därvid iakttages att eftertaxeringen antecknas i konjunkturskattelängd, vilken såsom bilaga fogas vid prövningsnämndens protokoll.

Särskilda bestämmelser.**23 §.**

Har skattskyldig genom att han omlagt räkenskapsåret icke åsatts taxering till statlig inkomstskatt år 1952, skall han taxeras till konjunkturskatt år 1953, även om allmän taxering till konjunkturskatt då ej äger rum. Därvid skall vad i denna förordning sägs angående beskattningsåret äga tillämpning beträffande det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd verkställs i första instans år 1953.

Har skattskyldig, vilken på grund av anmälan som i 13 § 1 mom. sista stycket sägs icke taxerats till konjunkturskatt för år 1952, avslutat det räkenskapsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt i första instans verkställs år 1953, å sådan tid att beskattningsåret kommer att omfatta kortare tid än tolv månader, skall den skattskyldige taxeras år 1953 för inkomstökning varom i 1 § första stycket förmåles.

Stadgandena i 12—21 §§ skola äga motsvarande tillämpning beträffande taxering till konjunkturskatt, som äger rum år 1953.

Straffbestämmelse.**24 §.**

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration enligt denna förordning eller vid avgivande av uppgift som i 13 § 3 mom. sägs lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Kostnader för taxeringsarbetet.**25 §.**

Av taxeringen till konjunkturskatt föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

Tillämpningsföreskrifter m. m.

26 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning samt för uppbörd av konjunkturskatt erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Anvisningar

till 3 §.

Rätt till beräkning av jämförelseinkomst på annat sätt än enligt huvudregeln må för de fall då omräknad nettointäkt utvisar överskott medgivas endast då det är uppenbart att omräknad nettointäkt icke under något av de två år, som kunna ifrågakomma som jämförelseår, är representativ för rörelsen, t. ex. därför att skattskyldig vid en senare tidpunkt övertagit annat företags rörelse eller väsentlig del därav. En annan anledning att beräkna jämförelseinkomsten annorledes än enligt huvudregeln kan vara, att en skattskyldigs rörelse under de beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, varit av onormalt liten omfattning på grund av importrestriktioner eller liknande statliga regleringar. Däremot bör den omständigheten att utvidgning skett annorledes än genom övertagande av annan rörelse icke föranleda avvikelser från huvudregeln. I den mån hänsyn därtill skall tagas — utöver vad som sker genom den kompensation för normal utveckling o. d., som gives vid beräkning av jämförelseinkomsten — sker detta vid fastställande av taxerad merinkomst.

Vid taxering till statlig inkomstskatt kan inträffa att skattskyldig ett år skall taxeras för två beskattningsår. Vid tillämpning av denna förordning skall emellertid i dylikt fall taxering ske som om de båda beskattningsåren utgjort allenast ett beskattningsår.

till 4 §.

1. I 2 mom. givna föreskrifter avse bestämmande av omräknad nettointäkt för såväl jämförelseåret som beskattningsåret.

Storleken av dold reserv fastställs vid fyra tidpunkter, nämligen vid in- och utgången av jämförelseåret respektive beskattningsåret. Med dold reserv skall förstås skillnaden mellan anskaffningsvärde och bokfört värde.

Vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattningsåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna beräknas efter de vid beskattningsårets ingång gällande återanskaffningspriserna för lagret. Hänsyn skall tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Lagret vid beskattningsårets utgång må dock upptagas till återanskaffningspriserna vid denna tidpunkt, om det totala värdet av lagret uppskattat efter dessa priser är lägre än om uppskattning skett efter de priser, som gällt vid beskattningsårets ingång.

Med anskaffningsvärde för tillgångar, som framställts inom egen rörelse,

skall förstås direkta tillverkningskostnader ökade med indirekta tillverkningskostnader, därvid dock hänsyn icke behöver tagas till ränta å eget kapital.

För okuranta varor skall anskaffningsvärdet i princip upptagas till ett värde, som förhåller sig till det verkliga anskaffningsvärdet för varorna på samma sätt, som beräknat utförsäljningspris å varorna förhåller sig till normalt utförsäljningspris för kuranta varor.

2. I de fall jämförelseinkomsten bestämts enligt 3 § sista stycket skola bestämmelserna i 4 § 2 och 3 mom. äga tillämpning med iakttagande av följande.

Har jämförelseinkomsten bestämts med ledning av resultatet av rörelsen under annat beskattningsår än något av dem, som gått till ända närmast före den 1 mars under ett vart av åren 1949 och 1950, bör förstnämnda beskattningsår anses som om det vore jämförelseår.

Har jämförelseinkomsten bestämts på annat sätt än i nästföregående stycke sägs, skall vid uppskattning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret i stället för bestämmelserna i 4 § 2 mom. b) och e) gälla följande.

Såsom tillkommande poster skola upptagas

avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, därest den skattskyldige åtnjuter rätt till fri avskrivning å dylika tillgångar, i den mån avskrivningen avsevärt överstiger vad som kan antagas motsvara normal förslitning under beskattningsåret; samt

utbetalningar, som omförmälas i 4 § 2 mom. e), endast i den mån utbetalningarna uppenbarligen överstiga vad som kan anses utgöra skälig ersättning för utfört arbete.

till 5 §.

Omfatta jämförelseår och beskattningsår icke samma antal månader, skall jämförelseinkomsten proportionellt ökas eller minskas med hänsyn härtill.

till 6 §.

Grunder till ledning för skattskyldigs utredning om prisstegring utöver omkostnadsökning fastställas av riksskattenämnden.

Då fråga är om uttag av skogsprodukter till egen rörelse, skall alltid saluvärdet av dessa produkter läggas till grund för beräkning av skattepliktig inkomstökning av skogsbruk, således även i det fall skattskyldig företer utredning om prisstegring utöver omkostnadsökning.

Vid beräkning av nettointäkten av skogsbruk skall från bruttointäkterna av skogsbruk under beskattningsåret avdrag göras för därpå belöpande omkostnader. För beräkningen erfordras alltså i regel att nettointäkten av jordbruksfastighet såvitt angår beskattningsåret uppdelas mellan skogsbruk och jordbruk, så att till nettointäkt av skogsbruk hänföras intäkter av skogsbruk enligt 21 § c) kommunalskattelagen med avdrag för därpå belöpande omkostnader, medan till nettointäkt av jordbruk hänföras övriga enligt nämnda paragraf till intäkter av jordbruksfastighet hänförliga intäkter med avdrag för därpå belöpande omkostnader. Avdrag enligt 22 § 1 mom. andra och tredje styckena kommunalskattelagen må ej upptagas som omkostnad för skogsbruket.

Förslag

till

förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall.

Härigenom förordnas som följer.

Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt förordningen den 26 juli 1947 (nr 587) med provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall skola — oavsett vad i 2 § 1 mom. första stycket nämnda förordning stadgas — såvitt angår den skattskyldige på grund av taxering år 1952 eller 1953 påförd statlig inkomstskatt och förmögenhetsskatt samt allmän kommunalskatt, landstingsmedel och tingshusmedel avse det belopp, varmed nämnda skatter sammanlagt överstiga 80 procent av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomstskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad i förekommande fall med den skattskyldige för samma år påförd konjunkturskatt, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt icke må överstiga den statliga inkomstskatten.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *beskattning av inkomster föranledda av den rådande överkonjunkturen* samt anför följande.

I. Inledning.

Vid anmälan i statsrådet den 19 oktober 1951 av proposition nr 220/1951 med förslag om uttagande av en särskild investeringsavgift lämnades en redogörelse för det ekonomiska läget och för regeringens ekonomiska politik. Därvid framhölls bland annat, att läget inom den samhällssektor, som företagsidan utgjorde, karakteriserades, trots vissa ojämnheter, på det hela taget av en högt uppdriven vinstkonjunktur, som särskilt berörde exportindustrierna och i första hand skogsindustrien, och att den utpräglade högkonjunkturen inom företagsfären utgjorde det allvarligaste hotet mot strävandena för ekonomisk balans i rådande läge. Det stode klart att läget mot bakgrunden av de expansionssträvanden som framkallades av vinstkonjunkturen rymde avsevärda risker för en inflationistisk utveckling. Tyngdpunkten i den ekonomiska politiken måste därför förläggas till strävandena att begränsa de inflationistiska verkningarna av vinstkonjunkturen inom företagssektorn och därigenom bland annat hejda expansionstendenserna i fråga om investeringsverksamheten. Av de led som ingingo i det i propositionen framlagda programmet vill jag här erinra om investeringsavgiften, de skärpta bestämmelserna om varulagervärdering vid 1953 och 1954 års taxeringar, insättning på spärrkonto av skogsägarvinsterna samt ökade prisutjämningsavgifter vid export av skogsindustriprodukter. Samtliga de här angivna åtgärderna med undantag av frågan om prisutjämningsavgifterna för 1952 ha numera vunnit riksdagens godkännande. Den sistnämnda frågan, som förelagts riksdagen i propositionerna nr 67 och 78, är f. n. under riksdagens prövning.

Vid den tidpunkt då dessa riktlinjer för den ekonomiska politiken upp-

drogos samt förslagen till bl. a. investeringsavgift och insättning på spärrkonto av viss del av skogsägarvinsterna slutligt avfattades, fanns anledning räkna med att en på antytt sätt utformad ekonomisk politik skulle innebära tillräcklig garanti för en stabilisering av penningvärdet och för samhällsekonomisk balans. Händelseutvecklingen gav emellertid anledning till en viss omprövning av denna fråga. Därtill bidrog främst den oväntat kraftiga stegringen av virkespriserna, som kunde konstateras vid skogsauktionerna i slutet av oktober 1951 och därefter. Innehörden härav måste anlagas vara, att skogsindustrierna -- av vinstmedel som återstode efter erläggande av prisutjämningsavgifter vid export — vore beredda att i inbördes stark konkurrens och i tävlan med andra virkesuppköpare betala priser av en storleksordning, som icke förutsetts. De belopp, som härigenom tillfördes skogsägarna, utgjorde ett nytillkommet hot mot en stabil utveckling. Det inträffade gav därjämte ett mycket kraftfullt uttryck för den på vissa områden rådande och under senare delen av år 1951 alltmer accentuerade vinstkonjunkturen. Tillspetsningen av överkonjunkturen inom vissa områden av näringslivet tillförde de berörda företagarna inkomster av en högst betydande storleksordning. Med fog torde kunna göras gällande att en viss del av dessa inkomster borde — genom att indragas till staten — komma samhället i dess helhet till godo. Genom en sådan anordning skulle jämväl skapas bättre betingelser för en lugn gestaltning av löneutvecklingen.

I det uppkomna läget ansåg jag, att en prövning borde ske av frågan, huruvida icke till de tidigare beslutade eller föreslagna åtgärderna borde fogas beskattningsbestämmelser, som direkt riktade sig mot av vinstkonjunkturen föranledda inkomster och som innebure att viss del av dessa inkomster indroges till staten. Visserligen torde kunna sägas att den rådande överkonjunkturen kunde, åtminstone temporärt, dämpas och att därför vissa skäl talade för att icke omedelbart vidtaga lagstiftningsåtgärder utan i stället ännu någon tid avvakta utvecklingen. Då det emellertid kunde bli nödvändigt att låta de ifrågasatta bestämmelserna avse inkomster även under år 1951 uppdrog jag åt kammarrättsrådet *N. G. Lindquist* och taxeringsrevisorn *S. G. Crabo* att inom finansdepartementet fullfölja vissa av departementets rättsavdelning gjorda förberedande utredningar angående dessa frågor.

Till fullföljande av uppdraget ha utredningsmännen överlämnat en den 15 december 1951 dagtecknad promemoria med förslag till förordning om konjunkturskatt för år 1952 med därvid fogat författningsförslag; författningsförslaget torde såsom bihang 1 få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende. Vid promemorian voro fogade dels av *nationalbudgetdelegationen i finansdepartementet* gjorda beräkningar angående skogsinkomsternas utveckling under avverkningsåren 1947/48—1951/52, och dels en promemoria med beräkningar för eventuell konjunkturskatt, vilka torde såsom bihang (2 respektive 3) fogas vid dagens statsrådsprotokoll.

Över den inom finansdepartementet utarbetade promemorian ha, efter

remiss, yttranden avgivits av kammarrätten, domänstyrelsen, riksräkenskapsverket, riksskattenämnden, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från handelskammaren i Stockholm, Skånes handelskammare, handelskammaren i Gävle samt Västernorrlands och Jämtlands handelskammare), skogsstyrelsen (med överlämnande av yttranden från skogs-vårdsstyrelserna i Jönköpings och Kronobergs län, i Norra Kalmar län samt i Älvsborgs, Värmlands, Västmanlands, Jämtlands och Norrbottens län), riksbanksfullmäktige, fullmäktige i riksgäldskontoret, överståthållarämbe-tet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Väs-terbottens och Norrbottens län, Sveriges industriförbund, Sveriges köpman-naförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, Svenska bank-föreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges hantverks- och småin-dustriorganisation, Kooperativa förbundet, Sveriges lantbruksförbund, Sve-riges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges skogsägareförbund, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Riks-förbundet Landsbygdens folk och Föreningen Sveriges kronokamrerare.

Industriförbundets, bankföreningens och Stockholms handelskammares yttrande innefattas i en promemoria avgiven av delegerade, utsedda av nämnda organisationer samt Svenska försäkringsbolags riksförbund för behandling av frågor rörande skattelagstiftning. Då i det följande uttalan-den i denna promemoria återgivas, angivas de såsom industriförbundets.

Därjämte ha skrivelser i anledning av promemorian inkommit från Sven-ska försäkringsbolags riksförbund, Svenska vattenkraftföreningen, Svenska handelsagenters förening och Sveriges automobilhandlareförbund samt vi-dare från ett antal enskilda personer och bolag.

II. Frågan om införande av särskild skatt å konjunkturvinster.

A. Allmän principdiskussion.

Utredningsmännens förslag går i korthet ut på att en på visst sätt beräk-nad merinkomst av skogsbruk och rörelse under år 1951 skall beskattas med en särskild konjunkturskatt. Jag återkommer senare med en närmare redogörelse för förslaget. Närmast ämnar jag belysa remissinstansernas principiella inställning till den föreslagna konjunkturskatten med bortseen-de från retroaktiviteten i förslaget.

Remissyttrandena. Flertalet remissinstanser ha i princip uttalat sig för eller i huvudsak lämnat utan erinran eller icke velat motsätta sig tanken att införa en särskild skatt å de genom konjunkturen föranledda vinsterna.

Sålunda anser sig riksskattenämnden helt allmänt kunna konstatera, att inkomstutvecklingen och olika i samband därmed stående förhållanden under senaste året gestaltat sig på ett sätt, som åstadkommit ett extraordinärt läge i ekonomiskt avseende. Riksskattenämnden finner det därför i och för sig icke orimligt, att en extraordinär skatt tillgripes dels såsom ett led i strävandena att uppnå ekonomisk stabilisering och dels i syfte att till det allmänna indraga viss del av uppkommen »oförtjänt» inkomstökning.

Kommerskollegium framhåller, att det av många skäl är naturligt, att den tillspetsning av vinstkonjunkturen, som ägt rum inom vissa områden, lett till att frågan uppställts om icke en viss del av vinsterna kunde indragas till staten för att komma samhället i dess helhet till godo. Kollegium är för sin del av den uppfattningen, att på åtskilliga håll inom näringslivet och särskilt inom vissa exportbranscher utrymme skapats för ett dylikt avstående av vinst. Med hänsyn härtill och då skäl finnes att antaga att en konjunkturskatt kan få vissa verkningar i inflationsdämpande riktning, vill kollegium icke motsätta sig att en sådan skatt införes. Kollegium vill emellertid också betona svårigheterna att utforma en skattelagstiftning av denna typ så att den träffar det avsedda skatteunderlaget utan att samtidigt drabba även andra slag av vinster. En konjunkturskatt kommer att få en avsevärd betydelse för näringslivet och det är därför av största vikt att bestämmelser härom erhålla en sådan utformning att endast av den nuvarande konjunkturen föranledda inkomstökningar bliva föremål för beskattning.

Enligt *skogsstyrelsens* mening är det i nuvarande läge nödvändigt att vidtaga långt gående åtgärder för att söka bemästra de inflatoriska verkningar, som den nuvarande överkonjunkturen för med sig. Ur denna synpunkt torde bärande principiella invändningar knappast kunna riktas mot att bestämmelser införas, vilka syfta till att till staten indraga viss del av mer-vinsterna på grund av överkonjunkturen och åstadkomma en jämnare inkomstfördelning. Väl synes det kunna ifrågasättas, om icke ett dylikt syfte smidigare och enklare skulle uppnås genom en utbyggnad av redan genomförda åtgärder i inflationsbekämpande syfte än genom att vid sidan av dessa införa särskilda, i tillämpningen tämligen invecklade beskattningsbestämmelser. Såsom en åtgärd av mera tillfällig karaktär i ett utomordentligt läge synes likväl en anordning sådan som den föreslagna kunna godtagas.

Fullmäktige i riksbanken uttala, att ur synpunkten av de intressen fullmäktige hava att företräda i princip icke är något att invända mot införande av konjunkturskatt i huvudsak enligt de riktlinjer, som utredningsmännen föreslagit.

Länsstyrelsen i Hallands län finner, att den under år 1951 rådande konjunkturen otvivelaktigt inom vissa delar av näringslivet medfört vinster, som få anses ligga utom ramen för de normala konjunkturväxlingarna. I den mån så kan konstateras vara fallet t. ex. genom att vinst kan mera direkt sättas i samband med den internationella upprustningen torde ett indragande av vinsten till staten framstå som försvarligt och önskvärt. Härvid synes det emellertid böra bliva fråga endast om sådana vinster, som kunna

anses exceptionella även med beaktande av att de uppkommit inom den rådande högkonjunkturen.

Länsstyrelsen i Örebro län uttalar, att ifrågavarande förslag bolttnar i uppfattningen, att den rådande vinstkonjunkturen kan äventyra statsmakernas strävan att stabilisera penningvärdet. Denna strävan är så välmotiverad, att även en del drastiska och under normala förhållanden otänkbara åtgärder understundom måste vidtagas. Det är uppenbart, att om arbetet på att hejda den inflationistiska utvecklingen skall lyckas, måste enskilda intressen och gruppintressen i många fall vika för samhällsintresset. Det kan också sägas, att läget i dag är så labilt och rymmer så många osäkerhetsmoment, att redan en överdriven försiktighet i och för sig utgör en fara.

Liknande synpunkter anförs av bl. a. *länsstyrelserna i Västmanlands och Kopparbergs län*.

Kooperativa förbundet delar, ehuru betydelsen av den nu föreslagna konjunkturskatten enligt förbundets mening icke bör överskattas, dock den i motiveringen för skatten framförda uppfattningen att en beskattning, som direkt riktar sig mot av vinstkonjunkturen föranledda inkomster, i någon mån kan bidra till att hämma de inflationistiska krafterna. En förutsättning för att skatten i fråga skulle dämpa inflationstendenserna genom att minska den totala efterfrågan i samhället är givetvis att staten icke tar de inflytande medlen i anspråk för nya utgifter.

Landsorganisationen framhåller, att landsorganisationen vid flera tillfällen under det gångna året uttalat sin oro över den ur löntagarsynpunkt ogynnsamma inkomstutveckling, som blivit en följd av den ojämna konjunkturen. Landsorganisationens representantskap har sålunda i sin den 8 november 1951 antagna rekommendation konstaterat, att den betydande ökning av nationalinkomsten, som inträffat år 1951, i huvudsak tillfallit skogsindustrierna och skogsägarna medan löntagargruppernas levnadsstandard icke höjts. Representantskapet gav vid samma tillfälle uttryck för sin förväntan, att statsmakterna kunde finna effektiva former för en indragning av en del av dessa konjunkturvinster.

Den uppfattning om inkomstutvecklingen i landet, som låg till grund för den omnämnda deklARATIONEN, har, framhåller landsorganisationen, till fullo bekräftats av konjunkturinstitutets och nationalbudgetdelegationens beräkningar. Enligt de senare, vilka äro återgivna i bilaga 1 till statsverkspropositionen, har man t. o. m. anledning att räkna med en viss reallönesänkning och en därav föranledd konsumtionsminskning under år 1951. Landsorganisationen hälsar därför med tillfredsställelse, att statsmakterna nu förbereder åtgärder, som — för att citera finansministerns uttalande i årets statsverksproposition — »ta sikte på att rätta till de snedvridningar i inkomstbildningshänseende som inträffat under året». Landsorganisationen tar särskilt fasta på vad finansministern därefter uttalar om sambandet mellan årets avtalsrörelse och utformningen av de inkomstomfördelande åtgärderna från statsmakternas sida: »Förutsättningen för att man skall kunna räkna med en återhållsamhet i inkomstkraven från löntagarorganisatio-

nernas sida måste naturligen vara att de åtgärder, som vidtagits för att begränsa vinstkonjunkturen och låta en del av de därav skapade inkomsterna komma hela samhället till godo, verkligen bli effektiva.» Landsorganisationens bedömning av det nu framlagda förslaget till konjunkturskatt sker mot bakgrunden av detta uttalande, där finansministern understryker angelägenheten av effektiva vinstindragande åtgärder.

Tjänstemännens centralorganisation (TCO) framhåller, att organisationen bl. a. i sitt yttrande över långtidsutredningens förslag kraftigt understrukit, att en förutsättning för åstadkommande av en stabiliserad samhällsekonomisk utveckling är att en i förekommande fall högt uppdriven vinstkonjunktur dämpas. Härvid kan såväl finanspolitiska som kreditpolitiska åtgärder användas. Vilken väg som skall väljas blir beroende på den i varje läge rådande situationen. Rörande det aktuella läget har TCO ävenledes tidigare framhållit som sin uppfattning att en dämpning av konjunkturen via en kreditåtstramande penningpolitik syntes böra äga rum. Vid sidan härav kunde erfordras en investeringsbeskattning för dämpning av investeringsverksamheten inom näringslivet. TCO har vidare som alternativ till en revalvering förordat, att en del av de övernormala vinsterna inom vissa exportnäringsområden omhändertages av staten, som enligt TCO:s mening kunde användas sådana medel för nedpressning av importprisnivån. Emellertid torde såsom också framhållits i skilda sammanhang den synnerligen kraftigt uppdrivna vinstkonjunkturen inom vissa näringsgrenar knappast genom de nu nämnda medlen komma att bli neddämpad i den grad att den ändå icke skulle få en inflationspådrivande effekt. Mot denna bakgrund är en konjunkturvinstbeskattning motiverad och TCO vill därför i princip tillstyrka införandet av en konjunkturskatt.

Sveriges lantbruksförbund förmenar, att åtgärder av annat slag bort tillgripas för att utjämna olikheterna i vinstkonjunkturen. Om detta, såsom förbundet förmodar, nu icke är möjligt, så återstår intet annat än att med hänsyn till föreliggande förhållanden godtaga en konjunkturskatt. Lantbruksförbundet konstaterar, att beskattningen enligt förslaget begränsas till förvärvsgrenar, för vilka tydlig vinstkonjunktur föreligger. Framförallt ur praktiska synpunkter torde detta vara lämpligt, även om det med hänsyn till svårigheten att för olika fall objektivt avgöra, vad som är konjunkturvinst, kunde ha varit riktigare att beskattningen givits en mera generell tillämpning.

Kammarrätten, länsstyrelserna i Kristianstads och Norrbottens län samt Riksförbundet Landsbygdens folk uttala betänkligheter mot en vinstkonjunkturbeskattning dock utan att taga ställning mot förslaget i och för sig att införa en dylik beskattning.

Länsstyrelserna i Jönköpings, Skaraborgs och Västernorrlands län samt Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges skogsägareförbund ävensom

de handelskammare och skogsvårdsstyrelser, från vilka yttranden inkommit, ha ansett en vinstkonjunkturskatt i princip icke vara befogad och ha avstyrkt införande av en dylik beskattning.

Sålunda anser *länsstyrelsen i Jönköpings län* att de motiv, som anförts för den föreslagna skatten, icke synas äga bärkraft.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län är icke övertygad om att den föreslagna beskattningsformen är ett verksamt medel i kampen mot inflationen. Uppbörd av skatt kan enligt promemorian ske tidigast i mars 1953. Redan detta förhållande visar att konjunkturskatten icke är något smidigt instrument för indragning till statsverket av s. k. övernormala vinster. Erfarenheterna från krigskonjunkturskattens tid visa också, att genom en sådan beskattning lätt uppstå snedvridning av produktionen jämte benägenhet hos de skattskyldiga att belasta rörelsen med onödiga utgifter i avsikt att nedbringa den tillfälliga skatten. Det är därför ingalunda säkert att — såsom i direktiven antages — en konjunkturvinstbeskattning skulle skapa bättre betingelser för en lugn gestaltning av löneutvecklingen. Då företagen icke kunna räkna med att för egen del få behålla merinkomsten torde kunna antagas, att arbetsgivarna vid avtalsförhandlingarna skola bjuda minskat motstånd mot framställda lönekrav och därjämte visa sig benägna att i konkurrens om arbetskraften lämna gratifikationer eller andra komensationer. Motsvarande synpunkter kunna anläggas även i fråga om andra kostnader, såsom för reparationer, representation och resor. Visserligen skall tillägg ske för kostnader, vilka uppenbarligen tillkommit i syfte att nedbringa skatten. Men vid den praktiska tillämpningen torde vara mycket svårt att förebringa erforderlig utredning eller bevisning härutinnan.

Sveriges industriförbund kritiserar starkt den allmän-ekonomiska grundsynen i de direktiv, som legat till grund för den remitterade promemorian. Den ifrågasatta konjunkturvinstbeskattningen har i första hand motiverats med att stegringen av virkespriserna varit kraftigare än som tidigare kunnat förutses. Ett dylikt förhållande utgör emellertid icke ett argument för skärpt beskattning av den rörelseinkomst, som åtnjutes av träförädlingsindustrin. För denna industri innebära de stegrade virkespriserna en försämring av vinstmöjligheterna, i den mån virket icke uttages å egna skogar.

Endast om man hade haft anledning antaga, att de höjda priserna å köpvirke icke blott skulle kunna kompenseras av höjda försäljningspriser å de förädlade varorna utan därutöver även leda till en ytterligare vinstökning, skulle virkesprisernas utveckling med något fog kunnat utgöra ett motiv för skärpt beskattning av vinsten på träförädlingsverksamhet. Så är emellertid ingalunda fallet. Tvärtom har utvecklingen under höstens lopp gått i sådan riktning, att man — alldeles oavsett kostnadsökningar på grund av virkesprisernas uppgång och sannolika lönestegringar — har grundad anledning att räkna med en försämring av vinstkonjunktoren för denna verksamhet till följd av avsättningssvårigheter på vissa marknader och risker för fallande priser.

Industriförbundet anför vidare i detta sammanhang att om den föreslagna lagstiftningen om konjunkturskatt skulle bli tillämplig på skogsindustrierna, detta skulle stå i strid med tidigare utfästelser från regeringens sida, och detta vare sig skatten kommer att avse såväl 1951 som 1952 års verksamhet eller allenast rörelsen under sistnämnda år. Innebörden av de överenskomelser, som regeringen träffat med skogsindustrierna angående konjunkturutjämningsavgifter på massa, papper och trävaror under åren 1951 resp. 1952, måste nämligen bl. a. vara att statsmakterna icke för samma tid genomföra andra extraordinära åtgärder mot dessa industrier. Att någon ytterligare beskattning icke vore ifrågasatt bekräftades också uttryckligen från regeringens sida i samband med de förhandlingar om 1952 års avgifter, som fördes i somras.

Ytterligare framhåller industriförbundet, att virkesprisernas stegring för övrigt uppenbarligen icke utgör något motiv för en konjunkturskatt på företag och företagare utanför skogsbruket och skogsindustrien.

I fråga om konjunkturskatten såsom inflationsbekämpande medel anför industriförbundet bl. a. följande.

Det andra huvudledet i den tankegång, som återfinnes i direktiven för den remitterade utredningen, är att konjunkturskatten skulle vara ett lämpligt komplement till försvarsåtgärderna mot inflationen. I detta resonemang torde man utgå ifrån dels att de höga vinsterna i och för sig skulle verka inflationsdrivande på så sätt att de skulle föranleda företagen till högre utgifter än om vinsterna varit mera begränsade, dels att de höga vinsterna skulle stimulera till högre lönekrav från de anställdas sida än som eljest skulle komma att resas, samtidigt som de kunna vara ägnade att minska företagets benägenhet att stå emot dylika ökade lönekrav. Det i direktiven gjorda uttalandet, att konjunkturskatten skulle kunna bli »av betydelse som en betingelse för en lugn gestaltning av löneutvecklingen», kan möjligen också tolkas så, att en dämpning av lönerörelserna skulle kunna vinnas, om de genom konjunkturskatten inflytande medlen användes till subventioner för att hålla nere stegringen i levnadskostnaderna. Till dessa tolkningar av de på denna punkt i och för sig oklara uttalandena i direktiven gör industriförbundet följande kommentarer:

Vid bedömningen av »övervinsternas» direkta inverkningar på inflationen är det först och främst angeläget att hålla klart för sig, att det icke är vinster och inkomster i och för sig, som verka inflationsdrivande, utan utgifterna, vilkas omfång i sin tur till väsentlig del bestämmas av att statens penningpolitik icke är tillräckligt restriktiv. Om vinsterna icke användas för utgifter utan sparas, bidraga de tvärtom till att motverka inflationsutvecklingen. En effektiv inflationsbekämpande politik bör därför gå ut på att — i första hand med penningpolitiska medel — minska de enskildas, företagets och det offentliga utgifter för olika ändamål. Inom företagarsektorn gäller det i detta avseende framför allt att begränsa löneutgifterna och investeringarna. Den eventuella betydelsen av en konjunkturskatt i det förra av dessa hänseenden skall behandlas utförligt längre fram. I det senare hänseendet fullföljes syftet redan nu med olika medel, såsom byggnadsreglering, investeringskatt och investeringsavgift, kreditbegränsning etc. Det är knappast troligt, att någon nämnvärd ytterligare investeringshämmande effekt skulle följa av en konjunkturskatt. Snarare

har man anledning räkna med, att en sådan skatt kan komma att minska företagens återhållsamhet med utgifter.

Redan härigenom är den utgiftsdämpande och därmed inflationshämmande effekten av en konjunkturskatt i hög grad diskutabel. Är det dessutom meningen, att intäkterna av skatten skola användas till subventioner till förmån för löntagarna-konsumenterna i stället för att sparas — en tanke som i varje fall återfinnes i vissa motioner i ämnet — är ju uppenbart, att hela åtgärden skulle bli klart utgiftsstimulerande och alltså gå direkt emot syftet att bekämpa inflationen.

Om konjunkturskatten i stället för att ackumuleras hos företagen skulle användas till att öka budgetens överbalansering, medför skattens uttagande icke i och för sig någon förändring av den samhällsekonomiska balansen. I detta fall inträder staten såsom sparare i stället för företagen. Kvar står dock alltjämt, att en sådan åtgärd i allmänhet icke är ägnad att nämnvärt minska företagens utgiftsbenägenhet.

Särskilt mot bakgrunden av de krav på lönestegringar, som numera framkommit, är det uppenbart, att det dynamiska elementet i den nuvarande ekonomiska situationen — och följaktligen den verksammast inflationsdrivande faktorn — icke är företagsvinsterna utan lönerörelserna. Den komplettering av de inflationsbekämpande åtgärderna, som nu i första hand erfordras, är därför målmedvetna ansträngningar att dämpa både lönekraven på arbetsmarknaden och företagens benägenhet eller möjligheter att tillmötesgå dessa krav. Frågan är då, i vad mån en konjunkturbeskattning kan bidra till uppnåendet av detta syfte.

En av de krafter, som påverka lönerörelserna, är arbetskraftsbristen och den maktställning detta ger löntagareparten i nu aktuella förhandlingar. En annan är både den redan inträdda och den för det kommande året befarade levnadskostnadsstegringen och de kompensationskrav denna ger upphov till. En tredje är företagens goda vinster, som göra det möjligt för företagarna att i stor utsträckning tillmötesgå löntagarepartens krav, och som möjligen också psykologiskt kan medverka till att skärpa lönekraven.

I fråga om arbetskraftsbristen har uppenbarligen en konjunkturskatt ingen dämpande effekt, annat än om och i den mån den leder till en produktionsminskning hos exportföretagen, och en sådan effekt av skatten torde självfallet icke vara avsedd.

Vad beträffar levnadskostnadsstegringen kan naturligtvis en med skatten i fråga finansierad subventionspolitik i någon mån medföra en dämpning och på den vägen mildra den inflationsimpuls, som utgår från lönefronten. Man bör dock icke bortse från att en sådan subventionspolitik i praktiken skulle få skäligen obetydliga proportioner ur inkomsttagarnas synpunkt. Ser man å andra sidan till subventionernas inverkan på den samhällsekonomiska balansen, blir ett belopp av här ifrågavarande storleksordning icke lika oväsentligt. Det skulle framkalla ett efterfrågeöverskott och en sugning uppåt av prisnivån och därmed utgöra en till sin karaktär lika betänklighetsfull företeelse som en av lönerörelserna pådriven kostnadsinflation.

Slutligen kan det måhända göras gällande, att en indragning av vissa »övertvinster» till staten skulle psykologiskt sett ha en dämpande inverkan på lönerörelserna. Effekten i detta avseende är dock i hög grad svårbestämbar.

Beträffande konjunkturskatten såsom fördelningspolitiskt medel framhåller industriförbundet, att det är självfallet obestridligt, att vinstkonjunkturen åstadkommit en betydande ojämnhets i fördelningen av 1951 års in-

komsttillskott till det svenska folkhushållet och detta icke blott mellan företagen och vissa konsumentgrupper utan även mellan företagen inbördes. Å andra sidan måste härvid hållas i minnet, att en mycket betydande del av vinsterna redan genom nu gällande skattelagar och stabiliseringsföreskrifter indragas till det allmänna. Framförallt måste emellertid i detta sammanhang bringas i erinran, att inkomstförskjutningar av detta slag alltid i större eller mindre grad åtfölja en växling i konjunkturerna, vare sig denna går i den ena eller andra riktningen. Redan detta förhållande manar till försiktighet i fråga om framförande av krav på en omfördelning ur rättvis- och billighetssynpunkter. Att man skulle kunna åstadkomma någon verklig utjämning i detta hänseende genom något slags clearing mellan vinster och förluster, förefaller i grund och botten ganska verklighetsfrämmande. Helt oriktig är den uppfattningen, som man på sina håll synes vilja göra sig till tolk för, nämligen att stora företagarvinster i ett konjunkturläge såsom det nuvarande skulle i det långa loppet menligt påverka andra befolkningsgruppers inkomstutveckling.

I den politiska debatten om konjunkturskatten har skymtat ytterligare ett argument, som hänvisar till förhållandena under det sista världskriget. Det har nämligen gjorts gällande att samma skäl nu skulle tala för en konjunkturskatt som då för krigskonjunkturskatten, vilken allmänt accepterades såsom ett befogat instrument i kampen mot krigstidens svårigheter. Det är emellertid att observera, att grundförutsättningen för krigskonjunkturskatten var en helt annan än för den nu föreslagna konjunkturskatten. Då förelåg det ett oundgängligt behov av ökade skatteinkomster för täckande av de extra kostnaderna för försvarsberedskapen m. m., och det var detta behov i ett läge, då utvecklingen samtidigt betydde en sänkning av nationalinkomsten och en försämrad levnadsstandard för större delen av befolkningen, som ansågs motivera att de oundgängligen nödvändiga nya skatterna i första hand lades på de vinster, som motsvarades av förluster och inkomstminskningar för den övriga befolkningen.

Nu är ju läget ett helt annat. Det är icke behovet av ökade skatteintäkter, som utgör motiveringen, utan behovet av åtgärder mot inflationsutvecklingen. Och i detta hänseende är skatten, såsom i det föregående påvisats, icke något effektivt medel.

Sveriges köpmannaförbund anför bl. a.

Redan tanken att nu införa en speciell konjunkturskatt är enligt förbundets mening ägnad att väcka synnerligen stora betänkligheter. Någon jämförelse med förhållandena under kriget kan icke göras. Den speciella konjunktur, som då rådde, präglades av varubrist, stark upprustning och stora inkallelser. De senare medförde, att stora grupper av medborgare fingo sin ekonomi kraftigt försämrade, medan åter andra samtidigt exempelvis på grund av arbete inom eller för krigsindustrien eller i av krigsförhållandena gynnade näringar kommo i åtnjutande av förbättrade inkomster. Ur rättvisesynpunkt ansågs då rimligt, att inkomstökningar, som berodde på kriget eller därav föranledda förhållanden, borde indragas till det allmänna. Några liknande skäl kunna icke åberopas för den nu föreslagna beskattningen.

Den nuvarande överkonjunkturen torde till betydande del bero på omständigheter, över vilka vi här i landet ej kunnat råda, nämligen Korea-kriget och det spända världsläget. Våren 1950 kunde man sålunda för hand- delns del märka en tydlig avmattning i konjunkturen, åtminstone inom vissa branscher. Koreakrigets utbrott medförde en omsvängning till förnyad uppgång, som varade till början av hösten 1951, då en inom vissa branscher markerad tillbakagång satte in. Å andra sidan har överkonjunkturen otvivelaktigt kraftigt förstärkts bl. a. genom den »fulla sysselsätt- ningens» politik i förening med bostadspolitiken. Näringslivet har oavlä- tligen varnat för följderna, men varningarna ha lämnats obeaktade. Det kan enligt förbundets mening starkt ifrågasättas, om man verkligen kan nå den önskade samhällsekonomiska balansen genom att stapla pålagor av olika slag på näringslivet, särskilt som dessa pålagor komma att drabba högst godtyckligt. De allvarliga ekonomiska svårigheter, som t. ex. nu drabbat chokladindustrien, utgöra ett varnande exempel på vart en för hög beskatt- ning kan föra. De erfarenheter, som man inom handeln gjorde av krigs- konjunkturbeskattningen, äro mycket avskräckande och mana icke till efter- följd. Många detaljhandlare beskattades sålunda hårt enbart på den grund, att de hade svårigheter att förebringa erforderlig utredning. Ingen kunde ju före kriget ana, att vissa uppgifter då skulle bli avgörande för beskatt- ningen fem eller sex år senare! Samma sak gäller nu i fråga om förhållan- dena 1949. Vidare brast mycket i fråga om enhetlig tillämpning av krigs- konjunkturförfattningen i olika delar av landet.

Om en konjunkturbeskattning nu skulle införas och högkonjunkturvins- terna därigenom skulle indragas till staten, ligger det mycket nära till hands att ställa frågan, huruvida man också vore beredd att vid en lågkonjunktur medgiva särskilda skattelättnader eller i vart fall restitution av tidigare erlagd konjunkturskatt. Konsekvensen torde väl kräva, att så skedde.

Mot en konjunkturbeskattning talar därför enligt köpmannaförbundets mening det förhållandet, att några sådana förskjutningar av inkomsterna, som förekommo under andra världskriget, icke förekomma för närvaran- de. Samtliga löntagaregrupper torde vara ganska väl tillgodosedda med undantag för vissa tjänstemannagrupper. Vidare måste man beakta, att kon- junkturväxlingar äro normala företeelser. Det ingår i en normal rörelse, att vinster under en högkonjunktur avsättas för att komma till användning vid lågkonjunktur.

En konjunkturbeskattning måste slutligen bli ganska slumpartad och godtycklig och skulle i betydande utsträckning innebära en på penningvär- dets försämring grundad beskattning. Då därjämte värden av penningvär- det är en angelägenhet, som enligt förbundets mening bör skötas genom den allmänna ekonomiska politiken och icke på nu föreslaget sätt, avstyr- ker förbundet bestämt det framlagda förslaget.

Liknande synpunkter som de av industriförbundet och köpmannaförbun- det åberopade anföras av övriga representanter för näringslivet, vilka uttalat sig mot förslaget.

Departementschefen. Såsom jag närmare utvecklat i den vid årets stats- verksproposition fogade finansplanen har utvecklingen på vissa håll inom företagarsektorn under det gångna året kännetecknats av en stark ansväll- ning av vinsterna, vilket sammanhängt med den extremt uppdrivna export- konjunkturen. Tillspetsningen av vinstkonjunkturen framträdde med sär- skild styrka mot slutet av 1951. Denna vinstutveckling har framkallats ge-

nom en exceptionell internationell konjunktur av klart inflationistisk karaktär. Den kan icke i någon nämnvärd grad sägas utgöra resultatet av en medveten strävan från företagens sida utan måste väsentligen karakteriseras såsom uppkommen oberoende av företagens åtgärder. Dessa vinster ha därför uppenbarligen karaktären av tillfälliga kapitalvinster.

Utvecklingen inom företagarsektorn har emellertid varit ojämn. Vinstkonjunkturen har i huvudsak varit koncentrerad till vissa speciella områden. Jämsides härmed föreligga inom andra delar av näringslivet tydliga tendenser till avmattning i form av avsättningssvårigheter, lageranhopning och sysselsättningsminskning. Liksom fallet varit beträffande företagsvinsterna har utvecklingen i fråga om löneinkomsterna varit mycket oenhetlig. Konjunkturbilden under det gångna året har sålunda varit starkt splittrad. Såsom jag underströk i finansplanen har den omfördelning av produktionsresultat och inkomster som blivit en följd härav framkallat spänningar inom samhällsekonomin som ställt statsmakternas ekonomiska politik inför problem av utomordentlig betydelse och räckvidd.

Även om den allmänna karaktären och omfattningen av vinstkonjunkturen i sina huvuddrag kan bestämmas är det dock ännu ej möjligt att mera i detalj precisera dess styrka och utbredning. För en bedömning av dessa frågor måste man i första hand avvakta undersökningar av boksluten för 1951. Först sedan 1952 års taxering slutförts kan en mera definitiv uppskattning av vinstutvecklingen inom företagarskiktet äga rum. I sammanhanget förtjänar emellertid nämnas att konjunkturinstitutet i sin höstrapport 1951 såsom ett mått på konjunkturvinsterna år 1951 uppskattningsvis angivit dessa till 2—2¹/₂ miljard kronor i vad rör exportföretagen. Enligt särskilda beräkningar inom nationalbudgetdelegationen skulle vidare inkomsterna för andra enskilda skogsägare än bolag ha ökat med i runt tal 500 miljoner kronor under 1951 i förhållande till 1950. Även om en mera differentierad analys av läget måste anstå i avvaktan på närmare undersökningar kan dock redan nu konstateras att de områden inom näringslivet dit vinstanhopningen särskilt koncentrerats äro varv, mekaniska verkstäder, järn- och metallindustrien, rederier och i synnerhet skogsindustrierna, särskilt massaindustrien, samt skogsbruket.

Den vinstkonjunktur som förelegat under det gångna året har inneburit avsevärda risker för balansrubbnings i samhällsekonomin och det har därför varit en primär uppgift för den ekonomiska stabiliseringspolitiken att vidtaga åtgärder för att hindra att vinstansvällningen leder till ett ökat inflationistiskt tryck. Särskilda vinststeriliseringsåtgärder ha genomförts i detta syfte. Med hänsyn till den speciella karaktär som utmärker den rådande vinstkonjunkturen, där mervinster uppkommit på vissa punkter inom företagarsektorn under inflytande av en exceptionell internationell konjunktur, synes det emellertid ur synpunkten av hela samhällets intresse rimligt att åtgärder vidtagas för att till samhället överföra viss del av dessa vinster och på så sätt låta dem komma folkhushållets gemensamma behov till godo. Även mot bakgrunden av den under året inträffade förskjutningen

av inkomstfördelningen i samhället synes en överföring till samhället av dylika konjunkturvinster ur rättvisesynpunkt motiverad. Tack vare ökad produktion och förbättrade bytesförhållanden gentemot utlandet ha de reala resurserna i samhället ökat avsevärt under det förflutna året. Vinstkonjunkturen har emellertid inneburit att hela denna ökning tillfallit vissa områden inom företagarsektorn. Den form som enligt min mening lämpligen bör väljas för att till samhället indraga viss del av dessa inkomster är en allmän konjunkturvinstbeskattning.

Såsom redan i det föregående antytts måste uttagandet av en dylik vinstkonjunkturskatt även ses mot bakgrunden av löneinkomstutvecklingen och läget på arbetsmarknaden. Såsom jag understrukt i finansplanen måste förutsättningarna för att man skall kunna räkna med en återhållsamhet i inkomstkraven från löntagarorganisationernas sida — och förhandlingarna om kollektivavtal beträffande lönerna för 1952 synas giva anledning till förhoppning om en någorlunda lugn utveckling under det framförliggande året — naturligen vara att de åtgärder som vidtagas för att begränsa vinstkonjunkturen och låta en del av de därigenom skapade inkomsterna komma hela samhället till godo få en tillfredsställande effekt. Enligt min mening bör därför en konjunkturbeskattning ingå som ett led i en politik, som syftar till att motverka en inflationistisk utveckling. Jag förordar sålunda att förslag framläggas till riksdagen om införande av en sådan skatt. Till frågan om vilken tid denna beskattning skall avse återkommer jag i det följande.

I industriförbundets yttrande har gjorts gällande att om den föreslagna konjunkturskatten skulle bli tillämplig på skogsindustrierna, detta skulle stå i strid mot de överenskommelser, som träffats mellan dessa industriernas branschorganisationer och staten, och vissa i samband därmed lämnade utfästelser. Beträffande det närmare innehållet i dessa överenskommelser torde jag få hänvisa till propositionerna nr 68 och 167 till 1951 års riksdag samt till propositionerna nr 67 och 78 till innevarande års riksdag. Enligt mitt förmenande sakna de gjorda invändningarna fog. Överenskommelserna kunna icke utgöra hinder för införande av en allmän konjunkturskatt, som träffar även skogsindustrierna. Emellertid kan det möjligen anses något tveksamt om bestämmelsen i 4 § 3 mom. f) i utredningsmännens förslag står i full överensstämmelse med tilläggsöverenskommelserna avseende avgifter för fjärde kvartalet 1951. Jag återkommer till denna fråga i senare sammanhang liksom också till frågan om belastningen för skogsindustrierna till följd av de för år 1951 träffade överenskommelserna.

B. Frågan om en retroaktivt verkande konjunkturskatt.

Remissyttrandena. Ett mycket stort antal remissinstanser har avstyrkt eller givit uttryck för starka betänkligheter gentemot att lagstiftningen skulle givas tillbakaverkande kraft.

Förslaget om en konjunkturskatt å 1951 års inkomster har avstyrkts av *kommerskollegium, länsstyrelserna i Jönköpings, Kronobergs, Gotlands,*

Skaraborgs, Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges skogsägares riksförbund, Sveriges skogsägareförbund samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation. Förslaget om en retroaktiv beskattning avstyrkes jämväl av de handelskammare och skogsvårdsstyrelser, som avgivit yttranden i ärendet.

Av de i nyssnämnda remissyttranden gjorda uttalandena må följande här återgivas.

Kommerskollegium framhåller, att med hänsyn till att detta skatteprojekt framkommit först på ett tämligen sent stadium och företagen därför inte haft anledning räkna med denna skatt, är det naturligt antaga att de skattskyldiga i betydande omfattning redan hunnit disponera de vinster som enligt förslaget skulle utgöra skatteunderlaget. Med hänsyn härtill måste kollegium för sin del ställa sig avvisande till förslaget att giva lagstiftningen retroaktiv verkan.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län finner det rent principiellt vara ett avsteg från gällande rättsgrundsatser att ge lagstiftningen tillbakaverkande kraft. Den skattskyldige har otvivelaktigt — sådant vårt skattesystem är uppbyggt — ansett sig med fog kunna räkna med att skattskyldigheten för 1951 års inkomster redan blivit slutgiltigt bestämd. Länsstyrelsen är väl medveten om att invändningarna mot en retroaktiv skattelagstiftning icke kunna upprätthållas i alla lägen men länsstyrelsen hyser den meningen, att en lagstiftning med sådan verkan icke bör tillgripas annat än under mera skärpta förhållanden än de som nu föreligga.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som förutsätter, att ett så allvarligt angrepp på rättssäkerheten som en retroaktiv skattelagstiftning av den konfiskatoriska art, varom här är fråga, icke kan företagas annat än i yttersta nödläge, finner de anförda skälen för lagstiftningen helt ohållbara.

Sveriges industriförbund, som åberopar innehållet i en den 3 december 1951 till finansdepartementet ingiven skrivelse, har i denna del anført bl. a. följande:

I nyss angivna skrivelse anfördes, att vi, med anledning av finansministerns uttalande i direktiven, att det kunde bli nödvändigt att låta de ifrågasatta bestämmelserna avse inkomsterna under 1951, ansågo oss redan i frågans dåvarande läge böra med eftertryck vända oss mot denna tanke. Det borde icke ens kunna ifrågasättas att låta en eventuell konjunkturvinstbeskattning få retroaktiv verkan, så att den drabbade inkomster, som intjänats och i stor utsträckning de facto disponerats till och med innan utredningsuppdraget offentliggjorts. Vi framhöllo vidare, att enligt i vårt land gällande rättsgrundsatser på skattelagstiftningens område en dylik vittgående retroaktiv verkan hitintills hade ansetts utesluten. Om beskattningen skärptes, hade denna skärpning principiellt ansetts kunna drabba ett redan förflutet verksamhetsår endast under förutsättning att den beslutats med stöd av en före ingången av detta år antagen lag och icke gått utöver skattesatser, som legat inom ramen för lagstiftningens syfte. Den omständigheten, att skattesatserna för såväl den statliga som den kommunala

beskattningen fastställdes mot slutet av beskattningsåret eller efter dess utgång, innebure således icke någon retroaktivitet av den art, varom här vore fråga. De skattskyldiga hade likväl möjlighet att på förhand beräkna det ungefärliga omfånget av sina skatteförpliktelser på grundval av de före beskattningsårets ingång fastställda författningarna. På grund av särskilda omständigheter hade visserligen i enstaka fall en viss modifikation av den angivna grundprincipen ansetts försvarlig. Men man hade då varit angelägen om att begränsa lagstiftningens räckvidd på så sätt, att den tidpunkt, vid vilken förberedelserna för den nya beskattningen offentliggjorts eller eljest blivit allmänt kända, tillerkänts avgörande betydelse såsom tidsgräns för lagstiftningens tillbakaverkande effekt. Icke ens i det utomordentligt allvarliga läge, vari vårt land befann sig efter utbrottet av andra världskriget, hade man ansett sig böra införa en krigskonjunkturbeskattning, som sträckte sina verkningar längre tillbaka än till dagen för krigsutbrottet, den 1 september 1939. Praktiskt taget i och med krigsutbrottet hade denna beskattningsform fått aktualitet, och det blev nära nog omedelbart känt, att en sådan lagstiftning var under förberedelse. I det nu föreliggande fallet hade beskattningsplanerna över huvud taget icke ens diskuterats än mindre fått någon aktualitet förrän mer än tre fjärdedelar — $10\frac{1}{2}$ månader — av beskattningsåret förflutit. Att likväl låta en eventuell ny skatt drabba inkomster alltifrån årets början vore ett uppenbart missbruk av det allmännas beskattningsrätt, i hög grad ägnat att öka den känsla av allmän osäkerhet, som allt starkare gjorde sig gällande inom näringslivet.

Nyssberörda skrivelse, varav de inom finansdepartementets rättsavdelning verksamma utredningsmännen rimligen böra ha erhållit del, har icke ens omnämnts i den föreliggande promemorian.

Till styrkande av, att de av oss sålunda framförda synpunkterna varit välgrundade, åberopa vi ett av professorn i civilrätt jämte finansrätt vid Stockholms högskola Seve Ljungman den 9 januari 1952 avgivet utlåtande. Denne anför såsom sammanfattande omdöme, att den föreslagna retroaktiva konjunkturbeskattningen skulle innebära ett avsteg från hittillsvarande skatterättsliga principer och att densamma på längre sikt skulle medföra ogynnsamma verkningar såväl med avseende på näringslivets utveckling som ur skatterättslig effektivitetssynpunkt samt tillägger, att det synes honom anmärkningsvärt, att denna ytterst viktiga principiella fråga icke ägnats någon uppmärksamhet i det framlagda betänkandet.

De sålunda anförda skälen för avvisande av en retroaktiv beskattning av förevarande slag göra sig i detta speciella fall gällande med alldeles särskild styrka av den anledningen, att konjunkturskatten förutsattes även skola utgå, t. o. m. i främsta rummet, på sådana inkomster, som genom prisutjämningsavgifter drabbas av en väsentligt ökad belastning, vilken efter överläggningar med statsmakterna i det allmännas intresse accepterats av de inom skogsindustrien verksamma företagen under den givna förutsättningen, att de ifrågavarande vinsterna därmed skulle vara befriade från ytterligare extra pålagor. Den »rubbade tilltro till rättssäkerheten» som, enligt vad professor Ljungman framhåller, blir en följd av retroaktiva beskattningsåtgärder, måste icke minst av denna anledning befaras bliva utomordentligt djupgående och varaktig.

Beträffande de olägenheter, retroaktiviteten av de i promemorian föreslagna beskattningsåtgärderna skulle medföra för de därav drabbade företagen, må erinras, att, såsom professor Ljungman anför, den för vårt ekonomiska system så viktiga beräkneligheten i affärer därigenom komme att lida ett allvarligt avbräck. De dispositioner, som resulterat i den enligt förslaget till konjunkturskatt skattepliktiga inkomsten, ha baserats på kalkyler, som grundats på förutsättningen att någon dylik skatt icke skulle

utgå. Men i än högre grad är den föreslagna retroaktiviteten ägnad väcka betänkligheter i sådana fall, då den förvärvade inkomsten redan disponerats för olika ändamål utan kännedom om att en avsevärd skatteskuld framdeles skulle förklaras komma att häfta vid den ifrågavarande inkomsten. Inom de av prisutjämningsavgifter drabbade verksamhetsgrenarna har man med fog ansett sig t. o. m. kunna hysa full visshet om att så icke skulle bliva fallet. Fullgörande av avtal, som i förlitande därpå träffats och förutsatts skola likvideras med denna inkomst, de må gälla pensionering, förvärv av tillgångar, kreditgivning eller återbetalning av erhållna krediter eller av vad slag som helst komme genom den retroaktiva beskattningen att försvåras och vid vikande konjunkturer måhända omöjliggöras.

Särskilt starkt komme olägenheterna av denna retroaktivitet givetvis att göra sig gällande för de ingalunda fåtaliga företag, vilkas bokslutsår icke sammanfalla med kalenderåret och beträffande vilka bokslut och vinst-dispositioner, avseende det beskattningsår, för vilket taxering verkställs år 1952, redan blivit fastställda. Om detta skett före offentliggörandet av planerna på förevarande retroaktiva beskattningsåtgärder, har ju ingen anledning förefunnits att i bokslutet verkställa avsättningar för betalning av konjunkturskatten och, om fastställandet skett före offentliggörandet av det föreliggande förslaget, har ingen ledtråd förelegat för skattebeloppets beräkning. Eftersom jämlikt 101 § mom. 1 aktiebolagslagen beträffande aktiebolags balansräkning gäller, att som skuld skall upptagas även »det beräknade beloppet av de skatter, som därutöver belöpa på tiden före balansdagen» skulle dessa bokslut, om den föreslagna retroaktiva beskattningen komme till stånd, bliva missvisande.

Av nu anförda skäl motsätta vi oss bestämt, att om en konjunkturskatt mot vårt avstyrkande likväl skulle införas, denna tillåtes retroaktivt drabba inkomster, förvärvade under år 1951 eller motsvarande beskattningsår.

Även *Sveriges grossistförbund* anmärker, att frånvaron över huvud taget av varje försök till utredning angående de samhällsekonomiska konsekvenserna av den föreslagna skatten ger anledning till allvarlig erinran. Även om man inte på förhand kan med bestämdhet angiva de skadeverkningar en beskattning av ifrågavarande slag — lagd i toppen på en redan förut utomordentlig skattebörd — skulle komma att få för därav drabbade företag, är det uppenbart att dessa verkningar kunna bli betydande, särskilt om skatten fått en generell utformning, som skjuter väsentligt över målet att träffa de speciella övervinsterna. Härtill komma dessutom allvarliga erinringar mot förslaget inte bara av ekonomisk utan även av rent rättslig art, vilka främst rikta sig mot förslagets tilltänkta retroaktiva verkan på 1951 års inkomster. Att med retroaktiv verkan för ett visst år genomföra en skatt, varom direktiv utfärdades först i mitten av november och förslag framlades först i mitten av december månad samma år, d. v. s. sedan flertalet ekonomiska dispositioner i full ovetskap härom redan genomförts, står i flagrant strid mot sunt rättsmedvetande och måste ingiva näringslivet i dess helhet en känsla av rättsosäkerhet, vars verkningar icke få underskattas.

Övriga näringsorganisationer framhålla i huvudsak synpunkter liknande dem, vilka här redovisats, därvid de framför allt understryka de menliga konsekvenser en retroaktiv lagstiftning kunde medföra.

Några remissinstanser framföra starka betänkligheter mot införandet av en konjunkturskatt med tillbakaverkande kraft, dock utan att direkt avstyrka förslaget.

Kammarrätten uttalar sålunda, att en skattelagstiftning bör i princip icke givas tillbakaverkande kraft, i allt fall icke av den räckvidd, som nu förordats. Skälen härför äro påtagliga. Det ligger emellertid i sakens natur, att en tillfällig lagstiftning av förevarande slag, om man med den vill träffa prisstegringsvinsterna alltifrån det de börjat uppkomma, kan bli genomförd först i efterhand. Om alldeles särskilda omständigheter tala för en retroaktiv tillämpning, synes det vara skäligt i så måtto begränsa densamma, att effekten bakåt icke utsträcket längre än till den tid, då utredningsarbetet för de nya skattebestämmelserna blivit mera allmänt känt. — Skulle det, trots att prisfallsrisk bedömes vara för handen, anses att en konjunkturskatt bör fogas till raden av övriga pålagor och ingrepp med penningpolitisk motivering, finner sig *kammarrätten* kunna tillstyrka en sådan skatt, avseende inkomster av skogsbruk och rörelse under hela år 1951, endast därest den — såsom i förslaget även synes i princip hava skett — begränsas till påtagliga och mer avsevärda konjunkturvinster och den tillika kompletteras med ett dispensförfarande, så att obilliga verkningar av densamma och av en retroaktiv tillämpning bli i skälig mån eliminerade.

Domänstyrelsen framhåller till en början, att styrelsen hyser principiella betänkligheter i fråga om förslagets retroaktiva innebörd. Särskilt gäller detta förslagets tillämpning på skogsinkomsterna. Inom skogsbruket är det normalt, att konjunkturerna starkt växla, och skogsägarna äro därför väl medvetna om att årsinkomsterna kunna utfalla mycket ojämnt. Det är då helt naturligt, att skogsägarna till år med goda inkomster uppskjuta nödvändiga förbättringar av fastigheternas byggnadsbestånd och inköp av erforderliga maskiner etc. och härför disponera en del av skogslikviderna. Så har säkerligen i betydande omfattning skett under år 1951. En retroaktivt verkande skattebestämmelse, varom förslag framlägges först i slutet på inkomståret och vars eventuella genomförande därför icke blir känt förrän måhända inkomsterna redan disponerats, kan medföra besvärande ekonomiska konsekvenser framför allt i dylika fall. Denna principiella anmärkning kvarstår även om de olägenheter, som följa av ett dylikt förfarande, i detta fall icke föreligga för de flesta skogsägarna, då det framlagda förslaget till konjunkturskatt synes vara utformat så att endast ett relativt litet antal drabbas av skatten.

Riksskattenämnden, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Södermanlands, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Älvsborgs, Örebro, Jämtlands och Västerbottens län anlägga i huvudsak enahanda synpunkter på spörsmålet som *kammarrätten*.

Riksskattenämnden framhåller sålunda, att den retroaktiva innebörden av förslaget i och för sig är ägnad att ingiva betänkligheter. Å andra sidan föreligger icke något formellt hinder mot att en skatt gives retroaktivt ver-

kan — grundlagarna stadga nämligen icke något förbud däremot — och det bör därför icke anses uteslutet att statsmakterna, då ett extraordinärt läge så kräver, genomföra en beskattning med retroaktiv karaktär. Riksskattenämnden vill emellertid i detta sammanhang framhålla att, om en skattelag skall hava retroaktiv verkan, den i vissa delar kan böra utformas på ett för de skattskyldiga mildare sätt än eljest skolat ifrågakomma, i syfte att undvika att beskattningen just på grund av sin retroaktiva verkan drabbar alltför hårt. I den mån schablonmässiga regler av praktiska skäl anses böra accepteras, måste de fastställas så att de skattskyldiga icke missgynnas.

Sveriges lantbruksförbund anser av principiella skäl och med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna i enskilda fall retroaktivitet i den nu föreslagna skattelagstiftningen betänkelig. Om emellertid sådan lagstiftning med hänsyn till de stora vinster, som redan uppkommit inom vissa näringar, och med hänsyn till de krav, som nu ställas på andra grupper i samhället att iakttaga återhållsamhet beträffande sina inkomstanspråk, likväl anses böra genomföras, bör hänsyn tagas till av förbundet framförda erinringar.

Riksförbundet Landsbygdens folk anför:

Det kan icke annat än väcka allvarliga betänkligheter, att man åsidosätter en i rättsmedvetandet djupt rotad princip, att en lagstiftning på skatteområdet icke får ha tillbakaverkande kraft. Utan tvekan har i stor utsträckning de personer och företag, som skulle bli berörda av den föreslagna lagstiftningen, redan disponerat de medel, som återstå sedan nu utgående skatter avdragits. Det synes även böra framhållas, att konjunkturskatten icke kommer att erläggas förrän 1953. Med all sannolikhet kommer man väl ofta att räkna med att gälda skatten med under det året inflytande inkomster. Detta innebär, att konjunkturskatten icke får någon avgörande betydelse för avvärdandet av de faror, som den hittillsvarande vinstkonjunkturen innebär. I detta sammanhang vill riksförbundet även hänvisa till uttalandet i direktiven att, om den rådande överkonjunkturen skulle dämpas, vissa skäl kunde tala för att icke omedelbart vidtaga lagstiftningsåtgärder utan i stället ännu någon tid avvakta utvecklingen. Riksförbundet vill hänvisa till att, sedan kronoskogsauktionerna hållits, ett markant prisfall inträffat och ett starkt köpmotstånd börjat göra sig gällande.

Tjänstemännens centralorganisation anser, att retroaktiv beskattning ur rättssynpunkt ter sig mindre tilltalande och ifrågasätter rent principiellt huruvida man bör giva tillbakaverkande kraft åt en lagstiftning av denna karaktär.

I övriga remissyttranden har förslaget om införande av konjunkturskatt å 1951 års inkomster tillstyrkts eller lämnats utan erinran, därvid dock i några remissyttranden uttalats, att inkomster, som belöpa på tidigare del av år 1951, i större eller mindre utsträckning böra fritagas från beskattning.

Sälunda uttala *fullmäktige i riksbanken* (reservation av herr Kollberg), att ur de synpunkter fullmäktige ha att företräda, fullmäktige i princip icke ha något att erinra mot införande av konjunkturskatt i huvudsak enligt de föreslagna riktlinjerna.

Fullmäktige i riksgäldskontoret (reservationer av herrar Hagberg och Svensson) samt *länsstyrelserna i Stockholms, Blekinge och Hallands län* uttala icke någon erinran mot förslaget retroaktiva karaktär.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller, att en lagstiftning, som har tillbakagående verkan på förhållanden och åtgärder, som varit ograverade innan lagstiftningen ens ifrågasatts, måste ur principiell synpunkt hos länsstyrelsen väcka starka betänkligheter. Men då uppslaget till konjunkturvinstbeskattningen från många håll framförts med krav på att de oförmodat stora konjunkturvinsterna under just år 1951 skulle tillgodoföras folkhushållet och verka dämpande på inflationstendensen så lär väl retroaktiviteten vara en praktisk nödvändighet om syftet med beskattningen skall nås. En lag om konjunkturvinstbeskattning avseende inkomster först under år 1952 kan visa sig vara ett slag i luften.

Kooperativa förbundet vill icke motsätta sig att skatten, så som föreslagits, göres retroaktiv så att den gäller inkomstökning under 1951 eller motsvarande räkenskapsår. I princip måste visserligen en sådan retroaktivt verkande åtgärd väcka starka betänkligheter, särskilt som frågan om skattens införande uppkommit först i slutet av år 1951 och många företagare, som kunna drabbas av skatten, sannolikt redan disponerat vinsterna. Med hänsyn till den snabba uppkomsten av exportkonjunkturen och då retroaktiv beskattning nu synes vara enda utvägen att göra skatten effektiv inom rimlig tid, anser förbundet att, därest skatten skall införas, man i detta särfall kan låta de principiella betänkligheterna falla och godkänna retroaktiviteten. Detta dock endast under förutsättning att befarade svårigheter för vissa företag att betala skatten och samtidigt sörja för nödvändig lagerhållning kunna undanröjas genom att sådana företag medgivnas skäligen uppskov med skattens inbetalning.

Landsorganisationen ger sin fulla anslutning till förslaget om en retroaktiv beskattning av de under år 1951 uppkomna vinsterna. De betänkligheter, som kunna anföras mot en retroaktiv beskattning, väga lättare än den omständigheten, att vinstkonjunkturen år 1951 var av exceptionell karaktär. Att inte underkasta dessa vinster konjunkturbeskattning vore enligt landsorganisationens uppfattning oförenligt med kravet på effektiva åtgärder för vinstöverföring från begränsade grupper till samhället som helhet.

Skogsstyrelsen anser, att lagstiftningens tillämplighet bör begränsas till att avse inkomster som åtnjutits efter den 1 juli 1951.

Riksräkenskapsverket och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* påpeka, att skattskyldiga med brutet räkenskapsår kunna komma i sämre ställning än övriga skattskyldiga.

Utöver nu redovisade synpunkter av rättslig och ekonomisk natur har av ett stort antal myndigheter framhållits, att en konjunkturskatt, framför allt om en taxering skulle ske år 1952, skulle ytterligare förvärra den redan nu mycket ansträngda situation, i vilken taxeringsavdelningarna på grund

av personal- och lokalbrist befinna sig. Närmare redogörelse för dessa yttranden kommer att lämnas i samband med diskussionen om taxeringsförfarandet.

Departementschefen. Innan jag går in på frågan om retroaktiviteten i det föreliggande förslaget till konjunkturskatt, torde jag få redogöra för vissa synpunkter i ämnet av mera principiell karaktär. Svensk grundlag innehåller icke något förbud mot att lag gives tillbakaverkande kraft, och lagstiftning med retroaktiv verkan är icke någon nyhet för svensk lagstiftning vare sig det gäller skattelag eller civillag. Spörsmålet har behandlats av numera professorn Knut Rodhe i en av honom utarbetad redogörelse angående retroaktiv civillagstiftning. Denna redogörelse är fogad som bilaga till propositionen nr 320/1943.

Rodhe har undersökt om och i vad mån det — trots avsaknaden av grundlagsförbud mot retroaktivitet — betraktats som en oskriven grundprincip för den svenska lagstiftningen, att civillag icke finge givas retroaktiv verkan. Rodhe har därvid framför allt inriktat sin uppmärksamhet på den form av retroaktiv civillagstiftning, som innebär att ny lag göres tillämplig på ett vid lagens ikraftträdande redan bestående avtal.

Efter att hava redovisat ett antal uttalanden från svenskt lagstiftningsarbete framhåller Rodhe, att de anförda uttalandena tydligt giva vid handen, att det skulle vara en överdrift om man gjorde gällande, att svensk rättsåskådning helt förbjöde lagstiftaren att giva civillag återverkande kraft. Då lagberedningen i sitt lagstiftningsarbete funnit sig föranlåten att precisera sin åskådning, har beredningen icke gått längre än att den som huvudregel på förmögenhetsrättens område fastslagit, att ny lag icke bör givas tillbakaverkande kraft. Men man har uttryckligen tillagt, att lagstiftaren kunde och borde frånga denna huvudregel, då starka skäl talade härför, och man har också handlat i överensstämmelse härmed. Härutinnan har man, såvitt Rodhe kunnat finna, icke stött på något motstånd, utan övriga i lagstiftningsarbetet deltagande instanser ha accepterat lagförslaget utan några principiella invändningar på denna punkt.

Beträffande utländsk rättsuppfattning anför Rodhe, att i några länder uttryckliga konstitutionella hinder gälla mot retroaktiv lagstiftning. Detta är fallet i U. S. A. och Norge. Efter en närmare undersökning av läget i dessa båda länder kommer Rodhe emellertid till det resultatet att förbudet mot retroaktiv lagstiftning icke är någon ovillkorlig princip utan en huvudregel, som har och måste ha undantag, och att situationen i Norge och U. S. A. alltså vore densamma som i länder utan grundlagsförbud mot retroaktiv lagstiftning.

Rodhe lämnar även en redogörelse för svensk lagstiftningspraxis, av vilken framgår, att lagstiftaren i åtskilliga fall ansett sig böra ingripa mot bestående avtal. Ibland har det gällt perifera detaljer av långfristiga avtal, vilka lagstiftaren vid rättsordningens successiva förnyelse ansett angeläget att föra in under ny lags herravälde. I andra fall åter har det gällt de centra-

la delarna av avtal, vilkas förekomst utgjort ett akut socialt problem och vilka lagstiftaren därför ansett sig nödtvungen att jämka eller åsidosätta.

Beträffande frågan om tillåtligheten av retroaktivitet inom skattelagstiftningen anför professorn Ljungman i det av industriförbundet m. fl. organisationer åberopade utlåtandet, att det numera torde inom teorien allmänt hävdas, att ett ovillkorligt förbud mot retroaktivitet icke kan sakligt motiveras. Eftersom ett generellt svar icke kan givas på frågan, när en retroaktiv tillämpning av skattelag får anses stå i överensstämmelse med våra skatterättsliga principer, har man enligt Ljungmans mening att i stället för varje särskilt fall noga överväga, i vad mån de tillfälliga fiskaliska fördelar, en retroaktivitet kan antagas medföra, förmå uppväga de olägenheter, som på lång sikt kunna väntas därav i form av ekonomiska störningar och rubbad tilltro till rättssäkerheten. Såsom tidigare angivits är Ljungmans sammanfattande omdöme om utredningsmännens förslag, att den ifrågasatta konjunkturbeskattningen skulle innebära ett avsteg från hittillsvarande skatterättsliga principer.

För att belysa denna fråga kan det vara lämpligt att något undersöka hur den tidigare svenska skattelagstiftningen förhållit sig till retroaktiviteten. Ända tills det nya uppborädsförfarandet genomfördes för några år sedan, var den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten i visst hänseende alltid retroaktiv. Varje år bestämdes sålunda av riksdagen de procenttal av vederbörande grundbelopp, med vilka den i nämnda skatt ingående botten-skatten skulle utgå för det året. Detta beslut träffade de inkomster, som förvärvats året dessförinnan. Efter uppborädsreformen har detta system omlagts med hänsyn till angelägenheten att ha samma uttagningsprocent för preliminär skatt och slutlig skatt.

I fråga om våra tidigare skatteförfattningar må erinras om att 1910 års bevillningsförfattning skulle tillämpas från och med den 1 januari 1911 och att 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt skulle lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1911. Skatteförfattningarna av den 28 september 1928 trädde i kraft den 1 januari 1929. Detta innebar, att beskattningsmyndigheterna skulle tillämpa skatteförfattningarna i fråga om inkomster som åtnjutits under åren 1910 resp. 1928. Skatteförfattningarna hade alltså tillbakaverkande kraft. Detsamma torde ha gällt beträffande ett stort antal författningar avseende ändringar i de nu nämnda författningarna under tiden före uppborädsreformen.

Men även efter denna reform ha åtskilliga skatteförfattningar med tillbakaverkande kraft utfärdats. Lagen den 19 mars 1948 (nr 120) om ändrad lydelse av anvisningarna till 29 och 41 §§ kommunalskattelagen, som avsåg nedskrivning av värdet å rättigheter till leverans av maskiner m. m., trädde sålunda i kraft dagen efter det lagen enligt meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skulle äga tillämpning jämväl vid 1948 års taxering (undantag gjordes dock betr. leveranskontrakt å vissa fartyg). Förordningen den 17 november 1950 (nr 587) angående ändring i förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktie-

bolags och solidariska bankbolags tillgångar trädde i kraft den 1 januari 1951. Bestämmelserna skulle ha tillbakaverkande kraft med vissa angivna undantag. Förordningen den 30 mars 1951 angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investerings-skatt) trädde i kraft den 1 juli 1951 och gavs retroaktiv verkan framför allt i fråga om lager.

Beträffande tidigare konjunkturskatter kan nämnas följande.

Den 30 april 1915 framlades proposition om krigskonjunkturskatt för år 1915 (nr 196) och förordning i ämnet utfärdades den 11 juni 1915 och avsåg inkomster under år 1914. Det må anmärkas att departementschefen vid förredragning den 14 januari 1915 av till statsregleringen för år 1916 hörande frågor uttalat, att man »under nuvarande förhållanden borde i det längsta undvika skatter, som kunde ytterligare trycka den enskilde, betunga näringarna eller hämma kapitalbildningen». Emellertid hade departementschefen senare förordnat en utredningsman att utarbeta förslag till en krigskonjunkturskatt, som alltså framlades i proposition den 30 april 1915.

Beträffande krigskonjunkturskatten för år 1940 (inkomster $\frac{1}{9}$ — $\frac{31}{12}$ 1939) kan nämnas, att departementschefen med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1939 uppdrog åt professorn Erik Lindahl att inom finansdepartementet biträda med utarbetande av förslag till beredskapsåtgärder på det skattepolitiska området. I anledning av detta uppdrag upptog Lindahl bl. a. frågan om särskild beskattning av krigsvinster och överlämnade en den 15 september 1939 dagtecknad promemoria angående riktlinjer för utformningen av en statlig krigsvinstskatt. Promemorian underställdes under hand intresserade och sakkunniga för preliminär granskning. I anslutning härtil uppdrog departementschefen åt juris doktorn Carl W. U. Kuylenstierna att inom departementet utarbeta förslag i ämnet. Kuylenstierna överlämnade i anledning därav en den 22 januari 1940 dagtecknad promemoria rörande krisskatt. Båda promemoriorna remitterades och i proposition den 1 augusti 1940 framlades förslag till krigskonjunkturskatt för år 1940, som byggde på de av Kuylenstierna skisserade linjerna. Förordningen är dagtecknad den 19 augusti 1940.

Den gjorda exemplifieringen torde visa att retroaktiviteten ingalunda är en ovanlig företeelse inom svensk skattelagstiftning. Uppenbart är att den tillbakaverkande effekten varit mycket skiftande i de anförda fallen. Av dessa framgår emellertid att man i varje situation får ställa emot varandra å ena sidan de syften, som man avser att nå med en tilltänkt retroaktiv lagstiftning, och de fördelar ett fullföljande av dessa syften kan förväntas medföra samt å andra sidan de olägenheter i skilda avseenden, vilka onekligen i många fall kunna följa med en ny skattelag som träffar redan intjänade inkomster. Problemet blir med andra ord en avvägningsfråga.

Till bedömning föreligger nu ett förslag till konjunkturskatt, avsedd att träffa under 1951 framkomna mervinster. Skatten aktualiserades offentligt först i början eller mitten av november 1951. Detta skedde bl. a. under intryck av de under hösten starkt stegrade skogspriserna. Om man principi-

ellt erkänner det berättigade i att i vissa exceptionella lägen särbeskatta konjunkturvinster — något som tidigare skett inom såväl svensk som utländsk lagstiftning — bör enligt min mening därav följa att man också stundom måste acceptera en retroaktiv tillämpning av en sådan beskattning. Att på ett tillräckligt tidigt stadium förutse en högkonjunktur av sådan styrka och omfattning, att den i och för sig motiverar en särskild konjunkturbeskattning, låter sig oftast svårligen göra. Jag bortser härvid från sådana fall som exempelvis då man vid utbrottet av det senaste världskriget med tämligen stor sannolikhet kunde bedöma att detta skulle utgöra upptakten till en utpräglad konjunktur. Om konjunkturbeskattningen skall få avsedd effekt ur ekonomiska och psykologiska synpunkter, kan det därför bli erforderligt att tillgripa en lagstiftning, som verkar bakåt i tiden.

Jag har tidigare redovisat de skäl som tala för att i nuvarande läge införa en tillfällig konjunkturbeskattning. Syftet med denna — nämligen att till samhället indraga viss del av de mervinster, som enligt vad jag i det föregående närmare utvecklat framkommit som en följd av en exceptionell internationell konjunktur — skulle förfelas om beskattningen icke träffade 1951 års inkomster. Det är därför enligt min mening nödvändigt att göra den föreslagna skatten retroaktiv. Självfallet följer härmed såsom i remissyttrandena framhållits åtskilliga olägenheter. Detta medför å sin sida att den föreslagna konjunkturvinstbeskattningen bör gestaltas så att dess verkningar bli lindrigare än vad som skulle ha blivit fallet, därest den icke varit retroaktiv. Denna synpunkt torde ha beaktats även av utredningsmännen vid utformningen av deras förslag.

I några hänseenden torde ytterligare hänsyn böra tagas till det nu anförda. Från vissa remissinstanser har framhållits att olägenheterna av retroaktiviteten särskilt skulle komma att göra sig gällande för sådana företag, vilka redan före offentliggörandet av förslaget om konjunkturskatten fastställt bokslut och vinstdispositioner. För denna invändning föreligger självfallet åtskilligt fog. Om, såsom jag i det följande kommer att föreslå, skattskyldiga vilkas räkenskapsår gått till ända före den 1 november 1951 få rätt att välja att taxeras till konjunkturskatt år 1952 för inkomsterna under nämnda räkenskapsår eller att taxeras till konjunkturskatt först år 1953 på grundval av inkomsterna under det nu löpande räkenskapsåret, synes emellertid det väsentliga av kritiken i denna del böra bortfalla. Härjämte ämnar jag, såsom jag redan delvis antytt, i det följande föreslå vissa uppmjukningar av förslaget beträffande sådana företag som under år 1951 erlagt export- och prisutjämningsavgifter.

Till spørsmålet om taxeringsorganisationens möjligheter att bära den ytterligare arbetsbelastning, som en taxering till konjunkturskatt under år 1952 medför, återkommer jag i det följande.

Huruvida en allmän konjunkturskatt blir erforderlig även för 1952 års inkomster är ännu för tidigt att slutgiltigt bedöma. En viss dämpning av överkonjunkturen inträdde redan under 1951 inom vissa områden av näringslivet. Det synes troligt att denna tendens kommer att, kanske med

ökad styrka, göra sig gällande även under innevarande år. Såsom redan i finansplanen i årets statsverksproposition angavs är det sannolikt att 1951 inneburit ett topläge i fråga om vinster för de av högkonjunkturen mest berörda företagen. I vart fall har jag icke för avsikt att i detta sammanhang föreslå någon allmän konjunkturbeskattning avseende 1952 års inkomster.

III. Allmän motivering.

1. Sammanfattning av utredningsmännens förslag.

Utredningsmännen föreslå införande av en förordning om konjunkturskatt för år 1952 avseende sådan inkomst av skogsbruk och inkomst av rörelse, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställes av beskattningsnämnd i första instans år 1952. Förordningen skall vara tillämplig endast å inkomst, som är skattepliktig till statlig inkomstskatt. I fråga om inkomst av rörelse skall dock förordningen icke äga tillämpning beträffande utövarer av s. k. fria yrken. Särskild skatteplikt för tantiem eller därmed jämförlig inkomst av tjänst föreslås icke, men hänsyn skall vid beräkning av skattepliktig inkomstökning av rörelse i vissa fall tagas till dylika utgifter i rörelsen. Deklarationskyldighet skall åligga envar skattskyldig, som åtnjutit inkomst, som nu sagts, dock att sådan skyldighet i vissa fall skall inträda först efter anmaning.

Konjunkturskatt skall utgå efter 40 procent å en på visst sätt beräknad beskattningsbar merinkomst av skogsbruk och av rörelse under beskattningsåret 1951. Skatten skall i princip vara avdragsgill vid den statliga inkomsttaxeringen.

Merinkomsten bestämmes i fråga om rörelse till skillnaden mellan en på visst sätt uppskattad inkomst av förvärvskällan under beskattningsåret (*omräknad nettointäkt*) och under jämförelseåret (*jämförelseinkomst*). I regel skall beskattningsåret 1949 utgöra jämförelseår. Av den sålunda framräknade merinkomsten (*uppskattad merinkomst*) skall 30 procent undantagas från beskattning såsom beroende på naturlig utveckling, rationalisering eller dylikt. Återstoden skall utgöra *taxerad merinkomst* av rörelse.

Taxerad merinkomst av skogsbruk fastställles till en i regel efter schablonmässiga grunder beräknad prisstegringsvinst utöver omkostnadsökning.

Taxerad merinkomst skall fastställas gemensamt för skattskyldigs samtliga förvärvskällor av rörelse, å ena, samt av skogsbruk, å andra sidan.

Från *taxerad merinkomst* eller, därest den skattskyldige haft *taxerad merinkomst* av både skogsbruk och rörelse, från summan av *taxerade merinkomster*, skall avdragas ett belopp å 10 000 kronor. Återstoden skall utgöra *beskattningsbar merinkomst*.

Den *omräknade nettointäkten* för beskattningsåret erhålles genom omräkning av *nettointäkten* av förvärvskällan med hänsyn till vinstreglerande dispositioner beträffande varulager, inventarier, pensions- och investerings-

fonder, varjämte hänsyn skall tagas till förändringar av vissa onormala omkostnader.

Omräknad nettointäkt för jämförelseåret beräknas i huvudsak efter enahanda grunder. Med hänsyn till penningvärdets fall föreslås denna skola ökas med 20 procent och det därvid erhållna beloppet utgöra jämförelseinkomst. I vissa fall skall jämförelseinkomst kunna beräknas på annat sätt.

2. Skattepliktig inkomst.

Utredningsmännen framhålla, att med hänsyn till konjunkturens speciella karaktär måhända skulle kunna särskiljas vissa näringsgrenar, vilka i särskilt hög grad gynnats av konjunkturen. Att sålunda skogs- och träindustrier liksom vissa andra exportindustrier hade haft särskilt goda vinster under år 1951 syntes vara uppenbart. Detsamma gällde beträffande inkomst genom försäljning av skog och skogsprodukter. Utredningsmännen ha emellertid ansett, att återverkningarna från de särskilt gynnade delarna av näringslivet torde ha påverkat så stor del av näringslivet i dess helhet, att en konjunkturskatt borde givas en mera generell karaktär.

Vad anginge inkomst av rörelse syntes dock inkomst av fria yrken kunna undantagas från skatteplikt. Även i övrigt förekomme ett antal näringsgrenar inom denna inkomst, beträffande vilka presumptionen starkt talade mot, att inkomstökning påverkats av konjunkturen. Det skulle därför kunna övervägas att från skatteplikt undantaga vissa andra verksamhetsgrenar, vilka i varje fall icke direkt påverkats av konjunkturen. Med hänsyn till de ovan berörda återverkningarna från konjunkturbetonade branscher, ha utredningsmännen emellertid funnit detta icke tillrådligt. Däremot ha utredningsmännen föreslagit, att riksskattenämnden skulle kunna beträffande viss näringsgren förklara, att uppkommen merinkomst icke i första hand skulle anses hava berott på den speciella konjunkturen. En sådan förklaring skulle lämnas efter framställning från vederbörande näringsorganisation och avse branschen i dess helhet. Då riksskattenämnden avgivit sådan förklaring beträffande viss näringsgren, skall deklarationsskyldigheten för skattskyldig, som utövade näringsverksamhet enbart inom denna näringsgren, göras beroende av anmaning.

I fråga om inkomst av jordbruksfastighet syntes enligt utredningsmännen skatteplikten böra begränsas till inkomst av skogsbruk.

Beträffande övriga inkomstarter har i den remitterade promemorian framhållits, att det torde vara möjligt att fastslå, att de icke alls eller i ringa utsträckning gynnats av konjunkturen. De skulle därför kunna undantagas från den särskilda skattens tillämpningsområde. Sålunda syntes inkomst hänförlig till någon av inkomstarterna anuan fastighet, tjänst, tillfällig förvärvsverksamhet och kapital böra undantagas från konjunkturbeskattning. Visserligen kunde beträffande realisationsvinster skäl anföras för beskattning, eftersom konjunkturen kunde antagas inverka exempelvis på en skogbärande jordbruksfastighets försäljningspris. Beträffande realisationsvinster

gällde emellertid särskilda förhållanden, enär det stötte på stora svårigheter att utreda i vad mån den realiserade värdestegringen uppkommit under beskattningsåret ävensom i vad mån densamma vore beroende av penningvärdeförsämring. En konjunkturbeskattning av realisationsvinster skulle vara förenad med stora praktiska svårigheter och dylika vinster, som berott på konjunkturen, torde knappast hava förekommit i större utsträckning under år 1951. Ett ytterligare skäl att från beskattning undantaga realisationsvinster uppkomna under beskattningsåret 1951 vore dessa vinsters karaktär av engångsinkomst. Om konjunkturbeskattningen vore känd före avyttringen hade förmodligen skatten inverkat på försäljningspriset eller måhända föranlett att försäljningen icke kommit till stånd. På grund härav ha utredningsmännen ansett sig böra förorda, att all till tillfällig förvärvsverksamhet hänförlig inkomst skulle undantagas från konjunkturbeskattning.

Även inom inkomstarten kapital torde förekomma inkomster, som kunna anses vara beroende av konjunkturen, exempelvis utdelningar å aktier i konjunkturpåverkade aktiebolag. Den konjunkturvinst, som kunde förekomma här, syntes emellertid vara tillräckligt beaktad genom att det utdelande bolaget vore underkastat konjunkturskatt på sin vinst.

Beträffande inkomstarten tjänst syntes endast i undantagsfall kunna förekomma konjunkturbetonad inkomst, nämligen då fråga vore om tantiem och annan löneinkomst, som sammanhänge med det utbetalande företags vinstförhållanden. De fall, som enligt utredningsmännens mening borde bli beaktade, vore dock endast de, där intressegemenskap föreläge mellan löntagaren och arbetsgivaren. I dessa fall kunde genom löneutbetalningar företags vinst överföras på delägaren och därigenom undgå beskattning. Enligt utredningsmännens mening syntes det dock mest praktiskt att lösa detta problem i samband med beräkning av skattepliktig inkomstökning hos arbetsgivaren och följaktligen icke låta de angivna omständigheterna föranleda skatteplikt för inkomstarten tjänst.

Remissyttrandena. Utredningsmännens förslag, att konjunkturskatten skulle avse allenast inkomst av rörelse och inkomst av skogsbruk, har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser.

I fråga om den föreslagna skatteplikten för inkomst av rörelse ha dock framställts vissa erinringar. Därvid har framhållits önskvärdheten av att redan i författningstexten skulle utöver inkomst av de s. k. fria yrkena från skatteplikt undantagas inkomst av sådana rörelsegrenar, beträffande vilka presumtionen talade för att inkomsten icke vore påverkad av den särskilda konjunkturen.

Sälunda uttalar *länsstyrelsen i Stockholms län* följande:

I direktiven för utredningsarbetet har framhållits att den mest iögonfallande vinstkonjunkturen vore rådande inom exportindustrien och inom området för handeln med skogsprodukter, men att de ifrågasatta bestämmelserna borde få en mera generell utformning, så att skattskyldiga med inkomster, som äro föranledda — direkt eller indirekt — av vinstkonjunk-

turen, i lika mån beröras av bestämmelserna. Avsteg från denna princip borde allenast göras då så av praktiska skäl funnes påkallat. I förslaget har förutsatts att riksskattenämnden, efter framställning från näringsorganisation, beträffande visst slag av rörelse skulle äga förklara, att inkomstökning såsom oberoende av rådande vinstkonjunktur icke skall beskattas enligt ifrågavarande förordning. Emellertid torde med fog redan nu kunna göras gällande att för ett stort antal rörelsegrupper, vilka representera flertalet rörelseidkare, någon vinstkonjunktur av ifrågavarande slag icke förelegat. Detta torde exempelvis gälla praktiskt taget hela konsumtionshandeln. Det torde kunna antagas, att rörelseidkare av detta slag endast sällan skulle komma att påföras konjunkturskatt. Kontrollarbetet måste då för dessa grupper bli meningslöst. Det synes därför lämpligast att genom direkta lagbestämmelser reglera undantagen. Härigenom skulle man icke blott kunna begränsa den extra arbetskraft, som måste anskaffas för kontrollarbetet, utan även på ett tidigt stadium kunna beräkna omfattningen av den oundgängliga nyrekryteringen.

Kooperativa förbundet framhåller, att en förutsättning för att den föreslagna skatten skall motsvara sitt syfte är att den träffar de grupper, som påtagligt gynnas av den nuvarande överkonjunkturen, men icke fördyrar omkostnaderna för de grupper, som icke alls eller blott i mindre grad gynnas. Förbundet ifrågasätter om det icke vore med skattelagens i direktiven angivna allmänna syfte bättre överensstämmande att redan från början i lagtexten undantaga vissa grupper av näringsidkare, vilka veterligen icke gynnas av den allmänna exportkonjunkturen eller haussen på trävarumarknaden och vilkas vinster ej heller nämnvärt påverkas av den allmänna vinstkonjunktur, som anses råda i vårt land. Hit hör enligt förbundets mening detaljhandeln med livsmedel. Dessa varor äro i största utsträckning (till omkring 80 %) prisreglerade och de som handla med dessa varor förnimma konjunkturen närmast genom ökade omkostnader och svårigheter att anskaffa nödigt kapital för lagerhållningen. Bl. a. ha kraftiga pris-höjningar för emballage — vilka skapat vinster i andra företag — starkt bidragit till ökningen av detaljhandelns kostnader.

Då den kvantitativa varuomsättningen inom livsmedelshandeln utvecklas ganska konstant, kunna mera betydande merinkomster inom denna bransch uppstå endast genom att marginalerna ökas mera än som betingas av kostnadernas stegring. Men den under fjolåret av priskontrollnämnden medgivna justeringen av marginalerna har icke ens fullt täckt de under 1951 ökade kostnaderna. Uppfattningen att inga mervinster uppstått under 1951 får stöd i den hittills kända resultatutvecklingen inom konsumentkooperationen. Då man således ganska säkert kan utgå ifrån, att några nämnvärda konjunkturvinster icke kunna uppstå för detaljhandeln med livsmedel i dess helhet, anser förbundet att man bör undantaga denna bransch från skattskyldighet.

Likartade förhållanden som inom livsmedelsbranschen förekomma även inom andra detaljhandelsbranscher. Inom textilhandeln torde visserligen konjunkturbetonade vinster ha uppstått under förra delen av år 1951, men dessa vinster komma förmodligen redan att under innevarande år utjämnas av prisfall på ineliggande lager. Det torde därför böra övervägas om

icke hela detaljhandeln med konsumtionsvaror borde undantagas från den föreslagna skattelagens tillämplighetsområde. Därest man undantar detaljhandeln med livsmedel men icke andra konsumtionsvaror, bör en regel uppställas för behandling av företag, som föra både livsmedel och andra varor. Företag där minst två tredjedelar av omsättningen utgöres av livsmedel synas då böra undantagas.

En annan grupp som synes böra undantagas i den föreslagna lagstiftningen är försäkringsföretagen. Livförsäkringsbolagen beskattas numera efter 1950 års ändring av kommnalskattelagen på ett sådant sätt, att vinstberäkningen icke har något samband med överskott F affärsmässig mening. Detsamma gäller i stort sett även sakförsäkringsbolagen. Härtill kommer att på grund av nämnda ändring i denna bolagsbeskattning någon verklig jämförelse mellan de beskattade inkomsterna åren 1951 och 1949 näppeligen kan åstadkommas.

Genom att från lagens tillämplighetsområde från början undantaga detaljhandeln med livsmedel och andra konsumtionsvaror samt försäkringsrörelsen och möjligen vissa andra grupper av inkomst av rörelse skulle en avsevärd förenkling av taxeringsarbetet vinnas.

Liknande synpunkter anföras av *riksräkenskapsverket, fullmäktige i riksbanken och länsstyrelsen i Östergötlands län.*

Enligt *länsstyrelsen i Kalmar län* synes utredningsmännens förslag, att riksskattenämnden skulle kunna beträffande viss näringsgren förklara, att inkomstökningen vore oberoende av vinstkonjunkturen, närmast få den följden, att riksskattenämnden — vilket icke torde vara avsett — i praktiken bleve en lagstiftande myndighet. Frågan huruvida viss bransch skulle underkastas konjunkturvinstbeskattning eller icke torde knappast böra läggas på riksskattenämnden. Det syntes länsstyrelsen riktigare, att denna fråga direkt löses genom lagstiftningen.

Länsstyrelsen i Hallands län är inne på liknande tankegång men anser spørsmålet böra lösas så, att i författningstexten skola angivas de kategorier skattskyldiga, som skola beröras av beskattningen.

I detta sammanhang må anmärkas att speciella önskemål i fråga om skatteplikten ha framförts i vissa remissyttranden samt i framställningar, som ingivits av näringsorganisationer och enskilda. Sålunda föreslås att från skatteplikt skola undantagas inkomst av bank-, sparbanks- och försäkringsrörelse samt vinster, som uppkommit i samband med produktion, distribution och försäljning av elkraft.

I övrigt ha några remissinstanser, vilka i och för sig godtagit utredningsmännens förslag om att riksskattenämnden efter framställning från näringsorganisation skall kunna förklara viss bransch icke vara påverkad av den särskilda konjunkturen, framfört vissa önskemål och erinringar av mera formell art.

Riksskattenämnden framhåller sålunda, att den riksskattenämnden tillagda befogenheten att förklara visst slag av rörelse undantaget från konjunkturbeskattningen torde komma att ställa riksskattenämnden inför

vanskliga avgöranden. Nämnden förutsätter, att sådana förklaringar främst skola ifrågakomma beträffande verksamhet, avseende tillverkning och försäljning av varor som framställas inom riket för inhemsk konsumtion och här äro underkastade så sträng priskontroll, att rörelsevinsten icke kan antagas ha nämnvärt påverkats av konjunkturen. Såsom exempel på rörelse av den art att förutsättningar för undantagande kunna föreligga vill riksskattenämnden — ehuru nämnden icke nu haft möjlighet att närmare undersöka förhandenvaron av dessa förutsättningar — nämna vissa områden inom livsmedelshandeln ävensom tegelfabrikation. Riksskattenämnden förutsätter, att beslut varom här är fråga böra meddelas efter samråd med priskontrollnämnden.

Det kan enligt riksskattenämndens mening ifrågasättas, om icke förklaring av ifrågavarande art bör kunna meddelas med avseende å sådana företag inom viss bransch, vilkas omsättning understiger visst angivet belopp.

Sveriges industriförbund finner det angeläget att uttrycket i den föreslagna lagtextens 5 § 2 mom. »visst slag av rörelse» icke vid tillämpningen gives den tolkningen, att förklaringen nödvändigtvis skall omfatta hela den bransch, vederbörande näringsorganisation företräder. Även om t. o. m. de flesta företagen inom branschen dragit fördel av konjunkturen, kunna andra företag inom samma bransch, exempelvis av den anledningen, att de endast tillverka vissa slag av varor, icke haft någon fördel därav. Tillverkning av vissa angivna varor synes med fog kunna rubriceras såsom »visst slag av rörelse». Den omständigheten, att det övervägande antalet företag inom en bransch icke redovisat inkomstökning, synes å andra sidan ofta böra utgöra tillräcklig anledning att undantaga hela branschen från taxering.

Kooperativa förbundet anför liknande synpunkter.

Sveriges grossistförbund vill förorda att förklaringarna från riksskattenämnden förlänas en för taxeringsmyndigheterna bindande verkan. Värdet av den föreslagna anordningen skulle härigenom väsentligt ökas, även om förklaringarna samtidigt måste förutsättas bli givna i en restriktivare utformning än eljest.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller, att bestämmelsen om att skattepåföring trots riksskattenämndens förklaring skall kunna i det särskilda fallet sakna betydelse. Det torde nämligen icke finnas någon som helst möjlighet för taxeringsintendenten att förebringa erforderlig bevisning.

Departementschefen. De skäl varmed utredningsmännen motiverat sitt förslag om hur skattepliktens omfattning skall regleras anser jag bärande. Det skulle givetvis ha varit önskvärt om skattepliktens omfattning, såsom i några remissyttranden yrkats, kunnat redan i lagtexten ytterligare preciseras genom uppräknig antingen av sådana näringsgrenar, vilka äro konjunkturbetonade, eller sådana, som icke äro konjunkturbetonade. Eftersom en i lagtext gjord uppräknig i detta sammanhang måste förutsättas bliva fullständig, skulle detta emellertid fordra mycket omfattande och tidskrävande undersökningar.

Den utväg, utredningsmännen föreslår, synes mig i stort sett leda till sam-

ma resultat. Eftersom det är uppenbart, att vissa näringsgrenar ligga utanför den särskilda konjunkturens påverkan, synes riksskattenämndens uppgift i åtskilliga fall bliva av mera formell och föga tidskrävande natur, varför besked om de viktigaste undantagen från skatteplikten snabbt böra kunna erhållas från nämnden.

Sålunda synes mig förklaringar om undantagande från skatteplikt utan mera omfattande utredningar kunna lämnas exempelvis i fråga om banker, sparbanker och försäkringsföretag, apotek, företag, som bedriva produktion, distribution och försäljning av elkraft, kommunikationsföretag utom redier, bokförlag, tryckerier och tidningar, hotell- och restaurangrörelse, teater- och biograförelse. Vidare torde detaljhandel inom livsmedels-, textil-, konfektions-, läder-, skinn- och skobranscherna i regel icke vara påverkad av den särskilda konjunkturen.

Riksskattenämndens förklaring bör givetvis kunna avse vissa företag inom en bransch. Vidare är det självklart, att om en förklaring av riksskattenämnden lämnas efter framställning från viss branschorganisation, förklaringen skall avse samtliga företag inom denna bransch, oavsett om de äro anslutna till organisationen eller icke. Därest inom en bransch näringsorganisation icke finnes, bör förklaring kunna lämnas efter framställning från enskilt företag inom sådan bransch.

Den omständigheten, att en bransch i och för sig kan bedömas såsom icke konjunkturbetonad, hindrar givetvis icke att enstaka företag inom branschen kunna ha åtnjutit vinstökning på grund av den särskilda konjunkturen. Jag anser i likhet med utredningsmännen, att en förutsättning för att riksskattenämnden skall kunna erhålla befogenhet att lämna sådan förklaring, varom är fråga, är, att det gives möjlighet till beskattning i det särskilda fallet. Utredningsmännens avsikt torde ha varit att lämna taxeringsintendenten tillfälle att ingripa endast i mera påtagliga fall. Utredningsmännen ha därvid föreslagit att det i sådana fall skulle åligga taxeringsintendenten att visa icke endast att merinkomsten berott på den särskilda konjunkturen utan även i vilken omfattning så varit fallet. Jag anser i likhet med ett flertal remissinstanser, att en på detta sätt utformad bestämmelse icke skulle giva taxeringsintendenten praktisk möjlighet att ingripa, då riksskattenämnden avgivit förklaring, som här avses. Jag förordar därför att bestämmelsen i stället får det innehållet, att riksskattenämnden skall äga rätt att efter framställning från taxeringsintendent beträffande viss skattskyldig förordna att lämnad förklaring rörande den bransch, den skattskyldige tillhör, icke skall vara tillämplig å den skattskyldige. Har dylikt uttalande gjorts skall den skattskyldige kunna påföras taxering till konjunkturskatt i vanlig ordning. Förordnande om sådant undantag synes icke behöva föregås av alltför vidlyftiga utredningar. För att kunna meddela ett förordnande synes till riksskattenämndens förfogande behöva ställas endast sådant utredningsmaterial som visar eller gör sannolikt, att de skäl som legat till grund för nämndens förklaring om skattefrihet för viss bransch — exempelvis att denna är utpräglad hemmamarknadsbetonad — icke föreligga beträffande visst företag.

3. Skattskyldigheten.

Utredningsmännen. Skattskyldig till konjunkturskatt föreslås skola vara envar fysisk eller juridisk person, vilken åtnjutit enligt de av utredningsmännen förordade bestämmelserna skattepliktig inkomstökning av rörelse eller skogsbruk, under förutsättning, att den fysiska eller juridiska personen är skattskyldig för den inkomst, vartill inkomstökningen hänför sig, enligt förordningen om statlig inkomstskatt vid 1952 års taxering.

Från skattskyldighet föreslås skola undantagas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet. Anledning att fritaga övriga aktiebolag, från vilka utdelningen i sin helhet tillfaller staten eller kommun, från skattskyldighet för konjunkturskatt anse utredningsmännen icke föreligga.

Departementschefen. Mot utredningsmännens förslag i denna del, som i princip icke föranlett några invändningar från remissinstansernas sida, har jag icke något att erinra.

4. Beskattningsåret.

Utredningsmännens förslag innebär, att den föreslagna förordningen skall avse inkomster, för vilka taxering till statlig inkomstskatt verkställas av beskattningsnämnd i första instans år 1952. Enligt förslaget skall således förordningen bliva tillämplig å inkomster under kalenderåret 1951 eller däremot svarande räkenskapsår.

Om räkenskapsår omlägges så, att taxeringen år 1952 kommer att avse längre eller kortare tid än 12 månader, skall hänsyn härtill tagas vid bestämmande av jämförelseinkomsten. Om genom omläggning av räkenskapsår skattskyldig undgår taxering år 1952, skall han taxeras till konjunkturskatt år 1953, även om allmän taxering till konjunkturskatt då ej äger rum.

Remissyttrandena. Utöver de principiella invändningar, för vilka redogörelse tidigare lämnats, ha i några remissyttranden anförts betänkligheter i fråga om den föreslagna beskattningsperioden i sådana fall, då räkenskapsåret icke sammanfaller med kalenderåret 1951.

Riksräkenskapsverket framhåller sålunda, att eftersom den särskilda konjunkturen, speciellt de höga virkes- och malmpriserna, gjort sig gällande framför allt under senare delen av kalenderåret 1951, sådana skattskyldiga, för vilka räkenskapsåret mera avsevärt avviker från kalenderåret, torde komma att i mindre grad än övriga träffas av den föreslagna konjunkturskatten. En utjämning härutinnan synes ofrånkomlig. Riksräkenskapsverket förutsätter, att denna fråga beaktas vid författningsbestämmelsernas utformning.

Sveriges industriförbund anser, att om beskattningen skall givas retroaktiv verkan bör dock företag, beträffande vilka taxeringen år 1952 avser räkenskapsår, som gått till ända före den 31 december 1951, uteslutas från den föreslagna författningens tillämpningsområde. En likformig behandling av företagen skulle ju det oaktat kunna vinnas, om den sista taxeringen till konjunkturskatt för de ovanberörda företagen verkställdes ett år senare än för de övriga.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför:

Vad angår den föreslagna konjunkturbeskattningen synes emellertid icke böra bortses från att skattskyldiga med brutna räkenskapsår kunna komma i sämre ställning än sådana, vilka hava bokslut per den 31 december 1951. Dessa senare kunna genom bokslutsreglerande åtgärder i viss utsträckning lägga den vanliga inkomsttaxeringen tillrätta med tanke på vad som genom samspelet mellan inkomstskatt och konjunkturskatt blir för dem minst betungande. En möjlighet vore att skattskyldiga, vilka redan verkställt sina bokslut före viss tidpunkt under år 1951, skulle påföras taxering till konjunkturskatt först under år 1953. En sådan ordning torde emellertid även komma att medföra icke önskvärda komplikationer. Länsstyrelsen vill i stället föreslå, att alla skattskyldiga, vilkas bokslut avse tid, som tilländagår före den 31 december 1951, skola beredas möjlighet att vid 1952 års inkomsttaxering åberopa en särskild, med bokslutet icke överensstämmande balansräkning. Denna senare borde alltså efter särskilt yrkande av den skattskyldige kunna prövas och godtagas såsom utgående balansräkning för det beskattningsår, för vilket taxering sker år 1952 och finge i konsekvens härmed även gälla såsom ingående balansräkning för det beskattningsår, för vilket taxering sker år 1953.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser, att särbestämmelser böra meddelas för sådana fall, då beskattningsåret endast omfattar en förhållandevis ringa del av kalenderåret.

Länsstyrelsen i Blekinge län anför:

Enligt de sakkunnigas förslag skall konjunkturskatt utgå å inkomstökning, uppkommen under det beskattningsår för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställs år 1952. Ett sådant beskattningsår kan omfatta olika tidsperioder under tiden 1/3 1950—29/2 1952. Dessa tidsperioder kunna i vissa fall utgöra endast en månad och i andra fall omfatta upp till 1½ år. Under tiden 1/3 1950—29/2 1952 ha betydande prisökningar inträffat inom vissa branscher. Konjunkturskatten kan därför få helt olika tyngd för skattskyldiga, som ej ha samma räkenskapsår. Så torde t. ex. konjunkturvinsten under ett räkenskapsår omfattande tiden 1/3 1951—29/2 1952 få antagas ha varit väsentligt större än under ett räkenskapsår, som avser tiden 2/3 1950—1/3 1951.

Enligt förslaget synes också möjlighet stå öppen för skattskyldiga, varom nu är fråga, att helt eller delvis undandraga sig konjunkturskatten genom omläggning av sitt räkenskapsår så att detta kommer att omfatta en mindre del av kalenderåret 1951 än som normalt skulle ha varit fallet.

Under förutsättning att taxering till konjunkturskatt påföres jämväl ett kommande år torde här påtalade ojämnheter kunna i stort sätt tillrättas vid senare taxeringar. I motsatt fall torde det bliva nödvändigt att i olika avscenden ändra föreslagna bestämmelsen. Eventuellt bör härvid fastslås att 1952 års taxering skall avse inkomstökning, uppkommen under kalenderåret 1951.

Skogsstyrelsen, som framhåller att överkonjunkturen speciellt inom skogsbruket gjort sig gällande med särskild styrka från sommaren eller hösten 1951, anser att den föreslagna lagstiftningens tillämplighet bör begränsas till att avse inkomster, som åtnjutits efter den 1 juli 1951.

Liknande synpunkter anförs av *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*.

Departementschefen. Med den utformning utredningsmännen givit bestämmelserna om beskattningsperioden skulle, som i några remissyttranden påpekats, konjunkturskatt drabba även sådana skattskyldiga, vilkas räkenskapsår gått till ända före den tidpunkt, då utredningsarbetet om den ifrågasatta lagstiftningen blivit mera allmänt känt. Vill man undvika en sådan verkan av de ifrågasatta bestämmelserna, skulle detta kunna åstadkommas genom att man från taxering till konjunkturskatt för år 1952 undantog vissa skattskyldiga, förslagsvis sådana vilkas ifrågavarande räkenskapsår avslutats före den 1 november 1951. En sådan bestämmelse torde emellertid icke kunna meddelas utan att man samtidigt föreskriver att de av denna bestämmelse berörda skattskyldiga skola taxeras till konjunkturskatt för ett senare år. Skulle någon allmän taxering till konjunkturskatt för år 1953 icke beslutas, borde följaktligen de ifrågavarande skattskyldiga dock taxeras till konjunkturskatt sistnämnda år. Skulle å andra sidan en allmän taxering till konjunkturskatt ske 1953, får i samband med beslut därom frågan om en taxering år 1954 av nyssnämnda grupp av skattskyldiga regleras.

En anordning sådan som den nu antydda anser jag mig kunna förorda. Emellertid kan skattskyldig, som skulle beröras av en sådan regel, finna det vara med sin fördel bättre förenat att bli taxerad till konjunkturskatt år 1952 i stället för ett senare år. Det synes rimligt att tillgodose ett sådant önskemål. Bestämmelserna böra därför så utformas, att skattskyldig, vars ifrågavarande räkenskapsår avslutats före den 1 november 1951, skall taxeras till konjunkturskatt för år 1952, därest han icke tillkännager en önskan att i stället bli taxerad till sådan skatt år 1953. Begäran att bli taxerad först år 1953 bör skriftligen framställas när den skattskyldige enligt förordningen är pliktig avlämna deklaration till ledning för taxering till konjunkturskatt år 1952 och senast den 31 augusti 1952. En sådan begäran skall göras skriftligen antingen å blankett för deklaration till konjunkturskatt eller i annan ordning. Deklarationen behöver i sådant fall icke upptaga andra uppgifter än nyssnämnda begäran.

Utredningsmännen ha icke funnit erforderligt föreslå särskilda bestämmelser för det fall, då det beskattningsår för vilket taxering till konjunkturskatt skall ske år 1952 omfattar en kortare tidrymd än 12 månader. Med hänsyn till de nackdelar, som en omläggning av räkenskapsår under den nu ifrågavarande tiden medför för de skattskyldiga — det må erinras om att bestämmelserna om investeringsskatt i sådant fall bli tillämpliga såväl vid 1952 som vid 1953 års taxering, vid sistnämnda års taxering jämsides med bestämmelserna om investeringsavgift — kan jag biträda förslaget

i denna del. Öppnas en möjlighet, på sätt jag nyss förordat, för vissa skattskyldiga att förskjuta taxeringen ett år i framtiden, torde det å andra sidan bli erforderligt att beakta den möjlighet till kringgående av bestämmelserna, som en omläggning av räkenskapsår i sådant läge öppnar. Ett exempel belyser innebörden av det sagda. En skattskyldig med räkenskapsår 1/10 1950—30/9 1951 hemställer att bli taxerad år 1953, d. v. s. för det räkenskapsår som börjar 1/10 1951. Detta räkenskapsår kan han avsluta 1/3 1952 och följaktligen år 1953 bli taxerad allenast för en beskattningsperiod omfattande fem månader.

För att förhindra ett dylikt kringgående av bestämmelserna om konjunkturskatt bör föreskrivas, att den skattskyldige äger bli taxerad till dylik skatt år 1953 i stället för år 1952 allenast under förutsättning att det beskattningsår, varom är fråga vid 1953 års taxering, omfattar minst 12 månader. Skulle det visa sig att skattskyldig vid sistnämnda års taxering redovisar ett beskattningsår, som omfattar kortare tid än 12 månader, bör han följaktligen år 1953 taxeras till konjunkturskatt för inkomstökning under det tidigare beskattningsåret.

Vid taxering till inkomstskatt kan inträffa att en skattskyldig ett år kan taxeras för två beskattningsår. Antag att en skattskyldig, som har räkenskapsår per den 30/6, vill omlägga detta så att räkenskapsåret utgår den 31/12. Om omläggningen sker år 1951 kommer han vid den ordinarie inkomsttaxeringen år 1952 att taxeras dels för räkenskapsåret 1/7 1950—30/6 1951 och dels för räkenskapsåret 1/7—31/12 1951. Vid konjunkturbeskattningen synes det emellertid lämpligt att se hela perioden 1/7 1950—31/12 1951 som ett beskattningsår och således åsätta den skattskyldige endast en taxering. Härigenom vinnes bl. a. den fördelen, att om den skattskyldige haft inkomstminskning under den ena perioden, denna inkomstminskning automatiskt kommer att kvittas mot inkomstökning under den andra. Det är uppenbart att jämförelseinkomsten skall jämkas med hänsyn till beskattningsårets längd.

5. Särskilda bestämmelser ifråga om rörelse.

A. Beräkning av omräknad nettointäkt.

Utredningsmännen. Vid beräkningen av omräknad nettointäkt skall från den vid taxeringen till statlig inkomstskatt fastställda nettointäkten avvikelser göras i vissa hänseenden.

I den mån nettointäkten påverkats av förändringar i varulagerreserven under året, skall nettointäkten jämkas med hänsyn härtill. Detta föreslås skola ske på så sätt, att såväl för jämförelseåret som för beskattningsåret ökning av dold reserv upptages som tillkommande post och minskning av dold reserv såsom avgående post. Förändringar av dold reserv skola därvid beräknas på följande sätt.

Storleken av dold reserv skall fastställas vid fyra tidpunkter, nämligen

vid in- och utgången av jämförelseåret resp. beskattningsåret. Med dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall avses skillnaden mellan anskaffningskostnaden och bokfört värde. Utredningsmännen ha ansett, att hänsyn till prisändringar under jämförelseåret icke behövde tagas, enär den genomsnittliga prisnivån icke torde ha undergått så väsentliga förändringar under år 1949, att ett hänsynstagande till desamma kunde ha någon större praktisk betydelse för taxeringsresultatet. Detsamma syntes gälla för år 1948. I den mån förändringar förekommit torde dessa huvudsakligen ha bestått i prisökningar och den underlåtenhet att taga hänsyn till prisändringarna, som utredningsmännen i förenklande syfte föreslagit, bleve således i övervägande antalet fall till de skattskyldigas fördel.

Under beskattningsåret (kalenderåret 1951 eller motsvarande räkenskapsår) hade däremot avsevärda förändringar ägt rum i fråga om prisläget, huvudsakligen i form av prisstegringar, och en underlåtenhet att vid beskattningen till konjunkturskatt taga hänsyn härtill skulle kunna leda till avsevärd nackdel för den skattskyldige. Bestämmelser till ledning för beräkningen av ändringar i dold reserv under detta år ha därför föreslagits skola utformas med hänsyn till dessa ändringar i prisläget.

Utredningsmännen ha därvid sökt finna en metod, som samtidigt som den vore relativt enkel dock lämnade ett i stort sett tillfredsställande resultat. Med utgångspunkt från att de prisförändringar, som skett under beskattningsåret, i regel varit prisstegringar, ha utredningsmännen föreslagit, att utgående lagret alltid skulle omräknas efter de anskaffningspriser, som gällde för ingående lagret. I de fall lagerökning (och prisstegring) ägt rum, komme således den föreslagna metoden att medföra, att lagerökningen finge nedskrivas till de priser, som gällde vid ingången av beskattningsåret.

Skulle prissänkning genomsnittligt för lagret i dess helhet ha ägt rum under beskattningsåret, borde den skattskyldige emellertid vara berättigad att upptaga hela det utgående lagret till det lägre värde, som gällde vid beskattningsårets utgång.

Vid beräkning av anskaffningsvärde å varulager skall hänsyn tagas till inkurans.

I de fall, då utgående lager skulle upptagas efter de anskaffningspriser, som gällde för ingående lager syntes detta kunna ske antingen på så sätt att värdet av utgående lager framräknades vara för vara med begagnande av de priser, som gällde för ingående lager eller också på så sätt, att det faktiska anskaffningsvärdet för hela varulagret först fastställdes, varefter detta anskaffningsvärde omräknades till priser, som gällde vid ingången av beskattningsåret med ledning av ett eller flera prisindex.

Även i det fall anskaffningsvärdet å utgående lagret vara för vara skall framräknas efter de för ingående lagret gällande anskaffningspriserna, ha utredningsmännen ansett det ur kontrollsynpunkt vara nödvändigt, att uppgift lämnades om lagrets verkliga anskaffningsvärde. Detta värde borde vara tillgängligt för de skattskyldiga, enär dylik uppgiftsskyldighet föreläge enligt förordningen om investeringsskatt.

Om i utgående lager funnes vara, till vilken motsvarighet sänkades i in-

gående lager, skulle denna i det fall att omräkning skedde vara för vara, få upptagas till det marknadspris, som gällde vid beskattningsårets ingång.

I den remitterade promemorian framhålles, att om man eftersträfvade att nå full jämförbarhet mellan jämförelseår och beskattningsår borde man i varje särskilt fall undersöka om olika grunder tillämpats för avdrag för värdeminskning å maskiner och inventarier vid inkomsttaxeringen under respektive år och i så fall vidtaga erforderliga justeringar. Emellertid ha utredningsmännen icke ansett det vara nödvändigt att, då fråga är om bunden avskrivning, tynga taxeringsarbetet med regler i detta hänseende. De ojämnheter det här kunde bli fråga om ha nämligen ansetts i övertvägande antalet fall icke vara av större betydelse. Utredningsmännen ha jämväl framhållit, att avskrivning å maskiner och inventarier enligt plan icke innefattade vinstdisposition. Det sagda har ansetts gälla även i fråga om värdeminskningssavdrag för byggnader. En underlåtenhet att taga hänsyn till eventuella ojämnheter i ifrågavarande avseende kunde visserligen i vissa fall vara oförmånligt för den skattskyldige. Utredningsmännen ha emellertid ansett, att skälig hänsyn härtill tagits genom att endast 70 procent av den uppskattade merinkomsten föreslås skola tagas till beskattning.

Annorlunda förhölle det sig i de fall, då skattskyldig jämlikt punkt 4 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen åtnjöte rätt till fri avskrivning å maskiner och inventarier. I dessa fall kunde icke utan vidare avgöras i vad mån värdeminskningssavdraget motsvarade normal förslitning eller utgjorde vinstdisposition. Utredningsmännen ha därför föreslagit att hänsyn till dessa vinstreglerande dispositioner skulle tagas på så sätt, att den del av avdraget för avskrivning under beskattningsåret, som överstege avdraget för jämförelseåret, skulle tilläggas vid beräkning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret. Vore avdraget för avskrivning under beskattningsåret lägre än under jämförelseåret, skulle skillnaden avdragas vid beräkningen av omräknad nettointäkt för beskattningsåret.

Kunde skattskyldig visa, att inventariebeståndet under beskattningsåret avsevärt överstege beståndet under jämförelseåret borde han dock beredas möjlighet att minska tillägg, som enligt nyss angiven princip kunde ifrågakomma, med belopp, som svarade mot värdeminskningssavdrag för normal förslitning av den utökade maskinparken.

Utredningsmännens förslag innebär, att endast beskattningsårets nettointäkt kommer att omräknas med hänsyn till ökning eller minskning av vinstreglerande dispositioner i form av avskrivningar å maskiner och inventarier.

Har skattskyldig vid inkomsttaxeringen erhållit avdrag för nedskrivning av värdet å rättigheter till leverans av tillgångar enligt punkt 1 andra stycket av anv. till 41 § kommunalskattelagen, skall dylikt avdrag upptagas såsom tillkommande post vid beräkning av omräknad nettointäkt, därest icke visas, att avdraget motsvarar genom prisfall uppkommen förlust.

Avsättningar till pensions- eller andra personalfästelser föreslås i sin helhet skola betraktas såsom dispositioner av

vinstreglerande karaktär. En utredning om hur stor del av en under ett år gjord avsättning, som kan anses motsvara de på året belöpande kostnaderna, torde enligt utredningsmännens uppfattning knappast vara påkallad och dessutom vara förenad med särskilt stora svårigheter. Det torde även kunna antagas, att de gjorda avsättningarna endast till ringa del motsvara de på året belöpande verkliga kostnaderna och utredningsmännen föreslå därför, att avsättningarna vid beräkning av omräknad nettointäkt i sin helhet tilläggas det år, då avdrag för avsättning erhållits vid inkomsttaxeringen.

Med avsättningar till pensionsstiftelser föreslås skola jämställas inbetalningar till Svenska personal-pensionskassans särskilda pensionsfond.

Avsättningar till investeringsfonder skola enligt förslaget i sin helhet anses utgöra vinstdispositioner och hänsyn till avdrag för dylika avsättningar skall vid beräkningen av omräknad nettointäkt tagas på samma sätt, som, enligt vad nyss angivits, föreslagits i fråga om avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser.

Har avsättning till investeringsfond tagits i anspråk under sådana förhållanden, att den inräknats i nettointäkten eller använts för nedskrivning å varulager eller för avskrivning å maskiner och inventarier, skall vid beräkning av omräknad nettointäkt avdrag ske med ett motsvarande belopp, i förekommande fall jämte ränta.

I den remitterade promemorian framhålles, att utbetalningar till delägare i s. k. familjebolag, d. v. s. i aktiebolag eller ekonomiska föreningar, i vilka aktierna eller andelarna till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt innehavas av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, ofta kunna vara att anse såsom dispositioner av vinstreglerande karaktär. Tantiem stode vidare såsom regel i direkt förhållande till det utbetalande företagens vinst och kunde följaktligen vara påverkat av den särskilda vinstkonjunkturen. Detsamma gällde i regel beträffande till delägare utbetalad lön. Vid krigskonjunkturbeskattningen hade man tagit hänsyn härtill på så sätt, att inkomst av tantiem och därmed jämförlig inkomst av tjänst i förekommande fall hänfördes till skattepliktig inkomst för mottagaren, oberoende av om mottagaren vore delägare eller icke i företaget. Enligt utredningsmännens mening syntes det icke önskvärt eller lämpligt att införa skatteplikt för sådan inkomst på sätt som skedde vid krigskonjunkturbeskattningen. Utredningsmännen ha nämligen ansett det vara onödigt att tynga taxeringsorganisationen med ett omfattande deklarationsmaterial, vilket med hänsyn till konjunktursens art med största sannolikhet endast i ett fåtal fall skulle föranleda taxering. Däremot kunde man emellertid enligt utredningsmännens mening icke bortse från att konjunkturbetonade företag genom exempelvis höga löner till delägare skulle kunna helt eller i väsentlig mån undgå beskattning. Den enklaste utvägen att hindra ett dylikt förfarande vore att, i stället för att beskatta mottagaren, utbetalningar till delägare i familjebolag behandlades enligt de grunder, som utredningsmännen föreslagit skola tillämpas exempelvis beträffande avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser. Utbetalningar i form av lön, arvode och tantiem

el. dyl. till aktie- eller andelsägare i familjebolag samt premier för försäkringar tecknade till förmån för sådan person eller hans familj, ävensom andra liknande förmåner föreslås därför skola behandlas såsom dispositioner av vinstreglerande karaktär och således tilläggas vid beräkning av omräknad nettointäkt såväl för jämförelseåret som för beskattningsåret.

I promemorian framhålles att en extra ordinär beskattning medför en benägenhet att belasta rörelsen med onormala kostnader i syfte att minska verkan av den tillfälliga beskattningen. Investeringsavgiften, som utgår bl. a. å kostnader för reparationer, kan ha en viss prohibitiv verkan i detta hänseende men torde icke kunna anses tillfyllest. Förordningen om investeringsavgifter skall dessutom icke träda i kraft förrän den 1 januari 1952. Utredningsmännen anse det därför vara nödvändigt att införa bestämmelser av innebörd, att onormala kostnader icke skola vara avdragsgilla vid taxering till konjunkturskatt. De kostnader, beträffande vilka i första hand särskilda bestämmelser borde införas, torde vara kostnader för reparation, avskrivning å osäkra fordringar och representationskostnader. Emellertid borde det såvitt angår beskattningsåret 1951 vara tillfyllest, att utöver en allmän regel av innebörd att sådana kostnader, vilka uppenbarligen tillkommit i syfte att nedbringa konjunkturbeskattningen, icke skulle vara avdragsgilla vid denna beskattning, stadga, att om avdrag för avskrivning å osäkra fordringar under beskattningsåret överstiger motsvarande avdrag under jämförelseåret, avdrag för överskjutande belopp skall medgivnas endast i den mån avdraget är erforderligt för täckande av konstaterade förluster.

I förekommande fall skall nettointäkten omräknas med hänsyn till prissättning å från egen skog uttaget virke, som använts i rörelse. Beträffande det förfaringsätt, som föreslås skola därvid tillämpas, återkommer jag i det följande.

Vid uppskattning av omräknad nettointäkt föreslås vidare avgifter vid export av skogsindustriprodukter, som utgå enligt särskilt avtal, samt prisutjämningsavgifter skola upptagas med det inbetalade beloppets nuvärde.

Förordningen angående beräkning av statlig skatt för ackumulerad inkomst skall äga tillämpning även å ackumulerad inkomst, som åtnjuts under beskattningsåret 1951. Utredningsmännen föreslå, att sådan del av ackumulerad inkomst, som enligt de i nämnda förordning givna bestämmelserna vore hänförlig till beskattningsår före år 1951 icke skulle vara underkastad konjunkturskatt.

Enligt 3 § i nämnda förordning skola endast vissa lill inkomst av rörelse hänförliga intäkter kunna komma i åtnjutande av förmånen av särskild skatteberäkning. Det torde emellertid undantagsvis kunna förekomma intäkter utöver de i 3 § angivna, vilka vid konjunkturbeskattningen böra behandlas på samma sätt, som säges i föregående stycke. Utredningsmännen ha dock förutsatt att denna lindring av beskattningen skulle kunna ifrågakomma först efter medgivande av riksskattenämnden. I förevarande hänseende vore det likgiltigt huruvida den skattskyldige vore fysisk eller juridisk person.

Remissyttrandena. Utredningsmännens förslag till utformning av reglerna för den särskilda vinstberäkning, som skall ligga till grund för bestämmande av beskattningsbar merinkomst i fråga om rörelse, har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av övervägande antalet remissinstanser.

I fråga om den föreslagna lagstiftningens närmare utformning ha emellertid erinringar gjorts i olika hänscenden.

Sålunda har i fråga om föreslagna regler för beräkning av reservförändringar i varulagret *kammarrätten, riksskattenämnden och några näringsorganisationer* ansett, att hänsyn borde tagas till de prissänkningar, som beträffande vissa varuslag ägt rum under jämförelseåret.

Vidare har *länsstyrelsen i Gotlands län* framhållit, att värderingen av såväl in- som utgående lagret under beskattningsåret av praktiska skäl borde ske efter de vid beskattningsårets ingång gällande marknadspriserna i stället för, såsom föreslagits, till de faktiska anskaffningspriser, som gällt för ingående lager.

Länsstyrelsen i Örebro län vill, att det tydligare skall angivas, att — såsom utredningsmännens avsikt varit — återanskaffningspriset på lagret vid beskattningsårets utgång skall få användas, då prisfall ägt rum under beskattningsåret.

Sveriges köpmannaförbund framhåller, att inom handeln inventering vanligen sker till faktiskt inköpspris eller till utförsäljningspris. I det senare fallet reduceras detta med normal marginal till beräknat inköpspris. Det är för handeln enklast att även fortsättningsvis begagna dessa metoder. Omräkning till de anskaffningspriser, som gällt för det ingående lagret, bör då få ske med tillhjälp av indextal, antingen för hela lagret, om prisstegringen är enhetlig, eller för större varugrupper, för vilka prisstegringen är enhetlig. I så fall torde det indextal, som de olika branscherna kommit till för motsvarande beräkningar vid investeringsskatten, kunna användas, vilket i någon mån skulle förenkla utredningsarbetet både för de enskilda skattskyldiga och för branschorganisationerna.

Länsstyrelsen i Kronobergs län, som är inne på liknande tankegång, anser önskvärt, att riksskattenämnden låte utarbета omräkningstal baserade på de prisförändringar, som förekommit inom olika branscher.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför följande.

Erfarenheterna från krigskonjunkturskatten visade, att de skattskyldiga utnyttjade möjligheterna att till fördel för sig själva uppgiva varureservernas storlek till högre eller lägre belopp på ett icke alltid korrekt sätt. Taxeringsmyndigheterna hade betydande svårigheter att kontrollera uppgifterna. Vid de diskussioner, som förts inom länsstyrelsen angående reservernas redovisning har man varit inne på tanken, att — i varje fall för jämförelseåret — skulle kunna bortses från reservförändringarna. Detta bleve till fördel för bolag, som under jämförelseåret upplöst sina reserver — ofta företag med svag ekonomi. Det kunde visserligen sägas, att företag, som under jämförelseåret lagt en betydande dold reserv i varulagret, genom sådan förenklad beräkning skulle gå miste om den fördel, som de enligt förslaget tillerkänts. Beaktas måste dock, att ett dylikt företag vid sin inkomstberäkning bedömt reservbildningen som en kostnad och haft fördel

härav. Det ligger då en viss rättvisa i att detta företag nu även får taga konsekvenserna för konjunkturbeskattningens vidkommande. För övrigt kan anföras, att om man bortsåge från förändring av reserven i varulagret under jämförelseåret, skulle företaget vid jämförelseinkomstens bestämmande erhålla precis samma ställning som ett företag, vilket under jämförelseåret råkat företaga särskilt stora reparationer och av denna anledning fått låg nettointäkt. Båda företagen skulle drabbas av en viss skatteskärpning för en större del av 1951 års inkomst än eljest. I intetdera fallet kan emellertid denna skatteskärpning sägas vara uppenbart orimlig — den skulle i regel drabba de välkonsoliderade företagen, d. v. s. sådana skattskyldiga, som den föreslagna beskattningen i första hand bör sikta på.

En i allmänhet något mjukare lösning vore att räkna reservförändringarna, såväl för jämförelseåret som för beskattningsåret, endast till halva beloppet. De eventuella fel som kunde vidlåda reservberäkningarna finge härigenom minskad betydelse. Man behöve då icke heller så kraftigt, som nu blivit satt i fråga, diskriminera att nya reserver läggs under beskattningsåret. Vissa företag torde hava ett tämligen legitimt behov att säkra sig för risker av olika slag genom att nedskryva varulagret även under 1950 års priser. För dessa skulle den nu ifrågasatta, ändrade regeln innebära, att sådana nedskrivningar icke bleve lika hårt beskattade som enligt förslaget.

Länsstyrelsen vill icke uttala någon bestämd mening, huruvida de riktlinjer, som här uppdragits, böra bli vägledande vid beskattningens slutliga utformande, men har velat omnämna problemställningen, då länsstyrelsen anser frågan om reservförändringarna vara värd ett allvarligt övervägande vid ärendets fortsatta prövning.

Länsstyrelsen i Norrbottens län ifrågasätter, huruvida icke riksskatte-nämnden i samråd med vederbörande näringsorganisationer borde bemyndigas att, därest så är möjligt, till ledning vid taxeringen fastställa vissa normalprocentsatser för inkurans i varulager beträffande de större branscher, vilka beräknas komma att drabbas av konjunkturskatten.

De föreslagna reglerna om omräkning av nettointäkten med hänsyn till gjorda avskrivningar å maskiner och inventarier ha kritiserats av några remissinstanser.

Sålunda ha länsstyrelsen i Västerbottens län och några näringsorganisationer anmärkt på, att de föreslagna bestämmelserna icke särskilt beakta de prisförhöjningar, som tillkommit under tiden jämförelseåret — beskattningsåret utöver vad som kan inrymmas i avdrag för utvidgning av maskinpark. Såsom exempel anför länsstyrelsen att en skattskyldig t. ex. under jämförelseåret kan ha anskaffat en maskin för 30 000 kronor, vilket belopp helt avskrivits då. Under beskattningsåret förvärvas en exakt lika maskin, vilken dock på grund av prisstegringar kostar 40 000 kronor, vilket belopp helt avskrivs. Skillnaden 10 000 kronor betraktas således såsom tillkommande post, som ökar konjunkturvinsten.

Kammarrätten framhåller, att ersättning på grund av försäkring eller försäljning av maskiner och andra inventarier, som gått förlorade, skall avräknas mot bokförda avskrivningar å tillgångar av detta slag och därigenom fritagas från beskattning enligt reglerna för uppskattning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret, detta dock endast såvitt fråga är om skatt-

skyldiga med rätt till fri avskrivning. Huruvida det även är avsett att avdrag skall få ske för belopp, varmed berörda vinster överstiga avskrivningarna under beskattningsåret, åtminstone i den mån detta kan vara medgivet jämlikt de för samtliga rörelseidkare föreslagna, nyss berörda bestämmelserna, framgår ej av promemorian. Rörelseidkarna med rätt till fri avskrivning synas erhålla en längre gående rätt till avdrag än den som följer av föreskrifterna i 4 § 4 mom. d) första stycket i den föreslagna lagtexten. En samordning eller precisering i nu nämnda delar synes erforderlig. Definitionen på vad med avskrivning skall förstås har ej intagits i förslaget till förordning, vilket synes böra ske.

Riksskattenämnden utgår från att bestämmelsen i tredje stycket i nyssnämnda författningsrum avser allenast de fall, då det faktiska inventariebeståndet är avsevärt större under beskattningsåret än under jämförelseåret. Nämnden vill emellertid ifrågasätta, om icke bestämmelsen borde avse de fall, då anskaffningsvärdet å det vid beskattningsårets utgång befintliga beståndet är avsevärt större än anskaffningsvärdet å beståndet vid jämförelseårets utgång och då sålunda det normala avskrivningsbehovet är avsevärt större för beskattningsåret än för jämförelseåret.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län anser, att bestämmelsen om rätt till högre värdeminskningssavdrag för skattskyldig, som visar att maskinbeståndet under beskattningsåret är avsevärt större än under jämförelseåret bör, för undvikande av skattetvister, antingen utgå och anses kompenserad genom 30 % avdraget, eller bör dylik rätt medgivas endast därest beståndet ökats med viss i författningen angiven procent.

Överståthållarämbetet befarar, att begreppet »avsevärt större» kommer att medföra tolkningssvårigheter och sålunda ojämnhet vid tillämpningen. Närmare föreskrifter synas därför erforderliga, förslagsvis av innebörd att avdrag enligt denna punkt medgives allenast om och i den mån anskaffningsvärdet för de under beskattningsåret i bruk varande maskinerna och inventarierna överstiger 120 % av motsvarande värde för jämförelseåret.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför:

Utredningsmännen ha föreslagit att skattskyldig, som åtnjutit rätt till fri avskrivning å maskiner och inventarier, och som kan visa att hans inventariebestånd under beskattningsåret avsevärt överstiger beståndet under jämförelseåret skulle som avgående post få upptaga ett belopp, motsvarande normalt förslitningsavdrag å det ökade beståndet vid beräkning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret. Någon motsvarande bestämmelse om justering i fall, då jämförelseårets inventariebestånd avsevärt överstiger beskattningsårets, har däremot icke föreslagits. För taxeringsmyndigheten torde emellertid en bestämmelse härom vara av stort värde ur likformighetssynpunkt, även om den endast i ett mindre antal fall kan bli tillämplig. Länsstyrelsen finner det även oklart vad som i detta sammanhang skall förstås med uttrycket »avsevärt» och ifrågasätter om det icke borde närmare preciseras vad därmed förstås.

Några länsstyrelser anse det böra övervägas om icke vid avskrivning å maskiner och inventarier böra tillämpas regler, som mera ansluta sig till dem som gällde vid krigskonjunkturbeskattningen under åren 1940—1947.

Länsstyrelsen i Gotlands län anser sålunda det starkt kunna ifrågasättas om de av de sakkunniga föreslagna reglerna i praktiken kunna tillämpas så att erforderlig jämnhet vinnes. I de fall ett företag tillämpar bunden avskrivning kan den omständigheten att anskaffningskostnaden för vissa dyrbarare inventarier blivit fullt avskriven under jämförelseåret och sålunda icke finnes med i planen för beskattningsåret föranleda att konjunkturskatt påföres. Än mera påfallande ojämnheter kunna föreligga då fri avskrivning tillämpas.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser, att ett klagande uttalande behöves i fråga om avdrag för överpris vid konjunkturbeskattningen bör betraktas som omkostnad eller icke.

I några remissyttranden ha erinringar anförts mot utredningsmännens förslag, att vid inkomsttaxeringen erhållna avdrag för nedskrivning av värdet å rättigheter till leverans av tillgångar enligt punkt 1 andra stycket anv. till 41 § KL skola vid omräkning av nettointäkt upptagas såsom tillkommande post, därest den skattskyldige icke visar, att avdraget motsvarar genom priset uppkommen förlust.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län och industriförbundet anse sålunda denna bestämmelse obehövlig, eftersom endast affärsmissigt synnerligen välmotiverade nedskrivningar godkännas av taxeringsmyndigheterna vid inkomsttaxeringen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som har samma uppfattning, framhåller, att en dylik åtgärd i själva verket innebure, att avdrag, vilka godkänts vid inkomsttaxeringen, i allmänhet icke skulle kunna med ekonomisk fördel utnyttjas. Sådant avdrag skulle nämligen enligt förslaget återföras vid konjunkturbeskattningen och här skatteläggas med intill 28 procent. Man torde få utgå ifrån att beskattningsnämnderna komma att visa stor återhållsamhet, när det gäller att tillåta avdrag för avsättningar av nu angivet slag. Länsstyrelsen anser på grund härav att dessa riskavdrag, liksom avdrag för överpris, vilka godtagits vid inkomsttaxeringen, icke böra vid konjunkturbeskattningen återföras. Det motsvarande torde även böra gälla i fråga om inkomstberäkningen för jämförelseåret.

Riksskattenämnden och länsstyrelsen i Kopparbergs län anse, att tillägg bör ske, därest den skattskyldige icke visar att det å balansdagen föreligger en genom priset konstaterad förlust.

Kooperativa förbundet framhåller, att då det torde överensstämma med de förenklade regler, som anses böra uppbära den föreslagna lagstiftningen, att man söker undvika tvister om rätt nedskrivningsprocent för ifrågavarande rättigheter, förbundet vill föreslå att för skogsindustrierna en viss högsta procentsiffra bestämmes redan i författningen. Som sådan nedskrivningsprocent föreslås siffran 25, vilken torde vara skälig med hänsyn till de med lagerhållningen förbundna riskerna inom ifrågavarande industri.

I ett flertal remissyttranden ha framställts erinringar mot att enligt förslaget de belopp, varmed vid den ordinarie inkomsttaxeringen avdrag medgivits för avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser i sin helhet skola anses som vinstdispositioner och tilläggas vid omräkning av nettointäkt.

Sälunda anser *industriförbundet*, att den föreslagna bestämmelsen — såsom obehörlig för vinnande av det med konjunkturskatten avsedda syftet och till sina verkningar skadlig — måtte utgå, varigenom de i investeringsskatteförordningen stadgade inskränkningarna i avdragsrätten för pensionsändamål i den praktiska tillämpningen komme att gälla jämväl vid taxeringen för konjunkturskatt år 1952 samt de i kommunalskattelagen meddelade bestämmelserna vid eventuella taxeringar följande år. Det ligger i sakens natur, att en icke oväsentlig lättnad i såväl deklara-tions- som taxeringsförfarandet härigenom jämväl skulle vinnas.

Kammarrätten anför.

En utredning om vad som motsvarar verkliga kostnader skulle möta stora svårigheter. Kammarrätten kan på grund av sina erfarenheter från krigskonjunkturbeskattningen vitsorda, att svårigheterna i detta avseende äro betydande. Några större olägenheter torde ej vållas därav, att vid en tillfällig beskattning som den ifrågavarande med vida marginaler hänsyn ej tages till den ökning av *avsättningarna*, som kan hava ägt rum under beskattningsåret. Läget blir dock ett annat, om en lagstiftning av förevarande art skulle införas beträffande 1952 års inkomster, med hänsyn till att penningvärdeförsämringen får antagas hava medfört ökade krav på pensionsunderlaget. I detta sammanhang må erinras därom, att enligt lagstiftningen om investeringsskatt en avsättning till pensionsstiftelse, som avser att täcka framtida kostnader, och en avsättning till annan personalstiftelse med högre belopp än som erfordras för att säkerställa före beskattningsåret 1951 gjorda bindande utfästelser föranleda taxering till dylik skatt.

Sveriges redareförening anser, att förslaget är betänkligt. Om ett företag inbetalat pensionsavgifter för sin anställda personal till ett försäkringsbolag och avdrag härför erhålles vid den ordinarie inkomsttaxeringen, skall detta avdrag, oberoende av dess storlek, godtagas vid taxeringen till konjunkturskatt. Göres däremot motsvarande avsättning till en pensionsstiftelse, skall avdrag härför ej medgivas. Något sakligt skäl för denna olikartade behandling hava utredningsmännen ej anført. Med de nya bestämmelser, som nu gälla i fråga om avsättningar till pensionsstiftelser, föreligga betryggande garantier för att företagen ej kunna missbruka sin rätt till avdrag härför. Framhållas må vidare, att enligt förordningen om investeringsskatt medgives rätt till avdrag för avsättningar till pensionsstiftelser, ehuru med viss begränsning. Då utredningsmännen göra gällande att här är fråga om vinstdispositioner är detta icke riktigt. De avsättningar, som göras till pensionsstiftelser, eller de inbetalningar, som ske till SPP, erfordras för att företagen skola säkerställa sina pensionsförpliktelser. De belopp, varom här är fråga, äro ofta av en betydande storlek. Under de senaste åren hava kostnaderna för pensionering avsevärt stigit till följd av ökade pensionsförmå-

ner framtvingade av förhöjda löner samt ökat antal anställda. Det föreslagna tillägget för jämförelseåret som kompensation för penningvärdeförsämringen täcker icke på långt när kostnadsökningen. I mycket stor utsträckning hava företagen ännu ej hunnit göra tillräckliga avsättningar för att säkerställa de gjorda pensionsutfästelserna och i ett stort antal fall hänföra sig dessa kostnader icke blott till beskattningsåret utan även till tidigare år. Här är således fråga om fullgörandet av en företagen åvilande skuld, vilken det ur affärsmässig synpunkt åligger dem att infria, så snart dess rörelseresultat det medgiver.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län finner det särskilt anmärkningsvärt att tillägg skall ske även för utbetalningar till försäkrings- eller pensionsanstalt, eftersom dylika utbetalningar, även engångspremier, äro undantagna från investeringsskatt.

Länsstyrelsen i Södermanlands län ifrågasätter om kostnad för pensionering av andra anställda än sådana, som äro intressenter i företaget, bör anses utgöra vinstdisposition.

Även om beskattningsnämnderna åsamkas arbete med prövning av pensionsavsättningarnas skälighet, torde detta icke kunna undgås, om man vill undvika uppenbara orättvisor vid taxeringen. Det torde nämligen vara naturligt, att storleken av avsättning till pensionsstiftelse lämpas för de olika åren efter rörelsens resultat. Allenast den omständigheten att avsättningen är större under beskattningsåret än under jämförelseåret bör icke i alla fall medföra, att vid konjunkturskatteberäkningen tillägg för vinstdisposition bör ske. Hålla sig nämligen avsättningarna inom gränserna för det belopp, som försäkringstekniskt sett bort vara avsatt för mötande av åtagna pensionsförpliktelser, torde avsättningarna vara att anse som omkostnader i rörelsen. En del företag kan ock först under 1950 och 1951 ha ordnat pensioneringen för sina anställda och ha alltså icke under jämförelseåret haft några utgifter för pensioneringen.

Tjänstemännens centralorganisation anser det synnerligen angeläget att lagstiftningen om konjunkturskatt utformas på ett sådant sätt att pensionering av de anställda icke försvåras. Såsom lagtexten i föreliggande förslag har utformats synes emellertid detta bli följderna vid ett genomförande av konjunkturskatten. Centralorganisationen anmäler sin stora tveksamhet inför de föreslagna bestämmelserna angående medräknandet av avsättningar till pensionsstiftelser etc. vid beräkandet av nettointäkten. Skulle trots detta det befinnas nödvändigt att i viss mån taga hänsyn till sådana avsättningar böra bestämmelserna icke utformas mer ofördelaktigt än vad som gäller i fråga om investeringsskatten. I promemorian göres gällande, att det vore förenat med särskilt stora svårigheter att utreda, hur stor del av en under ett år gjord avsättning som kan anses motsvara de på året eller tidigare år belöpande kostnaderna. Sagda svårigheter synas emellertid ha överdrivits. Den som under år 1951 gör en avsättning till en pensionsstiftelse torde i regel redan av denna anledning vara nödsakad anlita en försäkringsteknisk sakkunnig. Denne kunde då samtidigt utan avsevärt merarbete framräkna

det belopp som erfordras för att stiftelsens förmögenhet skall motsvara de kostnader för pensionering av de anställda som belöpa på beskattningsåret eller tidigare år. Ur vissa synpunkter kan dessutom särskilt ifrågasättas om med avsättningar till pensionsstiftelser skall jämföras inbetalningar till Svenska personal-pensionskassans särskilda pensionsfonder eller annan därmed jämförbar fond eller stiftelse. Sådana inbetalningar torde knappast kunna betraktas som dispositioner av vinstreglerande karaktär bl. a. av den anledningen att medlen icke kunna disponeras av företaget i dess rörelse.

Kooperativa förbundet påpekar att i förordningen om investeringsskatt motsvarande fråga blivit löst på ett lyckligt sätt, i det att där från beskattning undantagas alla avsättningar till pensionsstiftelser, i den mån de godkännas vid den ordinarie taxeringen, med undantag för vad som belöper på framtida avgifter, beräknade på visst sätt. Det vore ur praktiska synpunkter önskvärt att motsvarande ordning kunde genomföras även vid konjunkturskatten, så att samma pensionstekniska utredning, som företagen måste låta utföra för deklarationen till investeringsskatt, måtte kunna användas även i konjunkturskattedeklarationen. För att icke de anställdas pensionsskydd skall äventyras föreslår förbundet alternativt men i andra hand sådan ändring i åberopade bestämmelser i 4 § att avsättning till pensionsstiftelse skall upptagas som tillkommande post endast i den mån avsättningen icke visas motsvara intjänad pensionsrätt.

Sveriges lantbruksförbund uttalar, att sådana skattskyldiga synas favoriserade, som göra kontant utbetalning av pensionskostnader jämfört med dem, som verkställa pensioneringen genom egna organ. Det synes oriktigt att på det sättet diskriminera en viss typ av pensionering. I dagens läge torde det icke vara lämpligt att försämra företagens möjligheter att ordna pensionsfrågorna för anställd personal. Under det aktuella beskattningsåret har i stor omfattning skett omläggningar i pensionsvillkoren, så att företagen med retroaktiv verkan ökat sina pensionsförpliktelser och uträknat dessa med stöd av totallönen i stället för å tidigare tillämplig grundlön utan hänsyn till indextillägg. Ofta sker denna förstärkning av pensionerna, i synnerhet för äldre anställda, genom avsättning till pensionsstiftelser. Avsättningar till pensions- och personalstiftelser äro i regel icke hänförliga till vinstdispositioner utan utgöra för personalfrågans lösning lämpliga åtgärder. I varje fall böra de skattskyldiga tillerkännas rätt till avdrag vid denna inkomstsuppskattning för enligt försäkringsmässiga grunder beräknad kostnad enligt pensionsåtaganden, i den mån kostnaden belöper på jämförelse- resp. beskattningsåret.

Sveriges grossistförbund, som anlägger liknande synpunkter å problemet, anför bl. a.

Enligt förslaget skola avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser ävensom till SPP:s särskilda pensionsfond upptagas såsom tillkommande post. Någon motsvarande bestämmelse har icke föreslagits för pensionsavsättningar i de fall, då pensioneringen är ordnad på annat sätt, exempelvis i understödsförening, försäkringsanstalt eller dylikt. Förbundet kan icke finna någon godtagbar anledning varför de företag, som ha sin pen-

sionsfråga ordnad i stiftelse, på detta vis skola komma i sämre läge än de som ha den ordnad på annat sätt och enligt förslaget skulle ha obeskuren rätt att från inkomsten under beskattningsåret avdraga merkostnad för pensioneringsändamål i samband med personal- och löneökningar. Den omständigheten att avsättningar till pensionsstiftelser ofta ske »stötvis» och i viss utsträckning kunna ha karaktär av vinstreglerande dispositioner bör icke utgöra något skäl att betaga vederbörande skattskyldiga avdragsrätt för i varje fall så stor del av avsättningarna, som svarar mot på respektive år belöpande pensionskostnader. Bestämmelsen bör enligt förbundets mening ändras i enlighet härmed. Av praktiska skäl och för att undvika besvärliga försäkringstekniska utredningar i sådana fall, där frågan saknar betydelse, torde detta dock lämpligast böra ske så, att den föreslagna bestämmelsen bibehålles som huvudregel med rätt för skattskyldig, som förmår styrka att den på beskattningsåret belöpande pensionskostnaden är större än motsvarande kostnad för jämförelseåret, att påkalla en därav föranledd justering av nettointäkten för beskattningsåret.

Sveriges köpmannaförbund anser, att beskattningsårets tillägg bör reduceras med den ökning, som beror på ökning av bindande utfästelser till andra än aktieägare, som gjorts sedan jämförelseårets utgång. Vidare bör avsättning till personalstiftelse få reduceras med ett belopp motsvarande bindande utfästelse, som gjorts innan förslaget framlades, eller i vart fall före beskattningsårets ingång, i den mån avsättningen för beskattningsåret är större än för jämförelseåret.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anför:

Utformningen av förslaget beträffande avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser synes icke vara tillfredsställande. Företag, som under jämförelseåret gjort större avsättningar för personalens pensionering, skulle gynnas, medan nystartade företag och övriga rörelseidkare, som först efter år 1949 löst sin pensionsfråga, alltså i regel de svagare företagen, skulle träffas hårdare. En fullt godtagbar reglering av pensionsavsättningarna torde emellertid knappast gå att genomföra. En lösning i enlighet med bestämmelserna i investeringsskatteförordningen synes bli alltför komplicerad. Ett annat alternativ är att komplettera de av utredningsmännen föreslagna reglerna med en bestämmelse, att skattskyldig, som under jämförelseåret icke erhållit avdrag för avsättning till pensioner, skall för beskattningsåret få avdraga förslagsvis hälften av verkställd avsättning till pensions- eller personalstiftelse. Enligt länsstyrelsens mening föreliggande skäl för en dylik uppmjukning.

Riksskattenämnden framhåller, att pensioneringskostnaderna för beskattningsåret äro betydligt ökade till följd av bl. a. den inträdda lönestegringen och dyrtidstilläggens »inbakning» i lönerna. Ett högre avdrag är därför befogat för beskattningsåret. Därest bestämmelserna i författningsförslaget skulle helt anpassas efter de ökade pensionskostnaderna och samtidigt utformas på ett försäkringstekniskt riktigt sätt, bleve emellertid bestämmelserna i ämnet tämligen komplicerade. Detta bör, med hänsyn till författningens schablonmässiga karaktär i övrigt, undvikas. Man torde därför få godtaga förslagets ståndpunkt att hänsyn till de höjda pensioneringskostnaderna tages allenast på så sätt, att pensioneringskostnaderna inräknas i den omräknade nettointäkten och sålunda bli uppräknade med 20 procent.

Förslaget att avsättningar till investeringsfonder i sin helhet skola vid omräkning av nettointäkten betraktas såsom vinstdispositioner har i allmänhet lämnats utan erinran.

Kammarrätten och länsstyrelsen i Östergötlands län ha emellertid ansett, att därvid dock skola undantagas ersättningar till särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar.

Mot förslaget att utbetalningar i form av lön, arvode m. m. till delägare i s. k. familjebolag skola beaktas vid omräkning av företagets nettointäkt har i princip lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. I några remissyttranden ha emellertid framförts vissa anmärkningar mot detaljer i förslagets utformning.

Länsstyrelsen i Kristianstads län framhåller sålunda, att de föreslagna föreskrifterna få anses välgrundade, men det kan ifrågasättas om icke liknande omräkningsregler jämväl borde införas i sådana fall, då familjeföretag överfört vinstmedel till kommanditbolag eller handelsbolag, som äges av företagets intressenter. På senare år har det nämligen blivit allt vanligare att familjeföretag i syfte att kringgå dubbelbeskattningsreglerna bilda dylika kommanditbolag eller handelsbolag såsom försäljningsorgan, därvid påfallande stor del av den totala vinsten redovisas hos sistnämnda företag.

I fråga om reglerna beträffande familjebolag ifrågasätter länsstyrelsen vidare om icke beskrivningen av denna typ av företag borde utvidgas på så sätt att formuleringen »ett fåtal fysiska personer» kompletteras med »eller ett fåtal familjer».

Även *länsstyrelsen i Norrbottens län* är tveksam om vilka företag, som avses med ifrågavarande bestämmelse, samt uttalar därjämte, att det icke för länsstyrelsen framstår klart av vilken anledning man föreslagit mera vidgade bestämmelser för försäkringspremier än för löner, arvoden m. m. I övrigt torde uttrycket »skyldeman» i vanligt lagspråk ha en så vidsträckt innebörd att det bör utbytas mot lämpligare uttryck, som begränsar kretsen till de personer man egentligen avser.

Utöver utbetalningar av löner, försäkringspremier m. m. anges såsom tilläggspost »annan liknande förmån». Om denna förmån skall vara liknande försäkringsförmånen eller liknande lön m. m. framstår icke klart. Uttrycket »liknande förmån» är heller icke lyckligt valt, åtminstone icke i det sammanhang, vari det använts.

Någon prövning avses icke skola ske beträffande de förhållanden, som föranlett högre löneutbetalningar m. m. under beskattningsåret än under jämförelseåret. Detta anser länsstyrelsen medföra orättvisa bl. a. i det fall, då ökad lön utgått på grund av ökat arbete, ansvar eller dylikt.

Länsstyrelsen föreslår därför en omarbetning av lagtexten i berörda hänseenden så att efter prövning i varje särskilt fall skall avgöras om och i vilken omfattning tillägg vid uppskattningen av omräknad nettointäkt för beskattningsåret bör ske beträffande löner, tantiem, pensionsförmåner m. m., som utan motsvarande arbetsprestation utbetalats till eller tillförsäkrats

delägare i familjebolag och med sådant bolag jämförlig ekonomisk förening eller företagens aktie- eller andelsägare närstående personer.

Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter, om icke den ifrågavarande personkretsen är något för snävt avgränsad. Till förhindrande av skatteflyktsåtgärder av uppenbar art finnas visserligen ytterligare bestämmelser i förslaget 4 mom. c), men dessa bestämmelser gälla endast beträffande beskattningsåret och kunna med hänsyn till bevissvårigheter bliva ineffektiva. Länsstyrelsen vill därför påpeka, att det kan föreligga anledning att låta stadgandet i 3 mom. e) omfatta utbetalning till eller till förmån för delägare eller dennes make, skyldeman eller annan närstående.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller, att med delägare torde utredningsmännen i detta sammanhang ha avsett även nära anförvanter till delägare. För att undvika missförstånd torde ett förtydligande av lagtexten härutinnan vara behövt.

Länsstyrelsen i Gotlands län, som finner utredningsmännens förslag i denna del praktisk, framhåller emellertid, att ett företag, om tillägg göres för utbetalningar till aktieägare vid inkomststoppbeskattningen, kan komma i ett oförmånligt läge vid skatteberäkningen. Hänsyn skall ju vid denna tagas till den statliga skatt som påförts företaget. Däremot synes icke vara förutsatt, att hänsyn vid skatteberäkningen skall tagas till delägare påford inkomstskatt. Särskilt om konjunkturskatten skall gälla retroaktivt för år 1951, kunna härigenom materiellt mindre tilltalande konsekvenser uppkomma.

Sveriges redareförening och *Sveriges köpmannaförbund* anse, att tillägg icke bör göras för löner, som äro bestämda innan förslaget om konjunkturbeskattning tillkommit. Redareföreningen föreslår för sin del, att löner, som fastställts före den 16 november 1951, böra undantagas.

Länsstyrelsen i Östergötlands län utgår från, att utredningsmännen avsett sådana utbetalningar m. m., som bokföringsmässigt belastat rörelsen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför liknande synpunkter.

I fråga om onormala kostnader ha i ett antal remissyttranden gjorts erinringar mot förslaget i vad avser behandlingen av avskrivning å osäkra fordringar.

Sälunda anse *Sveriges industriförbund* och ytterligare några remissinstanser, att den föreslagna bestämmelsen såsom obehövt bör utgå.

Industriförbundet framhåller bl. a., att bestämmelsen skulle särskilt vid nedåtgående konjunktur i många fall verka i hög grad obilligt. Rätten till avdrag för dylika avskrivningar tillämpas så restriktivt vid de ordinarie taxeringarna, att förevarande stadgande såsom obehövt bör utgå. I varje fall bör tillägg vid omräkningen av nettoinkomsten för beskattningsåret icke ske för riskavskrivningar intill ett belopp av 120 % av sådana avskrivningar under jämförelseåret.

Riksskattenämnden anser, att den föreslagna bestämmelsen kan i vissa fall leda till en sakligt sett otillfredsställande beräkning av merinkomst,

nämligen om en skattskyldig under jämförelseåret erhållit avdrag för avskrivning å en större fordring och fordringen inflyter under beskattningsåret. Med hänsyn till penningvärdets fall torde det vidare vara skäligt, att avdrag för osäkra fordringar medgives med större belopp för beskattningsåret än för jämförelseåret. Ett godtagbart resultat synes uppnås om tillägg med belopp, motsvarande avdrag för avskrivning å osäkra fordringar, göres för båda åren, allt i den mån ej visas att avskrivningen varit erforderlig för täckande av konstaterade förluster. Tillägget med 20 procent kommer då automatiskt att avse jämväl ifrågasvarande post.

Även den allmänna regeln, att onormala kostnader, vilka uppenbarligen tillkommit i syfte att nedbringa verkningarna av konjunkturbeskattning, skulle återföras till beskattning, har mött invändningar hos några remissinstanser.

Ett antal näringsorganisationer anse att denna bestämmelse bör utgå.

Industriförbundet anser den föreslagna bestämmelsen ur flera synpunkter anmärkningsvärd. Industriförbundet anför:

Den verkliga innebörden av bestämmelsen måste, icke minst med hänsyn till vissa uttalanden i motiveringen, betecknas såsom synnerligen oklar. Om så är, att därmed skulle avses att bland annat reparationskostnader och kostnader för representation till den del de anses »onormala» icke skulle få avdragas vid beräkningen av inkomsten under beskattningsåret, böra självfallet även »onormala» kostnader som belasta jämförelseåret tilläggas vid inkomstberäkningen för detta år. Om exempelvis ett företag i samband med sitt 100-årsjubileum under jämförelseåret anordnat en större fest för sin personal, som föranlett en avsevärd höjning av dess representationskonto, men detta för beskattningsåret är av normal storlek, kräves för att jämförbarhet mellan de båda åren skall vinnas, att de onormala kostnaderna få tilläggas vid beräkningen av jämförelseinkomsten. Om jubileet infallit under beskattningsåret, kan det däremot icke anses skäligt och billigt att företaget åläggas betala konjunkturskatt för det belopp, som åtgått för bestridande av därav föranledda kostnader. Och varför skulle ett företag, som under beskattningsåret nödgats verkställa exempelvis dyrbara reparationer av maskiner och byggnader, icke helt få njuta vid de ordinarie taxeringarna medgivna avdrag för dessa kostnader även vid taxering till konjunkturskatt? Av motiveringen att döma skulle så icke bliu fallet. Under alla förhållanden kräves, att om ett stadgande av ifrågasvarande slag skulle införas, detta även komme att avse jämkning av inkomsten under jämförelseåret. Det föreslagna stadgandet är vidare, och i alldeles särskild grad, anmärkningsvärt ur den synpunkten, att medan den genomgående principen för författningsförslagets utformning är att genom grova schabloner och summariska beräkningar undvika skatteprocesser och förenkla taxeringsarbetet, ensidigt till den skattskyldiges nackdel föreslås en kautschukbestämmelse, enligt vilken vid de ordinarie taxeringarna beviljade omkostnadsavdrag skulle bliu föremål för förnyad prövning och som uppenbarligen skulle äventyra syftet med dessa strävanden till förenkling.

Även några länsstyrelser ha ansett, att den föreslagna bestämmelsen bör utgå, såvida icke taxeringsintendent beredes större möjligheter att effektivt ingripa.

Länsstyrelsen i Gotlands län framhåller, att regler med denna utformning tidigare i praktiken visat sig vara fullständigt värdelösa. Enligt länsstyrel-

sens mening synes därför bestämmelsen antingen böra utgå eller omskrivas så att hela bevisbördan icke lägges på skattemyndigheten.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anför liknande synpunkter och framhåller, att de skattskyldiga givetvis i regel icke komma att upptaga några belopp, som hänföra sig till denna bestämmelse, utan det blir taxeringsmyndigheternas sak att visa att ett syfte förelegat att undkomma beskattning i nu förevarande hänseende. En sådan bevisning torde dock praktiskt taget aldrig kunna presteras från skattemyndigheternas sida.

Länsstyrelsen i Västmanlands län finner det synnerligen önskvärt att bestämmelserna utformas så, att myndigheterna med utsikt till framgång kunna ingripa mot manipulationer av här ifrågavarande slag i större utsträckning än vad som torde bli möjligt enligt förslaget.

Enligt *Sveriges grossistförbunds* mening måste tillbörlig hänsyn även tagas till onormala kostnader under jämförelseåret — exempelvis betydande engångsbetalningar till försäkringsanstalt för pensionsändamål — vilka eljest i större eller mindre grad förrycka jämförelsen. Förbundet föreslår därför att en bestämmelse införes av innebörd att skattskyldig, som förebringar utredning i detta hänseende, må såsom tillkommande post upptaga från nettointäkten för jämförelseåret avdragna kostnader, vilka till sin storleksordning uppenbarligen icke äro att hänföra till rörelsens normala drift enbart under detta år; givetvis i så fall med skyldighet att även upptaga under beskattningsåret förekommande kostnader av likartat slag såsom tillkommande post.

Sveriges lantbruksförbund anser, att bestämmelsen bör kompletteras med en justeringsmöjlighet till den skattskyldiges fördel, om kostnaderna äro lägre än normalt. Detta har framför allt sin betydelse vid avräkningen mellan skogsbruk och rörelse.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser, att det är av särskild vikt, att man vid konjunkturbeskattningen på ett effektivt sätt kunde komma till rätta med företagens avdrag för onormala kostnader under beskattningsåret. Till att börja med torde ett klagörande uttalande få efterlysas om vad som i detta sammanhang skall räknas såsom omkostnader. I första hand torde till sådana omkostnader böra räknas reparationer på sätt de sakkunniga föreslagit. Att löner till delägare i familjeföretag icke böra återföras såsom onormal kostnad följer därav, att dessa lönebelopp redan tillagts vid omräkningen av företagets nettointäkt såväl för jämförelseåret som för beskattningsåret. De omkostnader, som delägaren vid inkomsttaxeringen kunnat tillgodoräkna sig, exempelvis för resekostnader, torde i detta sammanhang böra medräknas bland de förut angivna omkostnaderna. Ändras emellertid beskattningsårets inkomst genom att avdrag för sådan omkostnad icke medgives, bör beloppet självfallet icke medräknas bland omkostnaderna.

Huruvida löner i övrigt skola räknas bland de omkostnader, som i detta sammanhang skola sättas i jämförelse med varandra, kan synas något tvek-

samt. Länsstyrelsen utgår ifrån, att så icke skall behöva ske. Däremot torde reklamutgifter i allmänhet få inräknas bland de berörda omkostnaderna.

Om delägare i ett familjeföretag under beskattningsåret tillgodofört sig ränta å lån efter högre procentsats än under jämförelseåret, torde vid konjunkturskattetaxeringen endast böra godkännas ett avdrag, som beräknas efter den under jämförelseåret tillämpade procentsatsen. Det överskjutande beloppet torde sålunda böra återföras i konjunkturskattedeklarationen för beskattningsåret.

Enligt utredningsmännens förslag skulle taxeringsmyndigheterna åläggas viss bevisskyldighet för påstående om att beskattningsårets omkostnader vore onormalt stora i jämförelse med jämförelseårets. Enligt länsstyrelsens mening är det nödvändigt, att man här tillskapar en schablonregel, som i det stora flertalet fall ger ett rättvisande eller i varje fall godtagbart utslag. I de normala fallen torde väl 1951 års omkostnader med hänsyn till pristegring etc. ligga mer än 20 procent över 1949 års motsvarande poster. Om 1951 års omkostnader med t. ex. mer än 40 procent skulle överstiga 1949 års omkostnader, torde emellertid presumptionen starkare tala för att de överskjutande omkostnaderna äro »onödiga». Av säkerhetsskäl torde emellertid endast hälften av den berörda skillnaden mellan å ena sidan 1951 års omkostnader och å andra sidan 1949 års med 40 procent förhöjda omkostnader böra schablonmässigt tilläggas vid bestämmandet av beskattningsårets omräknade nettointäkt.

Länsstyrelsen föreslår, att en regel av nu angivet innehåll inskrives i anvisningarna.

Emellertid bör man måhända tillåta, att den ifrågavarande schablonen skall få motbevisas — såväl av den skattskyldige som av taxeringsmyndigheterna. Självfallet torde dock därvid kraven få sättas ganska höga.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser, att om tillägg skall ske för onormala kostnader, bör i konsekvens härmed avdrag få ske för onormala inkomster t. ex. brandskadeersättning, influtna osäkra fordringar å större belopp m. m.

Utredningsmännens förslag i vad angår behandlingen av ackumulera d i n k o m s t har i huvudsak lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Kammarrätten efterlyser emellertid en närmare samordning och precisering i vissa delar.

Riksskattenämnden anser, att de befogenheter, som lämnats nämnden, på lämpligt sätt böra närmare bestämmas. Nämnden utgår för sin del från att förevarande bestämmelse skall kunna tillämpas bl. a. då under beskattningsåret redovisas inkomst av leverans, för vars fullgörande arbete pågått under flera år, och denna inkomstpost utgör en betydande del av den sammanlagda inkomsten.

Utredningsmännens förslag till bestämmelser för sådana fall, då skogsprodukter uttagits från egen skog till rörelse, ha i

huvudsak lämnats utan erinran. De yttranden, som beröra detta avsnitt, komma att redovisas i samband med behandlingen av inkomst av skogsbruk.

I den remitterade promemorian har föreslagits, att avgifter vid export av skogsindustriprodukter, som utgå enligt särskilda avtal, samt prisutjämningsavgifter skola upptagas till det inbetalade beloppets nuvärde.

Industriförbundet och ytterligare några näringsorganisationer ha under åberopande av de mellan staten och branschorganisationerna inom skogsindustrien träffade överenskommelserna om uttagande av konjunkturutjämningsavgifter yrkat, att den föreslagna bestämmelsen skulle utgå.

Därutöver ha i några remissyttranden framställts erinringar av huvudsakligen formell natur.

Departementschefen. I några remissyttranden ha erinringar gjorts i fråga om de föreslagna bestämmelserna för värdering av varulager. Därvid har bl. a. anmärkts att hänsyn icke tages till under jämförelseåret inträffade prisfall. Eftersom hänsyn kan — och i princip bör — tagas till prisändringar, som inträffat under ifrågavarande år, utan att förfarandet kompliceras, böra bestämmelserna givas den utformningen, att lagret vid såväl in- som utgången av jämförelseåret i samband med fastställande av reservförändring skall upptagas till det vid jämförelseårets utgång gällande återanskaffningsvärdet å lagret. Härigenom komma i stort sett såväl prisfall som prisstegringar, inträffade under jämförelseåret, att beaktas. Den av mig nu föreslagna ändringen synes även ha vissa fördelar ur praktisk synpunkt, eftersom det i allmänhet torde vara lättare att i efterhand utrona marknadspriset vid jämförelseårets utgång än de faktiska anskaffningspriserna för lagren vid in- och utgången av året.

Praktiska skäl tala vidare för att för beskattningsåret anknyta uppskattningen av lagervärdena till de vid beskattningsårets ingång gällande återanskaffningspriserna i stället för till de faktiska anskaffningspriserna för ingående lager. Utgående lager bör dock få upptagas till återanskaffningspriserna vid beskattningsårets utgång, om det totala värdet å lagret, uppskattat efter dessa priser, är lägre än om värdering skett efter priserna vid beskattningsårets ingång.

Genom att utgående lager utan skattepåföring får nedskrivas till återanskaffningspriset vid beskattningsårets ingång synes mig skälig hänsyn ha tagits till prisfallsrisk.

I några remissyttranden har framförts önskemål om att taxeringsmyndigheterna av riksskattenämnden skulle kunna erhålla närmare anvisningar för omräkning av varulagervärden med hänsyn till prisändringar och inkurans. Givetvis skulle stor lättnad vinnas i taxeringsarbetet, om så skedde. Det torde få ankomma på riksskattenämnden att undersöka de praktiska möjligheterna att lämna sådana anvisningar.

I den remitterade promemorian har framhållits att avdrag för avskrivning å maskiner och inventarier, som skattskyldig med rätt till fri avskrivning erhållit vid inkomsttaxeringen för jämförelseår och beskattningsår, rätteligen borde uppdelas i förslitningsavdrag och vinstdisposition. Den del, som därvid svarade mot vinstdisposition, skulle upptagas såsom tillkommande post vid omräkning av nettointäkt för såväl jämförelseår som beskattningsår. Härigenom skulle den skattskyldige vid beräkning av jämförelseinkomsten erhålla kompensation för penningvärdeförsämring å den del av under jämförelseåret gjord avskrivning, som utgör vinstdisposition. Utredningsmännen ha emellertid i sitt förslag av praktiska skäl gjort avsteg från denna anordning. I några remissyttranden ha anmärkningar framställts häremot. Därjämte har framhållits att kompensation för penningvärdeförsämring borde givas jämväl för den del av avskrivningen, som svarade mot normal förslitning, eftersom återanskaffningsvärdet på maskiner och inventarier ökat på grund av penningvärdeförsämringen.

Stora praktiska svårigheter skulle möta vid en uppdelning av avdrag för avskrivning i förslitningsavdrag och vinstdisposition. Jag finner emellertid fog föreligga för yrkandet, att hänsyn bör tagas till penningvärdeförsämringen jämväl såvitt angår förslitningsavdraget, och föreslår därför att hela värdeminskningensavdraget i princip skall läggas till vid omräkningen av nettointäkten för såväl jämförelseår som beskattningsår. Härigenom kommer hänsyn att tagas till penningvärdeförsämring å hela den avskrivning, för vilken avdrag medgivits vid den ordinarie inkomsttaxeringen för jämförelseåret. Av praktiska skäl torde bestämmelserna böra innefatta även avskrivningar å driftsbyggnader.

Med denna utformning av bestämmelserna finnes icke längre någon anledning att göra skillnad mellan skattskyldiga, som åtnjuta rätt till fri avskrivning, och andra rörelseidkare. Bestämmelserna böra således gälla för alla rörelseidkare.

Såsom kammarrätten framhållit ha utredningsmännen med avskrivning avsett avskrivning efter avdrag för vinst, som uppkommit genom att skattskyldig sålt tillgångar eller uppburit försäkringsbelopp för förlorade tillgångar. Jag anser, att uttrycklig bestämmelse härom bör inflyta i lagtexten. Den bör även innebära att vinst, som nyss sagts, i den mån den överstiger under året gjorda avskrivningar, skall upptagas som avgående post vid omräkning av nettointäkt.

Även om bestämmelserna givas den utformning jag nu förordat, blir det nödvändigt att genom särskilt avdrag taga hänsyn till avsevärt utökat bestånd av tillgångar för stadigvarande bruk. Begreppet »avsevärd» synes emellertid såsom i några remissyttranden framhållits böra preciseras. Enligt min mening bör med avsevärd ökning förstås, att anskaffningsvärdet av beståndet vid beskattningsårets utgång med minst 20 procent överstiger anskaffningsvärdet å beståndet vid jämförelseårets utgång. Avdrag för normal förslitning å utökat bestånd bör medgivas endast å den del av

ökningen, som överstiger 20 procent. Härigenom undvikas den olägenheten, att exempelvis en skattskyldig, som utökat sitt bestånd med 19 procent, icke skulle komma i åtnjutande av något som helst dylikt avdrag, under det att en skattskyldig, som ökat beståndet med 21 procent, skulle få sådant avdrag för hela ökningen.

Några särskilda bestämmelser för det fall att beståndet av tillgångar för stadigvarande bruk under beskattningsåret avsevärt understiger beståndet under jämförelseåret, anser jag icke påkallade. Icke heller anser jag, att särskilda bestämmelser om rätt till överprisavdrag böra införas vid denna inkomstberäkning.

Den föreslagna bestämmelsen i fråga om kontraherade tillgångar innebär en skärpning gentemot vad som gäller vid den ordinarie inkomsttaxeringen i så måtto, att avdrag skulle medgivas endast för den del av nedskrivningen å kontraherade tillgångar, som visas svara mot inträffat prisfall, men däremot icke för den del av nedskrivningen, beträffande vilken den skattskyldige gjort sannolikt, att den svarar mot prisfall, som kommer att inträffa innan tillgångarna levererats eller, såvitt fråga är om omsättningstillgångar, innan tillgångarna av den skattskyldige i oförändrat eller förädlad skick försäljas. Jag delar de betänkligheter, som förslaget i denna del väckt hos några remissinstanser, och förordar, att bestämmelsen utgår. Jag vill dock understryka angelägenheten av att vid den ordinarie inkomsttaxeringen noggrant iakttages, att de förutsättningar, som författningen enligt fordras för att nedskrivning å kontraherade tillgångar skall kunna erhållas, verkligen föreligga, då avdrag för dylik nedskrivning medgives.

Om sålunda ifrågavarande specialbestämmelse i förslaget till konjunkturskatt utgår, följer därav att hänsyn till nedskrivning å kontraherade tillgångar icke skall tagas vid omräkning av nettointäkten vare sig för jämförelseår eller beskattningsår. Inkomstberäkningen skall följaktligen icke påverkas av att olika stora nedskrivningar gjorts under jämförelseåret och beskattningsåret och ej heller av att eventuella återvinningar av dylika nedskrivningar kunna ha skett med olika belopp för ifrågavarande år. Då det kan antagas, att taxeringsmyndigheternas inställning till dylika nedskrivningar efter hand blivit allt mera restriktiv, torde sannolikt återvinningarna under jämförelseåret i regel vara större än under beskattningsåret.

Skulle det befinnas, att skattskyldig, i strid mot vedertagen praxis, i beskattningshänseende hänfört kontraherade varor till inneliggande lager, bör hänsyn till dessa kontraherade varor icke tagas vid beräkning av förändring av dold reserv i varulager under jämförelseår och beskattningsår. Undantag bör dock göras beträffande avtal om köp av skog på rot, enär först efter riksskattenämndens därom i början av år 1952 givna förklaring, torde ha blivit allmänt känt, att dylika avtal skola behandlas som rättighet till leverans av beställda varor och icke som inneliggande lager. Skulle således skattskyldig vid den ordinarie inkomsttaxeringen ha erhållit avdrag för nedskrivning å dylika avtal, böra dessa nedskrivningar vid omräkning

av nettointäkt såvitt gäller in- och utgången av jämförelseåret samt ingången av beskattningsåret behandlas som avdrag för nedskrivning av inneliggande varor.

I de remissyttranden, i vilka man ansett sig icke kunna godtaga de föreslagna bestämmelserna om behandlingen av avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser, ha framställts yrkanden av olika räckvidd. Så anser exempelvis industriförbundet, att någon inskränkning i avdragsrätten för avsättningar till pensionsstiftelser utöver den vid den ordinarie inkomsttaxeringen gällande icke bör göras. Flera remissinstanser ha som sin mening uttalat att bestämmelserna icke böra utformas efter strängare regler än som gälla enligt förordningen den 30 mars 1951 angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investerings-skatt).

Såsom bl. a. riksskattenämnden framhållit ha pensioneringskostnaderna för beskattningsåret ökats betydligt till följd av att pensionsförpliktelserna anpassats efter de stegrade lönerna och dyrtidstilläggen. I likhet med vissa remissinstanser är jag av den uppfattningen att bestämmelserna i den remitterade promemorian icke i önskvärd grad beakta ökat avsättningsbehov på grund av ökade pensionsförpliktelser. En tillfredsställande lösning av denna fråga synes vinnas genom att i viss omfattning anknyta till bestämmelserna i investerings-skatteförordningen. Dessa innebära i princip att investerings-skatt icke utgår å avsättningar, som endast avse att täcka intill beskattningsårets utgång upplupna, på visst sätt beräknade pensioneringskostnader. Jag förordar därför att reglerna utformas efter följande linjer.

Avsättning till pensionsstiftelse under jämförelseåret, för vilken avdrag medgivits vid taxering till statlig inkomstskatt för detta år, skall vid beräkning av omräknad nettointäkt upptagas som tillkommande post. Därigenom kommer, såsom framgår av vad jag i senare sammanhang förordar, tillägg för penningvärdeförsämring och normal utveckling o. d. att ske med sammanlagt 40 procent av avsättningen vid fastställandet av jämförelseinkomsten. I den mån avsättning under beskattningsåret icke skett med mer än 140 procent av avsättningen under jämförelseåret innebär detta endast att avsättningen anpassats efter eller icke överstiger antagen förändring i avsättningsbehovet på grund av penningvärdeförsämring m. m. Sådan avsättning under beskattningsåret skall därför i sin helhet upptagas som tillkommande post, eftersom motsvarande tillägg skett vid beräkning av jämförelseinkomsten.

Har under beskattningsåret avsättning gjorts med högre belopp än vad som motsvarar 140 procent av avsättningen under jämförelseåret, bör i första hand gälla, att i den mån denna överskjutande del av avsättningen är erforderlig för att täcka förhandenvarande pensionsförpliktelser avsättningen i fråga icke bör inräknas i den tillkommande posten för beskattningsåret. Pensioneringsbehovet synes i princip kunna bestämmas enligt samma grunder, som varit avgörande vid utformandet av bestämmelserna i 6 § investerings-skatteförordningen. Emellertid synes det s. k. investerings-

skattetaket icke kunna helt godtagas med hänsyn till att de i sistnämnda paragraf angivna reglerna för beräkning av s. k. framtida avgifter innebära en för de skattskyldiga i detta sammanhang omotiverad förmån. Tillräcklig hänsyn till vad sist sagts torde tagas därest den högsta avsättning, som godtages enligt konjunkturskatteförordningen, bestämmes så att den, tillsammans med tidigare avsättningar, icke överstiger vad som erfordras för att stiftelsens förmögenhet skall uppgå till 80 procent av det belopp, vartill förmögenheten må beräknas enligt investeringsskatteförordningens bestämmelser.

Beträffande behandlingen i beskattningshänseende av avsättningar till andra personalstiftelser än pensionsstiftelser anser jag, att de i den remitterade promemorian föreslagna bestämmelserna böra gälla.

Enligt gällande förordning med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar må avdrag vid inkomsttaxering erhållas för avsättning till dylik fond, i den mån avsättningen motsvarar sådan i den skattepliktiga inkomsten för beskattningsåret ingående ersättning för inventarier eller lagertillgångar, som den skattskyldige åtnjutit under vissa i förordningen angivna omständigheter. I fråga om lagertillgångar gäller den särskilda begränsningen, att avdrag får avse högst ett belopp motsvarande minskningen av dold reserv i varulagret under beskattningsåret. Det har i ett par remissyttranden yrkats, att avsättningar till dylika s. k. eldsvådofonder skulle vara avdragsgilla även vid konjunkturbeskattningen. Härigenom skulle emellertid ett dubbelt avdrag erhållas, eftersom vid beräkningen av omräknad nettointäkt särskilda hänsyn tagas till vinst å försålda eller förlorade inventarier och till minskning av dold reserv, oavsett anledningen till reservminskningen. Jag kan därför icke förorda någon ändring av utredningsmännens förslag i denna del, bortsett från en viss formell jämkning.

De invändningar, som riktats mot förslaget att vissa utbetalningar m. m. till delägare i s. k. familjebolag skola upptagas såsom tillkommande post vid omräkning av nettointäkt, äro i huvudsak av formell natur. I några remissyttranden har ifrågasatts om icke tvekan kan uppstå beträffande vilka företag som avses. Utredningsmännen ha emellertid i tillämpliga delar begagnat den definition, som givits i 54 § kommunalskattelagen. Enligt min mening torde det i regel icke kunna råda tvekan om, vilka företag — aktiebolag och ekonomiska föreningar — som åsyftas i förslaget. Helt naturligt kunna i praktiken tillämpningssvårigheter uppstå i vissa gränsfall. Dylika svårigheter torde dock aldrig helt kunna undvikas.

Att som länsstyrelsen i Kristianstads län föreslagit införa en regel om omräkning jämväl i sådana fall, då familjeföretag överfört vinstmedel till kommanditbolag eller handelsbolag synes knappast erforderligt. I åtskilliga fall torde f. ö. dylika vinstöverflyttningar kunna betraktas som onormal kostnad för familjeföretaget.

Några remissinstanser ha i fråga om löner ifrågasatt att man borde begränsa räckvidden av förslaget till löner som beslutats efter viss tidpunkt. Vidare har från vissa håll förordats att införa specialbestämmelser för sådana fall, då högre lön utgått på grund av ökat arbete o. d. Bestämmelser av nu angiven art skulle emellertid i så hög grad komplicera tillämpningen av lagstiftningen, att jag icke anser mig kunna förorda någon ändring i utredningsmännens förslag.

Erfarenheten har visat att en tillfällig skärpning av den direkta beskattningen medför benägenhet att belasta rörelse med onormala kostnader i syfte att nedbringa verkningarna av beskattningen. Tidpunkten för offentliggörande av den ifrågasatta konjunkturbeskattningen eliminerar i hög grad dylika icke önskvärda verkningar i fråga om beskattningsåret 1951. Utredningsmännen ha dock ansett sig böra föreslå införande av vissa bestämmelser, vilka taga sikte på åtgöranden ägnade att obehörigen minska verkan av en konjunkturskatt avseende 1951 års inkomster. De ha därvid dels föreslagit en speciell regel i fråga om avskrivning å osäkra fordringar och dels en allmän regel om att kostnader, vilka uppenbarligen tillkommit i syfte att nedbringa konjunkturbeskattningen, icke skola vara avdragsgilla vid denna beskattning.

Utredningsmännens förslag i fråga om behandlingen av avskrivningar å osäkra fordringar innebär en skärpning i förhållande till den praxis, som vid den ordinarie inkomsttaxeringen tillämpas i fråga om avdragsrätt för dylika avskrivningar. I några remissyttranden har framhållits, att en sådan skärpning är olämplig och onödig och att samma regler för rätt till avskrivning å osäkra fordringar böra tillämpas vid taxeringen till konjunkturskatt som vid den ordinarie inkomsttaxeringen. Jag finner dessa erinringar befogade och förordar, att den föreslagna bestämmelsen utgår. Jag erinrar emellertid om vikten av att de regler, som i praxis utbildats i fråga om avdragsrätt för avskrivning å osäkra fordringar, noggrant iakttagas.

Invändningar ha även i några remissyttranden riktats mot utredningsmännens förslag i vad det ger taxeringsmyndigheterna en viss möjlighet att ingripa mot onormala kostnader, som uppenbarligen tillkommit i syfte att minska verkningarna av konjunkturbeskattningen. Jag anser i likhet med utredningsmännen, att en dylik möjlighet bör finnas. En viss omformulering av stadgandet bör dock ske, så att det kommer att avse kostnader, vilka kunna antagas hava tillkommit i syfte att nedbringa skatten.

Avsikten med förevarande bestämmelse har icke varit att försöka åstadkomma likformighet mellan jämförelseårets och beskattningsårets inkomster. Jag kan därför icke tillstyrka de förslag till jämkningar, som för vinande av sådan likformighet föreslagits av vissa remissinstanser.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har i detta sammanhang framhållit, att om tillägg till nettointäkten skall ske för onormala kostnader, bör avdrag få ske för onormala inkomster. Till detta spørsmål återkommer jag i det följande.

Enligt förordningen om beräkning av särskild skatt till staten å a c k u m u l e r a d i n k o m s t hänföres till ackumulerad inkomst bl. a. intäkt genom avyttring dels av maskiner och inventarier och dels av varulager och produkter, i båda fallen under förutsättning att intäkten uppkommit i samband med överlåtelse av rörelse. Med den utformning av bestämmelserna för omräkning av nettointäkt, som jag förordat, komma emellertid dylika intäkter icke endast i samband med överlåtelse av rörelse utan även i andra fall att avräknas vid omräkningen av nettointäkten. Detta gäller oavsett om den skattskyldige är fysisk eller juridisk person. Minskning av dold reserv i varulager skall sålunda alltid upptagas som avgående post vid bestämmande av omräknad nettointäkt. Vidare skall i nettointäkten ingående vinst, uppkommen i samband med försäljning av maskiner och inventarier eller i samband med utfallen försäkringsersättning för dylika tillgångar, avräknas vid beräkning av tillkommande post för avskrivning å dylika tillgångar eller, i förekommande fall, upptagas som avgående post till den del vinsten överstiger avskrivningen under året. Genom denna bestämmelse regleras även de i vissa remissyttranden särskilt omnämnda fallen, då vinst vid försäljning av fartyg under tidigare år enligt särskilda bestämmelser uppgivits till beskattning först under jämförelseåret eller beskattningsåret.

Den av utredningsmännen föreslagna bestämmelsen synes därför icke böra äga tillämpning, vare sig direkt eller efter särskilt medgivande av riksskattenämnden, såvitt gäller intäkt genom försäljning av maskiner och inventarier samt varor och produkter.

Vad slutligen angår den tredje art av ackumulerad inkomst, som beröres av den särskilda förordningen om ackumulerade inkomster, nämligen vinst vid överlåtelse av värden av goodwill's natur, torde det endast i rena undantagsfall förekomma att sådan vinst beskattas vid 1952 års taxering.

Jag förordar därför, att den föreslagna bestämmelsen om ackumulerad inkomst utgår och ersättes med en bestämmelse om att onormal inkomst under beskattningsåret må undantagas från beskattning. Med onormal inkomst bör i detta sammanhang förstås större inkomstpost av engångskaraktär, som är hänförlig till tid före beskattningsåret 1951 och som icke motsvaras av onormal inkomst under jämförelseåret. Som exempel på onormal inkomst må nämnas utfallen ledareförsäkring och ersättning för goodwill, allt under förutsättning att inkomsten ingår i nettointäkten. Till onormal inkomst torde även i vissa fall kunna hänföras återvinning å tidigare nedskrivna fordringar, särskilt om nedskrivningen skett under jämförelseåret. En förutsättning härför bör dock vara att återvinningen uppenbarligen är avsevärt större än vad som vanligen förekommer i rörelsen eller förekommit under jämförelseåret. Däremot bör icke enbart den omständigheten att inkomsten under beskattningsåret härledes från leverans, för vars fullgörande arbete pågått under flera år, giva anledning till undantag. Inom sådana branscher, där dylika arbeten förekomma, torde detta normalt kunna antagas ha skett i liknande omfattning även under jämförelseåret. Vad nu sagts bör även gälla provisionsinkomster, som härröra från försäljningar avslutade före år 1951.

Utredningsmännen ha som förut nämnts i 4 § 3 mom. f) första stycket i sitt förslag upptagit en bestämmelse att om vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdrag medgivits för inbetalade export- eller prisutjämningsavgifter, nuvärdet av dessa avgifter skall upptagas som tillkommande post. Dels med hänsyn till att det möjligen kan anses tveksamt om denna bestämmelse står i full överensstämmelse med avtalen med skogsindustrierna avseende fjärde kvartalet 1951 och dels med hänsyn till retroaktiviteten i skatteförslaget finner jag det skäligt att förevarande bestämmelser få utgå, såvitt angår för år 1951 erlagda avgifter.

Beträffande avgifter, som erlagts under jämförelseåret, bör emellertid gälla att avgifterna — reducerade till det värde avgifterna kunna anses ha haft för den skattskyldige vid jämförelseårets utgång — skola upptagas som tillkommande post. För avgifter, som utgått enligt avtal mellan staten och skogsindustrierna, bör detta värde kunna anses motsvara det avgiftsbelopp, som enligt avtalet eller därefter träffad överenskommelse skall återbetalas till den skattskyldige, ökat med hälften av den del av avgiften, som skall tillfalla särskilda sociala och skogliga fonder m. m. För prisutjämningsavgifter, som erlagts enligt särskilda författningar, torde värdet böra bestämmas till hela avgiftsbeloppet beträffande trävaror samt tre fjärdedelar av avgiftsbeloppet beträffande andra produkter.

I övrigt böra erinringarna från remissinstanserna föranleda vissa detaljändringar av såväl saklig som formell natur i utredningsmännens förslag till bestämmelser angående omräknad nettointäkt. Beträffande dessa ändringar hänvisar jag till författningstexten.

I den remitterade promemorian ha utredningsmännen föreslagit, att vid taxering till konjunkturskatt för år 1953 insättningar å investeringskonto för skog skulle vara underkastade viss skatteplikt. Det i propositionen behandlade förslaget avser visserligen konjunkturskatt för år 1952, men det kan uppkomma fall, då taxering sker först år 1953, även om en allmän konjunkturskatt ej då skall utgå. Anledning synes emellertid ej föreligga att låta ifrågakommande avsättningar vara underkastade skatteplikt enligt den nu föreslagna konjunkturskatteförordningen.

B. Jämförelseåret och beräkning av jämförelseinkomst.

I syfte att göra taxeringsförfarandet så enkelt som möjligt ha *utredningsmännen* föreslagit att inkomsten under endast ett år skall utgöra jämförelseinkomst även om ett medeltal av flera års inkomster möjligen kunde giva en mera rättvisande bild av den skattskyldiges normala inkomster.

I fråga om vilket år, som skall vara jämförelseår anse utredningsmännen, att valet i första hand torde stå mellan beskattningsåren 1949 och 1950. Beskattningsåret 1950 torde enligt utredningsmännens åsikt dock icke kunna ifrågakomma, när detta års inkomster äro påverkade av den särskilda konjunkturen.

Beskattningsåret 1949 utgör däremot enligt utredningsmännens mening i stort sett ett normalt inkomstår. Utredningsmännen föreslå därför som huvudregel, att inkomsten under beskattningsåret 1949 skall utgöra jämförelseinkomst. Med hänsyn till att för vissa grupper skattskyldiga inkomsterna under sistnämnda beskattningsår ligga icke obetydligt under inkomsterna för beskattningsåret 1948, föreslå utredningsmännen dock, att den skattskyldige skall ha rätt att välja 1948 års inkomst som jämförelseinkomst, om detta är till den skattskyldiges fördel.

Sedan omräknad nettointäkt fastställts för jämförelseåret skall enligt förslaget 120 procent av den omräknade nettointäkten utgöra jämförelseinkomst.

Skulle för företaget, som icke är att anse som nystartat, vid omräkning av nettointäkten uppkomma underskott, skall dock jämförelseinkomsten i stället beräknas enligt de principer, som utredningsmännen föreslagit skola tillämpas för nystartade företag.

Med nystartat företag avse utredningsmännen företag, som börjat sin verksamhet efter utgången av beskattningsåret 1946. Såsom nystartat företag borde däremot icke anses t. ex. ny rörelsegren inom ett äldre företag eller ett nytt bolag inom en koncern. Hänsyn härtill ävensom till annan utvidgning inom äldre företag borde enligt utredningsmännens mening i tillräcklig mån hava tagits genom att endast 70 procent av uppskattad merinkomst skulle anses hava berott på den särskilda vinstkonjunkturen. I fråga om nystartat företag borde jämförelseinkomsten med avvikelser från huvudregeln kunna beräknas efter skälig grund. Vid denna beräkning borde framför allt hänsyn tagas till den tidpunkt, då verksamheten påbörjades, verksamhetens art och omfattning. Enligt utredningsmännens mening borde vid taxeringen till konjunkturskatt av nystartade företag iakttagas stor varsamhet. Det vore därför icke uteslutet att, i sådana fall då verksamheten icke vore utpräglat konjunkturbetonad, resultatet för beskattningsåret 1951 skulle kunna tjäna till ledning vid jämförelseinkomstens fastställande.

Skulle jämförelseår och beskattningsår icke omfatta lika stort antal månader, skall jämförelseåret förkortas eller förlängas till överensstämmelse med beskattningsårets längd. Därvid skall inkomsten under jämförelseåret anses vara jämnt fördelad över året.

Remissyttrandena. De föreslagna bestämmelserna om jämförelseår och beräkning av jämförelseinkomst ha i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

I några remissyttranden ha emellertid uttryckts betänkligheter mot att inkomsten under endast ett år skall användas som utgångspunkt vid beräkning av merinkomsten.

Sveriges industriförbund, som uttrycker betänkligheter i nämnda hänseende, anser att de tillämpningssvårigheter, som utan tvivel äro förbundna med de enligt förbundets mening nödvändiga bestämmelserna rörande jämkning av jämförelseinkomsten, i viss mån skulle kunna mildras därigenom, att den företagen medgivna valfriheten utsträcker till att omfatta även be-

skattningsåren 1946 och 1947, för vilka självdeklarationerna alltjämt äro tillgängliga. Trots att kompensation endast förutsattes skola medgivas för den penningvärdeförsämring som ägt rum sedan den 1 januari 1950, torde i åtskilliga fall ett medgivande för den skattskyldige att få välja även något av dessa två år till jämförelseår öka möjligheten att få fram en rättvisande jämförelseinkomst så att tillämpning av jämningsbestämmelserna komme att påkallas i ett mindre antal fall. Särskilt torde så bliva förhållandet, då importrestriktioner eller andra hinder för den naturliga utvecklingen föranlett att inkomsterna under åren 1948 och 1949 blivit onormalt låga. Att medgiva en dylik utvidgning av valrätten bör enligt förbundets mening desto mindre vara ägnad väcka betänkligheter, som verksamheten under åren 1946 och 1947 självfallet än mindre än de båda efterföljande åren kan tänkas ha påverkats av den nu rådande konjunkturen.

Sveriges grossistförbund förordar, att den skattskyldiges valrätt utsträcker att jämväl omfatta år 1950 eller alternativt ändras att omfatta endast åren 1949 och 1950. Förbundet vill i detta sammanhang framhålla att utredningsmännen själva funnit valet i första hand böra stå mellan dessa båda år och därvid funnit 1950 såtillvida vara att föredraga som det ligger det aktuella beskattningsåret närmast i tiden. Emellertid finns det — heter det samtidigt i betänkandet — stor anledning antaga att den särskilda konjunkturen påverkat 1950 års inkomster, vilket de sakkunniga sökt styrka med vissa siffror från taxeringsstatistiken. Enligt förbundets mening väger detta antagande mindre tungt än sannolikheten, delvis vissheten, av att i ett flertal fall varken 1948 eller 1949 med deras influens av efterkrigstidens heterogena förhållanden erbjuder ett normalt och rättvisande jämförelseunderlag.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslår en jämkning i utredningsmännens förslag på så sätt att icke 1948 års inkomst utan medeltalet av 1948 och 1949 års inkomster skall gälla såsom alternativ jämförelseinkomst vid sidan av 1949 års inkomst.

Länsstyrelsen i Blekinge län anför liknande synpunkter.

Härutöver ha några remissinstanser påpekat, att de föreslagna bestämmelserna kunna verka otillfredsställande i vissa specialfall.

Sveriges industriförbund anför sålunda.

Ett företag, som år 1949 avlämnat självdeklaration, avseende kalenderåret 1948, men därefter ändrar bokslutsdagen till den 30 juni, äger således använda sig av räkenskapsåret den $\frac{1}{1}$ 1949—den $\frac{30}{6}$ 1950, varav följer, att företaget icke taxeras år 1950 men år 1951 beskattas för inkomsten under hela det till 18 månader förlängda räkenskapsåret. För ett företag, som befinner sig i denna situation, skulle således endast inkomsten år 1948 komma i fråga såsom jämförelseinkomst. Verkningarna härav äro oberäkneliga och kunna i det enskilda fallet få allvarliga och irrationella konsekvenser. Kompletterande bestämmelser böra meddelas, vilka i ett dylikt fall bereda företaget rättighet att välja mellan taxeringen 1949 och 1951, den sistnämnda givetvis justerad, på sätt utredningsmännen i annat sammanhang förutsätta, med hänsyn till att taxeringen avser 18 månader. Det ur författningsteknisk synpunkt enklaste sättet att åstadkomma rättelse i

förevarande hänseende vore måhända, att i författningstexten utbyta uttrycket »före den 1 mars» med »före den 1 juli».

Några remissinstanser ifrågasätta vidgad möjlighet till jämkning av jämförelseinkomsten.

Riksskattenämnden anser att en dylik möjlighet bör givas, varvid dock, för att den eftersträvade enkelheten i förfarandet icke skulle äventyras, befogenheten att besluta om jämkning av jämförelseinkomsten borde förbehållas riksskattenämnden. Nämnden utgår från att jämkning av denna art skall förekomma blott i undantagsfall. Såsom exempel, då jämkning kunde vara befogad, nämnes det fall att ett företag efter jämförelseårets utgång inköpt och med sig införlivat annat företag eller att ett aktiebolag efter nämnda tid genomfört en större nyemission, varigenom det egna kapitalet avsevärt ökats.

Enahanda synpunkter framföras av *länsstyrelsen i Örebro län* och *Kooperativa förbundet*.

Sveriges redareförening och ytterligare några näringsorganisationer finna det vara nödvändigt, att förslaget om beräkning av jämförelseinkomst kompletteras med en regel, att skattskyldig, som kan visa, att inkomsten under år 1948 eller 1949 ej kan betraktas såsom normalinkomst på grund av företagets utveckling m. m., skall äga rätt påfordra att jämförelseinkomsten må fastställas efter vad som kan finnas skäligt med hänsyn till verksamhetens ändrade art och omfattning eller av andra liknande skäl.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser, att en viss minimiinkomst bör fastställas för såväl äldre som nystartade företag liksom vid krigskonjunkturskatten.

Sveriges automobilhandlareförbund yrkar, att befogade undantagsmöjligheter vid utformningen av den väntade förordningen måtte klart säkerställas för branscher vilkas förutsättningar avsevärt påverkats av statliga åtgärder i sådan riktning att desamma medfört nackdelar ur konjunkturskattesynpunkt, alternativt och som minimiåtgärd att om åren 1948 och 1949 visas vara onormala jämförelseår, skälig jämförelseinkomst skall kunna uppskattas, i princip med ledning av år 1950, ehuru med undantagsmöjlighet efter bevisning i det enskilda fallet.

Länsstyrelsen i Gotlands län finner det erforderligt, att reglerna för beräkning av jämförelseinkomst för nystartade företag och sådana företag, vars jämförelseinkomst är negativ, formuleras på sådant sätt, att de garantera något så när enhetlig tillämpning i praktiken. Dessutom synes föga rimligt, om ett företag, som under jämförelseåret åtnjutit obetydlig vinst, i ytterlighetsfallet 1 krona, skulle komma i helt annat läge beträffande jämförelseinkomstens beräkning än ett företag som över huvud icke åtnjutit vinst under nämnda år. Härvidlag synes erforderligt, att regler införas av innebörd att jämförelseinkomsten i likhet med vad gällde vid krigskonjunkturbeskattningen får beräknas med utgångspunkt från skälig förräntning av företagets kapital, om annan utväg ej står till buds för jämförelseinkomstens beräkning eller om jämförelseinkomsten skulle vara orimligt låg. Erfarenheterna vid senaste krigskonjunkturbeskattningen och sär-

skilt centrala krigskonjunkturskattenämndens beslut i hithörande ämne torde härvidlag kunna tjäna till ledning.

Förslaget om sättet för beräkning av jämförelseinkomst har i vissa hänseenden varit föremål för erinringar i några remissyttranden.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län befarar, att föreskriften att jämförelseinkomsten må fastställas »efter vad som kan finnas skäligt etc.» kan inbjuda till skattetvister och ifrågasatte för att erhålla en såvitt möjligt enhetlig taxering inom riket, att riksskattenämnden i dessa fall fastställde jämförelseinkomsten eller lämnade vägledande anvisning till samtliga länsstyrelser.

Länsstyrelserna i Kronobergs, Älvsborgs, Jämtlands och Norrbottens län anse närmare riktlinjer för bestämmande av jämförelseinkomsten i dylika fall vara nödvändiga.

Den omräknade nettointäkten för jämförelseåret skall enligt förslaget med hänsyn till penningvärdets fall uppräknas med 20 procent. Förslaget i denna del har endast i ett fåtal fall mött erinringar. Några remissinstanser anse emellertid, att 20 procent icke utgöra tillräcklig kompensation för penningvärdeförsämringen.

Riksräkenskapsverket anser, att vissa skäl, såsom utvecklingen av partiprisindex, skulle kunna anföras till stöd för att i detta sammanhang uppräkningsen skedde efter ett något högre tal, exempelvis 25 procent, utan att detta därför behövde fattas som ett fastslaget mått på penningvärdeförsämringen.

Samma procenttal förordas av *länsstyrelsen i Västerbottens län*.

Några näringsorganisatörer anse, att procenttalet icke bör bestämmas lägre än 30. *Sveriges industriförbund* hänvisar till att partiprisindex för industriprodukter sedan åren 1948/49 stigit med 60 procent och för byggnadskostnader från nämnda år stigit med cirka 35 procent. Den allmänna lönenivån inom industrien torde ha ökat med närmare 30 procent, om man tager hänsyn till den allmänna löneglidningen.

Departementschefen. Enligt min uppfattning synes tillräcklig anledning icke föreligga att utvidga de skattskyldigas rätt att välja jämförelseår. Principen bör sålunda vara att det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1950, skall vara jämförelseår. Den skattskyldige skall dock i stället kunna såsom jämförelseår välja det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1949.

De skäl, som föranlett vissa remissinstanser att påyrka en utvidgning av valrätten, torde i viss mån kunna tillgodoses på annat sätt. Sålunda bör skattskyldig — något som även utredningsmännen förutsatt — medgivas rätt att i vissa fall få jämförelseinkomsten beräknad efter andra grunder än de, som följa av att huvudregeln tillämpas. Utredningsmännens förslag bör härvid något vidgas.

Rätt till jämkning torde sålunda — utom då fråga är om nystartade företag och sådana fall då omräknad nettointäkt för åren 1948 och 1949 utvisar

underskott — få medgivas, där det är uppenbart att omräknad nettointäkt icke under något av de två ifrågavarande åren är representativ för rörelsen, t. ex. därför att skattskyldig vid en senare tidpunkt övertagit ett annat företags rörelse eller väsentlig del därav. En annan anledning till att beräkna jämförelseinkomsten på annat sätt än enligt huvudregeln bör föreligga, då en skattskyldigs rörelse under beskattningsåren 1948 och 1949 varit av onormalt liten omfattning på grund av importrestriktioner eller liknande statliga regleringar. Däremot bör den omständigheten att utvidgning skett i annan form än att en rörelse övertagits icke giva rätt till jämkning. I den mån hänsyn härtill skall tagas, bör detta ske på annat sätt, genom att rätt att föra bevisning om utvidgning av rörelse införes för vissa fall. Jag återkommer härtill i senare sammanhang.

Det skulle givetvis ha varit önskvärt, om närmare regler kunnat lämnas till ledning för fastställande av jämförelseinkomsten för nystartade företag eller för andra företag, där avvikelse skall ske från huvudregeln. Det ligger emellertid i sakens natur att fastställandet måste ske med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Att giva några allmängiltiga regler låter sig därför svårligen göra. De synpunkter, som framförts av utredningsmännen på frågan, böra emellertid kunna tjäna till viss ledning.

Utredningsmännen ha föreslagit att tillägget för penningvärdeförsämringen skall beräknas till 20 procent av omräknad nettointäkt för jämförelseåret. Med hänsyn till vad som anförts av bl. a. riksräkenskapsverket synes tillägget vara något för lågt beräknat. Jag förordar därför, att tillägget ökas till 25 procent. I senare sammanhang kommer jag att föreslå att till den omräknade nettointäkten skall göras ytterligare ett tillägg, på 15 procent, såsom kompensation för naturlig utveckling o. dyl. Härigenom kommer huvudregeln beträffande jämförelseinkomsten bli, att denna skall upptagas till 140 procent av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret.

C. Taxerad merinkomst.

Utredningsmännen. Såsom huvudregel har föreslagits, att 70 procent av uppskattad merinkomst alltid skall anses hava berott på den särskilda vinstkonjunkturen och att således 70 procent av uppskattad merinkomst eller, i fall då uppskattad inkomstminskning förekommit, 70 procent av uppskattad merinkomst minskad med uppskattad inkomstminskning, skall utgöra taxerad merinkomst av rörelse. Har skattskyldig haft flera till rörelse hänförliga förvärvskällor, skall taxerad merinkomst fastställas för samtliga förvärvskällor gemensamt.

Utredningsmännen ha således ansett, att ett belopp motsvarande 30 procent av uppskattad merinkomst under alla förhållanden skulle undantagas från konjunkturbeskattning. Härigenom skulle hänsyn ha tagits dels till de ojämnheter, som kunde uppkomma genom att schablonmässiga grunder i viss mån tillämpats vid fastställande av omräknad nettointäkt och dels till den inkomstökning, som kunde vara föranledd av utvidgning, rationalisering, normal utveckling o. d. Någon motbevisning i dessa hänseenden skulle

icke få förekomma. Utredningsmännen ha nämligen ansett, att på detta stadium av beräkning av skattepliktig inkomstökning ett schablonmässigt förfarande vore i hög grad påkallat. Erfarenheterna från krigskonjunkturbeskattningen hade nämligen visat, att den möjlighet till bevisning, som krigskonjunkturskatteförordningarna härvidlag medgävo, medförde omfattande utredningsarbeten och svårigheter av olika slag för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna, men att man trots detta i regel bleve nödsakad att efter schablonmässiga grunder beräkna den del av inkomstökningen, som icke skulle anses hava berott på krigskonjunkturen. Ett undantagande av 30 procent av merinkomsten från beskattning skulle för åtskilliga skattskyldiga innebära en opåkallad förmån, men utredningsmännen ha ansett det vara av vikt, att det skattefria avdraget bestämdes så, att frånvaron av rätt till motbevisning icke länder den skattskyldige till nackdel.

Endast i ett fall skulle avvikelse ske från den nu angivna huvudregeln. Då riksskattenämnden efter framställning från näringsorganisation förklarar, att viss näringsgren, därest icke annat ådagalades, varit opåverkad av den särskilda vinstkonjunkturen, skulle beträffande verksamhet inom denna näringsgren, uppskattad merinkomst anses hava berott på vinstkonjunkturen endast i den mån taxeringsmyndigheterna kunde förebrija utredning därom. Taxeringsmyndigheterna borde i dylikt fall visa, att verksamheten vore konjunkturpåverkad samt därefter göra sannolikt i vad mån uppskattad merinkomst kunde ha berott på vinstkonjunkturen. Icke i något fall skulle dock mer än 70 procent av den uppskattade merinkomsten upptagas som taxerad merinkomst.

Remissyttrandena. Det remitterade förslaget har i denna del i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

Det föreslagna schablonmässiga systemet har emellertid av några remissinstanser befarats kunna medföra icke förutsebara och ej heller åsyftade olägenheter i det enskilda fallet och förslag till komplettering av den i den remitterade promemorian givna regeln har framlagts.

Sveriges industriförbund anser, att möjlighet principiellt alltid bör medgivas den skattskyldige att med stöd av förebragt utredning få prövat, huruvida och i vad mån till beskattning föreslagen merinkomst varit beroende av rådande konjunktur. Genom schablonmässiga regler, vida marginaler och andra åtgärder bör det enligt förbundet vara möjligt att i stor utsträckning begränsa olägenheterna i taxeringstekniskt hänseende av en dylik bestämmelse. Dessa olägenheter skulle till en början i icke ringa mån elimineras genom det schablonmässiga avdraget för naturlig utveckling med 30 % av den uppskattade merinkomsten och verkningarna i detta hänseende skulle förstärkas, om avdraget höjdes.

Sveriges redareförening framhåller, att den svenska handelsflottan starkt ökats och genom övergång till motordrift och större fartyg blivit mer vinstgivande. Desamma hava verkningarna blivit av den ökade tankfarten, genom utvidgad oceantrafik och linjefart och icke minst genom upprättande av nya

linjer mellan främmande länder. Det är uppenbart, att en sådan väsentlig omställning av den svenska sjöfarten successivt måste medföra ökade vinster för de svenska rederiföretagen. Även om i vissa fall dessa vinster i någon mån påverkats av konjunkturläget, gäller detta ej generellt för alla rederiföretag. Att under sådana förhållanden vid en efter schablonmässiga grunder utformad konjunkturskatt stadga förbud för motbevisning i nyssberörde hänseenden finner föreningen vara synnerligen orimligt. I detta avseende måste den ändringen vidtagas i förslaget, att sådan motbevisning förklaras skola få föras.

Kooperativa förbundet anser det vara rimligt, att en näringsidkare, som i undantagsfall kan med bärande sannolikhetsskäl ådagalägga, att större del av merinkomsten än 30 % beror av naturlig utveckling också skall få räkna sig tillgodo denna överskjutande del. Inom konsumentkooperationen har under senare år pågått en ganska kraftig ekonomisk utveckling. Fall torde kunna påvisas där enskilda föreningar genom sådan expansion ökat sin omsättning och därmed sin vinst med 50 % eller mera.

Liknande synpunkter anförs av några andra näringsorganisationer.

Kammarrätten förordar ett dispensförfarande då 30 procent såsom oberoende av konjunkturen påtagligt skulle understiga vad som måste anses skäligt och rimligt. Det vore emellertid förenat med vissa svårigheter att för berörda fall konstruera en regel, som väl öppnade en möjlighet till avvikelser från det regelmässiga förfarandet men begränsade undantagsbestämmelsens tillämpning till de extremt ömmande fallen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län är inne på en liknande tankegång men finner att dispensmöjligheter utan tvivel skulle få till följd ett otal framställningar och avstår därför från att framställa något förslag i detta hänseende.

Sveriges lantbruksförbund finner, såvitt angår inkomst av skogsbruk, att vederbörlig hänsyn icke tagits till den naturliga utvecklingen i det enskilda fallet. De skattskyldiga borde därför tillerkännas rätt att visa att konjunkturvinst icke förelegat, framförallt när man tillerkänt taxeringsintendent rätt att prestera sådan bevisning. Lantbruksförbundet hemställer vidare, att den taxerade merinkomsten av skogsbruk i vart fall icke får upptagas till högre belopp än nettointäkten för förvärvskällan jordbruksfastighet.

Några remissinstanser anse att ifrågakvarande reduktionsregel borde konstrueras så, att den ställdes i relation till jämförelseinkomsten och bestämdes till viss procent av denna.

Sålunda anför *Sveriges sparbanksförening*:

Ett belopp för normal utveckling m. m., i stället för att avdragas från beskattningsårets inkomst, lägges till jämförelseårets inkomst på samma sätt som 20 %-tillägget för penningvärdesförsämring. Därmed vinnes, att denna normala inkomstökning icke, såsom i förslaget, betraktas och behandlas såsom konjunkturinkomst. Om av två företag, som båda ha en omräknad nettointäkt för 1949 (1948) av t. ex. 100 000 kronor eller uppräknad med 20 % 120 000 kronor, det ena för år 1951 redovisar en uppskattad inkomst av 150 000 kronor och det andra 180 000 kronor, så skulle enligt

förslaget normalökningen för det förra bli 30 % av 30 000 = 9 000 kronor och för det andra 30 % av 60 000 kronor = 18 000 kronor. Det synes mera sannolikt, att större rättvisa ernås, om ett procentuellt tillägg göres till 1949 (1948) års inkomst. Då det här är fråga om schablonmässiga avvägningar, bör procentalet för tillägget sättas ganska högt, särskilt som det är viktigt att den framkommande merinkomsten verkligen kan antagas vara hänförlig till överkonjunkturen.

Även *Sveriges grossistförbund* anser, att ett rättvisare resultat skulle vinnas, om avdrag för normal utveckling beräknades med utgångspunkt från jämförelseinkomsten.

Länsstyrelsen i Kristianstads län framhåller, att genom att denna reduktion ställts i förhållande till inkomstökningens storlek skulle större företag bli jämförelsevis hårdare beskattade än mindre företag. Om sålunda ett stort och ett litet företag redovisat lika stora uppskattade merinkomster i kronor räknat, därvid det större företagets procentuella inkomstökning är obetydlig och måhända helt beroende på naturlig utveckling e. d., medan det mindre företagets inkomst relativt sett ökat avsevärt på grund av den särskilda vinstkonjunkturen, bliva båda företagens taxeringar lika stora. I anledning härav förefaller det önskvärt att förevarande reduktionsregel konstrueras på så sätt att avdraget ställes i relation till jämförelseinkomsten och bestämmes till viss procent av denna.

Landsorganisationen ifrågasätter också, huruvida icke avdraget för normal utveckling borde beräknas genom anknytning till jämförelseinkomsten. Härigenom skulle de högsta konjunkturvinster drabbas hårdare.

Tjänstemännens centralorganisation anlägger liknande synpunkter på problemet.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anser, att en riktigare och mera ändamålsenlig metod synes vara att beräkna avdraget i relation till den omräknade nettointäkten för beskattningsåret, därvid dock procentsatsen torde böra sättas något lägre än om avdraget beräknas i förhållande till uppskattade merinkomsten. Länsstyrelsen förordar förty, att den föreslagna bestämmelsen ändras i antydd riktning.

Sveriges köpmannaförbund finner det rimligt och skäligt, att endast 50 procent av den taxerade merinkomsten upptages till beskattning, därest icke ett avräkningsförfarande sker vid konjunktorens upphörande.

Sveriges industriförbund yrkar därjämte att hänsyn till kapitalökning skall tagas. Förbundet, som anser, att summariska och lättillämpade regler för beräkning av kapitalökning utan svårighet torde kunna utformas, anför:

I sådant avseende bör till en början bemärkas, att den omständigheten, att inkomsten under allenast ett år lägges till grund för beräkningen av merinkomsten i och för sig medför en betydande förenkling i jämförelse med krigskonjunkturskatten. Vidare må erinras om, att enligt de på sin tid gällande lagarna med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag högsta tillåtna utdelningen sattes i relation till bolagets behållna förmögenhet enligt balansräkningen för det år utdelningen avsåg. Med bolagets behållna förmögenhet avsågs bolagets tillgångar efter

avdrag för skulder och värdeminskningsposter. Tillämpningen av dessa bestämmelser föranledde veterligen inga svårigheter. För en summarisk beräkning av kapitalökningen synas liknande bestämmelser vara tillfyllest. Då fråga är om företag, som drives under enskild firma, och i förekommande fall jämväl om aktiebolag, bör det ankomma på den skattskyldige att, om avdrag för kapitalökning yrkas, förete för ändamålet justerade balansräkningar, ur vilka tillgångar och skulder, som ej äro hänförliga till rörelsen, blivit utslutna. Det är icke nödvändigt att komplicera beräkningarna genom att fastställa medeltalet av det kapital, som under jämförelseåret och beskattningsåret varit nedlagt i rörelsen, utan beräkningarna torde kunna baseras antingen på den ingående eller den utgående balansräkningen för dessa år. Övervägande skäl torde tala för, att beräkningen föreskrives skola grundas på den ingående balansräkningen. En ytterligare lättnad i taxeringsarbetet kan vinnas därigenom, att avdrag för beräknad ränta å kapitalökning endast medges om kapitalökningen överstigit visst belopp, förslagsvis 50 000 kronor. Den räntefot, efter vilken avdraget skall beräknas, synes liksom i krigskonjunkturskatteförordningen var fallet böra bestämmas till 6 %.

Departementschefen. Det torde icke råda några delade meningar om angelägenheten att göra den ifrågasatta lagstiftningen så enkel som möjligt. Varje lösning av ett problem genom uppställande av en schablonregel innebär besparing av tid och utredningskostnader för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna och skattedomstolarna. Å andra sidan kan det icke undvikas att en schablonregel — om den icke skall utformas med så vida marginaler att den gör en beskattning mer eller mindre meningslös — län-der några till fördel och andra till viss nackdel. Den regel, som utredningsmännen uppställt för beräkning av taxerad merinkomst och som är avsedd att skänka beaktande framförallt åt inkomstökning på grund av normal utveckling, rationalisering, utvidgning o. dyl., synes vara tilltagen så att den tar skälig hänsyn till ett mycket stort antal skattskyldigas berättigade intressen att icke missgynnas genom schabloniseringen. Förslaget har också godtagits av många remissinstanser. I flera yttranden har emellertid starkt understrukits att möjlighet till utredning bör beredas de skattskyldiga, för att beskattningen icke skall verka alltför orättvist i vissa särskilda fall. Kraven på dylik möjlighet variera från full frihet för de skattskyldiga till ett dispensförfarande i sådana fall, då 30-procentsavdraget uppenbarligen icke är tillfyllest.

Om man öppnar en möjlighet för de skattskyldiga att — i en eller annan form — föra bevisning om den verkliga inkomstökningen på grund av exempelvis utvidgning av rörelse, är det emellertid tydligt att detta bör medföra en sänkning av det av utredningsmännen föreslagna schablonavdraget. Detta avdrag är uppenbarligen avpassat så att det beaktar även ganska betydande inkomstökningar av det slag varom nu är fråga, och det skulle därför bli avsevärt för högt för det övervägande antalet skattskyldiga. De skattskyldigas intressen skulle bli väl tillgodosedda om avdraget sänktes till 20 procent. En annan sak är om den schablon, som skall beakta inkomstökningen på grund av naturlig utveckling m. m., lämpligen bör i

princip utformas på det sätt utredningsmännen föreslagit, nämligen såsom ett avdrag med viss procent av den uppskattade merinkomsten. Innan jag närmare går in på denna fråga, skall jag först behandla problemet om rätten att föra bevisning.

Till en början vill jag framhålla, att jag anser det vara av största vikt att grundtanken i utredningsmännens förslag icke övergives. Att samtidigt som man har en schablonregel medgiva full frihet att föra bevisning skulle leda till olyckliga konsekvenser. Bl. a. erfarenheterna från krigskonjunkturbeskattningen tyda på att de skattskyldiga i stor utsträckning skulle offra avsevärd tid och betydande kostnader på utredningar om rationalisering m. m. utan att i flertalet fall kunna uppnå gynnsammare resultat än det, som de redan uppnått med hjälp av en schablon motsvarande ett avdrag på 20 procent av merinkomsten. Om jag sålunda icke kan ansluta mig till förslaget att möjlighet principiellt alltid bör finnas för de skattskyldiga att med stöd av förebragt utredning få prövat, om och i vad mån uppskattad merinkomst varit beroende av konjunkturen, är jag emellertid införstådd med att i vissa fall en schablonregel utan rätt till bevisning kan drabba på ett sätt som icke är motiverat och icke heller avsetts med lagstiftningen. Det sagda gäller, även om schablonen skulle göras så vid som utredningsmännen föreslagit. De fall jag åsyftar äro sådana där en avsevärd utvidgning av rörelsen förekommit. För skattskyldig, beträffande vars rörelse så är förhållandet, bör sålunda föreligga rätt att föra bevisning härom och därmed möjlighet att få en större del av merinkomsten undantagen från beskattning än vad schablonregeln medgiver. Då det emellertid såsom jag förut berört är angeläget att undvika omfattande utredningsarbeten om svårbedömbara skattetvister, bör rätten till bevisning inskränkas till sådana fall, där den skattskyldige kan åberopa utåt lätt fastställbara fakta som stöd för sitt yrkande, såsom exempelvis att rörelsens kapacitet ökat genom utbyggnad av produktionsapparaten eller genom utökning av arbetspersonal eller därmed jämförbart förhållande. Däremot bör icke såsom skäl för yrkande om större undantag kunna åberopas rationalisering, normal utveckling utan samband med utvidgning av rörelsen och liknande svårutredda och svårkonstaterbara omständigheter. Vinstökningar genom sådana omständigheter liksom vinstökningar till följd av ökat eget kapital böra inrymmas under schablonregeln.

Om sålunda möjlighet till bevisning öppnas i enlighet med det nu angivna, återstår att bestämma schablonregelns utformning. Den av utredningsmännen föreslagna metoden har visst stöd i den praxis, som efter hand utvecklades vid tillämpningen av den senaste krigskonjunkturskatten. Denna metod synes ur vissa synpunkter ändamålsenlig. Då det som i förevarande fall är fråga om en skatt, som — åtminstone tills vidare — föreslås bli ettårig, kan det ifrågasättas om icke en annan metod är lämpligare. I flera remissyttrandanden har förordats, att avdraget för normal utveckling m. m. skulle bestämmas såsom en viss del icke av den uppskattade merinkomsten utan av inkomsten för jämförelseåret. Rent tekniskt skulle schablonen konstrueras icke som

ett avdrag utan som ett tillägg till den omräknade nettointäkten för jämförelseåret i likhet med vad som skett med kompensationen för penningvärdeförsämringen. Denna metod synes till sin innebörd mer logisk än utredningsmännens förslag. I åtskilliga fall torde den ge ett mera rättvisande resultat. Vidare skulle den fördelen nås, att åtskilliga merinkomster, vilka äro obetydliga i relation till den totala inkomsten, elimineras; med utredningsmännens metod blir, även om den uppskattade merinkomsten är mycket liten, dock alltid en viss procent därav taxerad merinkomst, låt vara att genom det av utredningsmännen föreslagna ytterligare kontantavdraget å 10 000 kronor — till vilket jag återkommer i senare sammanhang — nackdelarna ur rent praktisk synpunkt därav i åtskilliga fall bortfalla. Helt allmänt kan sägas att metoden med anknnytning av schablonen till inkomsten för jämförelseåret, om man ser den i jämförelse med utredningsmännens metod, mildrar beskattningen för de i förhållande till totalinkomsten små merinkomsterna men skärper densamma för de relativt sett stora merinkomsterna. Med hänsyn till konjunkturvinstbeskattningens allmänna syfte torde en sådan effekt i flertalet fall få anses önskvärd. På grund av nu angivna omständigheter anser jag mig böra förorda, att schablonregeln anknytes till inkomsten för jämförelseåret.

Vad beträffar frågan om storleken av det tillägg för naturlig utveckling m. m., som skall göras till den omräknade nettointäkten för jämförelseåret, vill jag erinra om att enligt det föreliggande förslaget till konjunkturskatt såsom en huvudprincip gäller att beskattning skall ske av den merinkomst som framkommer vid jämförelse av inkomstförhållandena under åren 1951 och 1949. Tillägget för penningvärdesförsämringen är sålunda i princip bestämt med hänsyn härtill. En annan sak, som emellertid icke ändrar huvudprincipen, är att man av billighetsskäl och under beaktande även av ojämnheter i utvecklingen hos olika branscher och företag låter den skattskyldige få rätt att i stället för år 1949 välja året 1948 som jämförelseår. Ett lämpligt mått på en normal utveckling hos ett företag, därvid hänsyn tagits även till rationalisering o. d., från 1949 till 1951 synes vara 12 procent på basårets inkomst. Denna inkomst bör härvid uttryckas i 1951 års penningvärde; tillägget för normal utveckling m. m. bör m. a. o. utgöra 12 procent av 125 procent av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret. Ett sålunda bestämt tillägg synes väl täcka de inkomstökningar varom här är fråga. Vid bedömande av tilläggets storlek bör beaktas att i den omräknade nettointäkten ingår även en sådan post som tillägg för normala förslitningsavdrag å maskiner och inventarier under jämförelseåret. Ehuru från strängt principiell synpunkt tillägget för normal utveckling icke borde beräknas på denna del av den omräknade nettointäkten, bör dock av praktiska skäl någon jämkning icke ske på denna punkt.

I förenklande syfte bör tillägget angivas såsom utgörande, icke 12 procent av 125 procent av den omräknade nettointäkten, utan 15 procent av sistnämnda intäkt. Den omräknade nettointäkten kommer sålunda att förvandlas till *jämförelseinkomst* genom att ökas med sammanlagt 40 procent, in-

nefattande dels 25 procent för penningvärdesförsämring och dels 15 procent för normal utveckling. Slutresultatet blir att som jämförelseinkomst skall upptagas ett belopp motsvarande 140 procent av den omräknade nettointäkten för jämförelseåret.

I det föregående har jag angivit att om rätt till bevisning infördes, man vid användning av utredningsmännens schablonmetod borde sänka avdraget för normal utveckling till 20 procent. Om den omräknade nettointäkten för 1951 är dubbelt så stor som jämförelseårets omräknade nettointäkt, når man vid tillämpning av ett sådant avdrag exakt samma slutresultat som vid användning av den av mig nyss förordade metoden. År 1951 års nettointäkt mer än dubbelt så stor, skärpes såsom framgår av vad jag tidigare nämnt den skattemässiga effekten av mitt förslag; år 1951 års intäkt mindre än det dubbla av jämförelseårets intäkt, blir förhållandet det motsatta.

Som en följd av vad jag nu och i tidigare sammanhang förordat kommer den *taxerade merinkomsten* att fastställas på följande sätt. Jag utgår härvid från att fråga är om endast *en* förvärvskälla. Det belopp, varmed den omräknade nettointäkten överstiger jämförelseinkomsten beräknad på sätt nyss angivits, utgör uppskattad merinkomst. Om den skattskyldige visar att inkomstökning föreligger på grund av avsevärd utvidgning av rörelsen i enlighet med vad jag tidigare föreslagit, kan han erhålla avdrag härför från den uppskattade merinkomsten, i den mån inkomstökningen kan anses överstiga den compensation för naturlig utveckling o. d. som givits genom det nyss nämnda 15 procentstillägget. Återstoden av den uppskattade merinkomsten utgör taxerad merinkomst.

6. Särskilda bestämmelser i fråga om skogsbruk.

Utredningsmännen. Vid krigskonjunkturbeskattningen ansågs endast prisstegring utöver omkostnadsökning kunna tagas till beskattning, och man beskattade således icke sådan inkomstökning som, bortsett från prisstegringsvinster, kunde ha föranletts av ökad avverkning. Någon jämförelse mellan nettointäkt för förkrigsinkomståren och beskattningsåret såsom i fråga om rörelse gjordes således icke. Utredningsmännen ha icke funnit anledning att i princip välja annan metod för bestämmande av skatteplikten vid den mervinstbeskattning, varom nu är fråga.

En konjunkturskatt, som träffade prisstegringsvinster utöver omkostnadsökning på den faktiska avverkningen under beskattningsåret, kunde enligt utredningsmännen utformas antingen så, att prisstegringsvinsten uppskattades till en viss procent av köpeskillingen för såld skog eller sålda skogsprodukter, varvid särskild procentsats fastställdes för varje sortiment med hänsyn till avverkningsplats och avverkningstid m. m. (alt. I) eller också så, att helt schablonmässigt fastställdes två för hela landet gällande genomsnittliga procentsatser för prisstegring, en för skog såld på rot och en för avyttrade skogsprodukter (alt. II).

Vid krigskonjunkturbeskattningen tillämpades en metod, som i huvudsak överensstämde med den, som här betecknas såsom alt. I. Efter att ha lämnat en redogörelse för den vid krigskonjunkturskatten tillämpade metoden (den remitterade promemorian s. 34—38) ha utredningsmännen uttalat, att en konjunkturbeskattning i princip torde kunna anordnas enligt de linjer, som följdes vid lagstiftningen om krigskonjunkturskatt, men att vissa förenklingar vore nödvändiga och även möjliga att genomföra.

Huvudregeln borde därvid vara, att prisstegringsvinst utöver omkostnadsökning skulle utgöra uppskattad merinkomst. Till ledning för beräkning av prisstegringsvinst utöver omkostnadsökning skulle ligga av Kungl. Maj:t fastställda procentsatser. Vid fastställande av dessa procentsatser skulle jämförelse ske med förhållandena under beskattningsåret 1949 och hänsyn tagas till penningvärdets försämring med 20 procent. De av Kungl. Maj:t fastställda procentsatserna skulle tillämpas å bruttointäkten genom försäljning av eller uttag till egen rörelse av skogsprodukter. Såsom bruttointäkt vid uttag till egen rörelse skulle därvid anses marknadsvärdet av de uttagna produkterna. Den korrigerings som kunde vara påkallad av differenser mellan marknadspriser och avräkningspriser skulle ske vid beräkning av omräknad nettointäkt av rörelse för både jämförelseår och beskattningsår.

Utredningsmännen ha vidare föreslagit, att ett visst schablonavdrag skulle medgivas från den uppskattade merinkomsten. Detta borde anpassas så att därigenom hänsyn toges i första hand till de olägenheter, som kunde uppkomma för skattskyldig genom att uppskattad merinkomst av förvärvskällan fastställdes utan rätt till motbevisning. Med hänsyn till att skattepliktig inkomstökning av skogsbruk beräknad enligt denna metod vore oberoende av sådana omständigheter som rationalisering, normal utveckling, utvidgning o. d. syntes detta avdrag skäligen kunna bestämmas till 10 procent av uppskattad merinkomst. Detta avdrag vore avsett att utgöra kompensation även för överavverkning o. d.

Sedan från uppskattad merinkomst av skogsbruk avdragits nyssnämnda belopp samt i förekommande fall uppskattad inkomstminskning av rörelse erhöles taxerad merinkomst av skogsbruk.

Utredningsmännen ha emellertid ifrågasatt om man icke skulle kunna taga steget fullt ut och i förenklade syfte helt avstå från tanken att såsom enligt den som alternativ I betecknade metoden differentiera prisstegringsvinsterna i förhållande till olika sortiment, avverkningsområdenas belägenhet m. m. och i stället fastställa endast två för hela landet gällande procentsatser. Enligt denna metod, som i den remitterade promemorian betecknas som alternativ II, skulle därvid den ena procentsatsen avse skog såld på rot och den andra avyttrade skogsprodukter. I lagen om investeringskonto för skog hade denna beräkningsmetod kommit till användning vid bestämmande av storleken av de insättningar, som skulle göras i riksbanken. I fråga om den inbördes avvägningen av procentsatsen för rotsåld skog, å ena, samt för försåld eller till egen rörelse uttaget virke, å andra sidan, hade,

eftersom rotvärdet å sålt eller till egen rörelse uttaget virke genomsnittligen kunde beräknas uppgå till halva köpeskillingen respektive saluvärdet, procentsatserna ansetts böra förhålla sig som 2: 1. Detta förenklade beräkningssätt hade ansetts kunna användas i fråga om insättning å investeringskonto, eftersom det där icke vore fråga om uttagande av en skatt. Utredningsmännen ha emellertid ifrågasatt, huruvida icke samma metod skulle kunna vara användbar vid en konjunkturbeskattning, om metoden kompletterades med bestämmelser, som gäve den skattskyldige rätt att efter utredning bliva beskattad för den lägre prisstegringsvinst, som kunde visas föreligga i det särskilda fallet.

Den schablonregel, som skall ligga till grund för beräkning av insättning å investeringskonto för skog innebär, att insättningarna skola beräknas till 25 procent av köpeskillingen för rotsåld skog, 12 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter med undantag av brännved, kolved och träkol samt 12 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som uttagits för förädling i egen rörelse, med undantag för kolved. Den utredningsman, på vars utredning den nya lagstiftningen grundar sig, hade emellertid föreslagit, att insättningarna skulle bestämmas till 40 procent av rotvärdet å försåld skog samt å avyttrade eller i egen rörelse använda skogsprodukter. Han hade därvid utgått från den stegring rotpriserna undergått från avverkningsåret 1949/50 till avverkningsåret 1950/51, nämligen med 75—100 procent. Skogspriserna hade under år 1951 fortsatt att stiga.

Vid beräkning av den procentsats, som skulle tillämpas för att erhålla taxerad merinkomst av skogsbruk enligt alternativ II ha utredningsmännen föreslagit att hänsyn skall tagas till penningvärdets fall och jämförelse därför ske icke med 1949 års priser utan med 120 procent av dessa. En procentsats av 40 skulle därvid innebära, att man räknade med en nominell prisstegring å 100 procent, varav 20 lämnades obeskattade. Vid 1952 års taxering redovisades intäkter dels från avverknings säsongen 1950/51 och dels från avverknings säsongen 1951/52. Skillnaden i prisstegring i förhållande till 1949 års priser under dessa båda säsonger vore så stor, att man icke borde tillämpa en och samma procentsats för båda säsongerna. Procentsatsen 40 torde giva ett godtagbart resultat vid beräkning av prisstegringsvinst vid försäljningar under senare halvåret 1951. För försäljningar under förra halvåret 1951 syntes däremot en procentsats av 20 vara skälig. En procentsats av 20 innebar, att man av en prisstegring å cirka 49 procent undantog 20 från beskattning.

Sammanfattningsvis ha utredningsmännen med en konjunkturbeskattning enligt alternativ II avsett följande.

Enligt huvudregeln skulle taxerad merinkomst av skogsbruk utgöra om försäljningen skett före den 1 juli 1951 20 procent av köpeskillingen för rotsåld skog och 10 procent av köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter samt 10 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som använts för förädling i egen rörelse, samt om försäljningen skett efter den 1 juli 1951 40 procent av köpeskillingen för rotsåld skog, 20 procent av köpe-

skillingen för avyttrade skogsprodukter samt 20 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som använts för förädling i egen rörelse. Köpeskilling, som härrörde från försäljningar, varom avtal träffats före den 1 september 1950, skulle alltid fritagas från konjunkturbeskattning. I fråga om skogsprodukter, som uttagits för egen rörelse, skulle på samma sätt som vid alternativ I uppgift lämnas om använda avräkningspriser och korrigerings ske vid beräkning av omräknad nettointäkt av rörelse.

Kunde skattskyldig visa, att taxerad merinkomst beräknad enligt huvudregeln överstege den verkliga prisstegringen utöver omkostnadsökningen i jämförelse med förhållandena under beskattningsåret 1949 eller nettointäkten av skogsbruk under beskattningsåret, skulle det lägre beloppet utgöra taxerad merinkomst. Vid de utredningar, som kunde komma ifråga, torde i huvudsak de regler och den praxis som gällde vid krigskonjunkturbeskattningen kunna följas.

Med hänsyn till den möjlighet till motbevisning som gives enligt alternativ II, ha utredningsmännen icke ansett föreligga något behov av det i alternativ I angivna 10-procentavdraget.

Enligt utredningsmännens uppfattning torde alternativ II i huvudsak giva ett lika rättvisande resultat som alternativ I. Alternativ II torde emellertid vara den för såväl taxeringsmyndigheter som skattskyldiga minst betungande metoden. Utredningsmännen ha därför förordat, att bestämmelser om beräkning av skattepliktig inkomstökning av skogsbruk skulle utformas efter de i alternativ II angivna principerna.

Vid krigskonjunkturbeskattningen beskattades även intäkt genom avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken. Den skattepliktiga inkomstökningen beräknades därvid efter i stort sett samma grunder, som gällde för beräkning av skattepliktig realisationsvinst. Utredningsmännen ha ansett, att samma skäl som talade mot att realisationsvinst skulle vara underkastad konjunkturskatt kunde åberopas för att även intäkt vid avyttring av växande skog i samband med avyttring av marken fritoges från beskattning, i varje fall såvitt anginge intäkt uppkommen under beskattningsåret 1951.

Remissyttrandena. Utredningsmännens förslag att taxerad merinkomst av skogsbruk skall bestämmas med tillämpning av de grunder, som angivits i den såsom alt. II betecknade metoden, har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser utom *länsstyrelsen i Norrbottens län*, som förordat den som alt. I betecknade metoden.

I ett antal remissyttranden har emellertid ansetts att vissa justeringar borde vidtagas i den som alternativ II betecknade metoden.

Domänstyrelsen hyser sålunda den uppfattningen, att brännved, kolved och träkol måste undantagas från konjunkturskatt. Såsom motivering härför anför domänstyrelsen följande.

Utredningsmännens förslag till konjunkturskatt för avyttrade skogsprodukter innehåller icke någon begränsning i fråga om virkessortiment. I lag-

bestämmelsen beträffande investeringskonto för skog har från insättnings-skyldigheten undantagits brännved, kolved och träkol. I den proposition, som föregick sagda lagbestämmelse, anfördes att departementschefen med hänsyn till att en betydande del av vedbehovet tillgodosågs från sådana mindre brukningsdelar, vilka redan på grund av de minimibestämmelser som förordades, blevo fritagna från insättningsskyldighet, ansåg sig kunna tillstyrka, att brännved, kolved och träkol undantoges vid beräkningen av insättningsbeloppen.

Med sistnämnda motivering bör enligt styrelsens förmenande ännu starkare skäl föreligga för att undantaga sagda sortiment, från konjunkturskatt, då en ännu större del av vedbehovet tillgodoses från sådana brukningsdelar, som icke komma att drabbas av förslaget till konjunkturskatt. Gentemot ett undantagande av ifrågavarande sortiment kan erinras, att dessa icke voro undantagna från krigskonjunkturskatten samt att prisstegringen nu varit stor även för dessa sortiment. Styrelsen vill då understryka, att förhållandena nu äro helt andra än under de år krigskonjunkturskatten utgick. Under dessa år voro vedavverkningarna förhållandevis mycket stora, delvis beroende på begränsad avsättning av gagnvirkessortiment till följd av avspärrningen. Nu är förhållandet det omvända. Den allt större svårigheten att erhålla erforderlig arbetskraft inom skogsbruket har helt naturligt gjort att arbetskraften främst sysselsatts med avverkning av de högt betalda gagnvirkessortimenten. Vedavverkningarna ha därför visat sig icke uppgå till önskvärd storlek, delvis även beroende på att gagnvirket numera allmänt uttages till klenare dimensioner än under tidigare år. Det är sannolikt att en konjunkturskatt på vedsortimenten kan komma att hämma den önskvärda ökningen av produktionen därav och även komma att verka ytterligare förhöjande på vedpriserna.

Länsstyrelsen i Västerbottens län ifrågasätter om skattskyldighet bör drabba häradsallmänningar och andra skogsallmänningar, där skattskyldigheten för inkomsten lagts på kollektivet i stället för att åvila delägarna. Om i stället den fördelade inkomsten av skogsbruket beskattats hos delägarna, torde icke i något fall skatt för inkomstökning komma att utgå enligt förslaget. Det synes då icke heller skäligt att uttaga skatt av allmänningen på den samlade inkomsten. I sista hand drabbas ju delägarna av en sådan utgift.

Riksförbundet Landsbygdens folk anför liknande synpunkter.

Skogsstyrelsen framhåller, att den långt drivna schabloniseringen och förenklingen i fråga om inkomstberäkningen av såväl rörelse som skog nödvändigtvis måste medföra en del ojämnheter och kan leda till obilligt och orättvist resultat i enskilda fall. Vissa skogsvårdsstyrelser, såsom styrelserna i Jönköpings och Kalmar norra län, ha under hänvisning bl. a. härtill framhållit, att särskilda bestämmelser syntes erforderliga i fråga om skogsinkomster från nyförvärvade fastigheter i sådana fall, där inkomsterna använts för köpeskillingslikvid och andra utgifter i samband med fastighetsförvärvet. Skogsstyrelsen, som i huvudsak delar skogsvårdsstyrelsernas synpunkter, föreslår, att i dylika fall, som icke synas kunna bli alltför många, beskattning får ske efter särskild prövning i överensstämmelse med vad som i fråga om inkomst av rörelse ifrågasatts beträffande s. k. nystartade företag.

Även Riksförbundet Landsbygdens folk anser skäligen, att speciella bestämmelser införas beträffande sådana personer, som nyligen förvärvat en fastighet och utnyttjat viss del av från fastigheten härrörande skogsvinster för gäldande av köpeskillingen.

De procentsatser, utredningsmännen föreslagit skola tillämpas vid fastställande av den taxerade merinkomsten, ha kritiserats av några remissinstanser.

Sälunda ifrågasätter *Tjänstemännens centralorganisation* om de föreslagna reglerna skulle få avsedd verkan, nämligen att i tillräcklig grad dämpa konjunkturvinsternas inflationspådrivande följder. En höjning av procenttalen vid beräkandet av taxerad merinkomst — vilket TCO vill förorda — till 50 resp. 30 % oavsett om försäljning ägt rum före eller efter den 1 juli 1951, torde i flertalet fall bättre svara mot skogsvinsternas storlek och den föreslagna beskattningens syfte.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län ifrågasätter om uttagningsprocenten icke bör sättas lägre och schablonberäkningen göras obligatorisk.

Riksförbundet Landsbygdens folk framhåller under hänvisning till inträffat prisfall och hårdnande köpmotstånd vikten av att procentsatserna för skatten fastställas under hänsynstagande till det aktuella läget.

Skogsstyrelsen anser de valda procentsatserna rimliga med utgångspunkt från 1951 års prisläge. En förändring i detta prisläge synes emellertid lätt kunna inträda; vissa tecken tyda på vikande konjunkturer. Vid ställningstagandet till frågan om en konjunkturskatt efter föreslagna riktlinjer för beskattningsåret 1952 torde därför i fråga om valet av procentsatser böra beaktas de prisleghållanden, som kunna komma att råda under nämnda år. Skogsstyrelsen framhåller emellertid, att då skattskyldig skall föra bevisning om inkomststegringens verkliga storlek han skall äga rätt att efter eget val göra jämförelse antingen med år 1949 eller år 1948.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund anser, att 1948 års siffror generellt böra tagas till utgångspunkt för jämförelsen, eftersom 1949 års virkesprisnivå enligt riksförbundets mening blev oskäligt nedpressad i förhållande till 1948 års priser. Enär skogsindustrien av samma anledning med största sannolikhet kommer att välja 1948 som basår för sin rörelse, lär enligt riksförbundets mening knappast några rimliga skäl kunna anföras för att annat år skall väljas som jämförelseår vid bedömandet av skogsbrukets schablonprocent. Om man utgår från 1948 års priser, synes denna — enligt förslaget 40 % — böra reduceras till förslagsvis 30 %, vilket riksförbundet skulle finna konsekvent.

Sveriges lantbruksförbund uttalar samma uppfattning.

Domänstyrelsen framhåller bl. a., att medelpriset vid kronoskogsauktionerna var 1949 20: 94 kr/m³sk mot 23: 06 kr/m³sk år 1948. Rånnettovärdet enligt domänstyrelsens årsberättelser var för kronans totala virkesuttag år 1949 15: 69 kr/m³sk och år 1948 16: 27 kr/m³sk. Styrelsen anser därför — och särskilt då ur rättvisesynpunkt i jämförelse med föreslagna regler be-

träffande inkomst av rörelse — att jämväl i fråga om inkomst av skogsbruk den skattskyldige bör ha rätt att vid beräkandet av jämförelseinkomsten utgå från inkomsten under år 1948 i stället för under år 1949, om detta är för honom fördelaktigt.

Domänstyrelsen anser vidare, att skattskyldig i vissa fall bör vara berättigad till avdrag för överavverkning. Styrelsen anför härom.

I utredningsmännens alternativ II, på vilket förslaget till förordning om konjunkturskatten grundats, har icke medtagits något schablonavdrag för överavverkning. Anledningen härtill har angivits vara, att alt. II medgiver den skattskyldige viss rätt till motbevisning. Oaktat detta kvarstår dock skälet till avdrag för överavverkning o. d.

På grund av vad nyss anförts anser styrelsen principiellt, att bestämmelserna om konjunkturskatt borde innehålla regler för medgivande av avdrag i de fall överavverkning förekommit. Om styrelsen likväl anser sig kunna acceptera utredningsmännens förslag till regler för beräkande av merinkomst av skogsbruk enligt framlagd schablonmetod, bl. a. utan utformade regler för avdrag för överavverkning, beror detta på att föreliggande förslag till konjunkturskatt synes vara utformat så att det i huvudsak endast drabbar sådana större skogsägare, som kunna beräknas företaga någorlunda jämna årliga avverkningar. Då emellertid överavverkning säkerligen även har skett i en hel del av sistnämnda fall, vartill kommer, att betydande överavverkningar även torde föranleda att vissa mindre och medelstora skogsegendomar komma att drabbas av den föreslagna skatten, vill styrelsen ifrågasätta, huruvida icke en likformig tillämpning av beskattningen kräver att vid användning av den föreslagna kompletterande metoden till motbevisning den skattskyldige för överavverkning o. d. skall äga rätt göra visst schablonavdrag, vilket avdrag fastställs till 10 procent av den uträknade merinkomsten.

Riksskattenämnden framhåller, att enligt förslaget köpeskilling icke skall medtagas vid beräkning av taxerad merinkomst, om den härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 september 1950. Denna bestämmelse torde böra gälla endast för det fall, att jämväl priset slutgiltigt bestämts redan före nämnda dag; undantagsbestämmelsen bör sålunda icke gälla beträffande avtal, som träffats före den 1 september 1950 men där priset gjorts beroende av förhållandena vid en senare tidpunkt. Detta bör klart utsägas i författningstexten. Motsvarande förtydligande bör ske beträffande den betydelsefulla bestämmelsen om försäljningar eller uttag som skett före den 1 juli 1951. I fråga om uttrycket »uttag» bör markeras, att det avser uttag för användning i egen rörelse. Slutligen bör preciseras, när sådant uttag skall anses ha skett.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anför.

Medan inom förvärvskällan rörelse avdrag för inkomstminskning får göras skulle i fråga om förvärvskällan jordbruksfastighet, dit ju inkomst av såväl jordbruk som skogsbruk är att hänföra, sådant avdrag vara helt uteslutet. Ur principiell synpunkt måste enligt länsstyrelsens mening anses otillfredsställande, att vid taxeringen till konjunkturskatt hänsyn icke skulle i någon form få tagas till inom samma förvärvskälla uppkommen förlust. Endast genom att betrakta förvärvskällan som en helhet kan en riktig och rättvisande bedömning ske av vinstresultatet samt i vad mån verklig mer-

inkomst uppstått. För Skaraborgs län kunna dessa omständigheter få rätt stor betydelse, då man i vissa fall kan räkna med driftunderskott till följd av skador av olika slag å 1951 års skörd.

Sveriges lantbruksförbund anför liknande synpunkter.

Skogsstyrelsen framhåller att under hänvisning till det intima samband, som regelmässigt råder mellan jord- och skogsbruk, vissa skogsvårdsstyrelser ha ifrågasatt, om icke den skattskyldige i fråga om rätten att göra jämförelse med nettointäkten under beskattningsåret bör få taga i betraktande utfallet i förvärvskällan jordbruksfastighet (jordbruk + skogsbruk) i dess helhet och icke blott till utfallet i inkomstkällan skogsbruk. Även om vissa skäl kunna tala för att förlust å jordbruket får avdragas från inkomst av skogen vid beräkandet av nettointäkt i förevarande sammanhang, anser sig skogsstyrelsen likväl med hänsyn till det sätt, på vilket den föreslagna lagstiftningen är uppbyggd, icke kunna förorda en dylik anordning.

Några remissinstanser anse närmare riktlinjer erforderliga för beräkning av intäkt vid uttag av skogsprodukter från egen skog till rörelse.

Länsstyrelsen i Norrbottens län framhåller sålunda, att några närmare uppgifter om huru marknadspriset skall beräknas föreligga icke i förslaget. Om man avser att schablonmässigt bestämma marknadspriset, torde man med hänsyn till att uttagen mången gång skett vid olika tider under de aktuella åren icke kunna undgå ojämnheter i de enskilda fallen och under alla förhållanden torde bedömandet av justeringsposterna bliva arbetskrävande för taxeringsmyndigheterna. Härvid torde ock uppkomma fråga vid vilken tidpunkt uttagen skall anses ha skett. Skall tidpunkten räknas från det skogen stämplades för uttag eller då den avverkats eller då den levererats till förädlingsrörelsen eller vid annan tidpunkt? Klara bestämmelser härom äro enligt länsstyrelsens mening nödvändiga.

Skogsstyrelsen understryker slutligen att konjunkturerna inom skogsbruket äro i hög grad föränderliga och att högkonjunkturer efter viss tid ofrånkomligt bruka efterträdas av allvarliga lågkonjunkturer. Därest nu, i en för skogsbruket gynnsam tid, detta i landets intresse måste underkasta sig en betydande beskärning av de vinster, som eljest skulle åtminstone till viss del ha reserverats för kommande svårare tider, synes det vara ett oavvisligt krav, att när denna försämrade situation inträder staten verkligen ger denna näring del ekonomiska stöd, som den med all säkerhet då behöver. För att skogsbruket skall vara försäkrat om att ett sådant stöd verkligen skall komma näringsgrenen till del synes det kunna allvarligt övervägas, om ej, enligt vad flera skogsvårdsstyrelser föreslagit, viss del av influtna konjunkturskattemedel från skogsbruket bör avsättas till en särskild fond, från vilken understöd till skogsvårdsändamål framdeles finge utgå.

Under beredningen av denna proposition har en skrivelse ingivits av *Älvdalens m. fl. allmäningsstyrelser*, däri bl. a. framhållits att det med hänsyn till besparingssskogarnas natur av enskild skog vore rimligt och rättvist, att en konjunkturskatt icke drabbade delägarna strängare än övriga en-

skilda skogsägare i landet. En delägare borde således bliva befriad från skatten, om hans merinkomst på egen skog jämte andelen i merinkomst från besparingsskogen icke överstiger 10 000 kronor, vilket i praktiken skulle innebära, att besparingsskogen icke bleve skattskyldig för sin andel. I skrivelsen yrkades därjämte, att medel anslagna till nödvändiga skogsvårdande avgifter måtte bliva avdragsgilla vid konjunkturbeskattningen.

Departementschefen. I likhet med det övervägande antalet remissinstanser anser jag, att bestämmelser för beskattning av inkomst av skogsbruk böra utformas enligt de linjer, som angivits i det som alternativ II betecknade förslaget. Bestämmelserna synas bliva relativt enkla att tillämpa i praktiken och i regel giva ett tillfredsställande resultat. Den rätt till motbevisning, som medgives skattskyldig, torde vara tillräcklig garanti mot den ojämnhet i det särskilda fallet, som ett schablonmässigt förfarande kan medföra. I anledning av vad som anförts i vissa remissyttranden synes den skattskyldige vid motbevisning böra äga rätt att — i konsekvens med vad som föreslagits för rörelseidkare — få välja något av åren 1949 eller 1948; därvid bör han erhålla gottgörelse med 25 procent å priser och kostnader under det år varmed jämförelse sker.

Vissa remissinstanser ha ansett att procentsatserna för schablonberäkningen av den taxerade merinkomsten för skogsbruk borde sänkas. Enligt utredningsmännens förslag utgöra dessa procentsatser för andra halvåret 1951 beträffande rotsåld skog 40 procent av köpeskillingen samt beträffande leveransvirke och virke, uttaget för förädling i egen rörelse, 20 procent av köpeskillingen resp. saluvärdet; för första halvåret utgöra procentsatserna hälften av de nu nämnda. TCO har å sin sida ansett skogsvinsternas storlek motivera en höjning av procentsatsernas storlek till 50 resp. 30 procent; dessa procentsatser skulle enligt TCO:s mening gälla oavsett om försäljning eller uttag ägt rum under första eller andra halvåret 1951.

Vid bedömande av procentsatsernas storlek bör hänsyn tagas även till det av utredningsmännen föreslagna kontantavdraget å 10 000 kronor. Såsom jag under avsnittet om beskattningsbar merinkomst kommer att närmare beröra ha LO och TCO förordat att detta borde sänkas till 5 000 kronor; en remissinstans, nämligen riksskattenämnden, har ansett att avdraget borde bestämmas till 5 000 kronor för skogsbruk och till 10 000 kronor för rörelse.

För en viss mindre sänkning av de av utredningsmännen framräknade procentsatserna talar den omständigheten att jag såsom förut angivits förordar en höjning av gottgörelsen för penningvärdets försämring till 25 procent. Att såsom några remissinstanser gjort motivera en sänkning av schablonprocentsatserna för skogsbruket med att 1948 års priser böra ligga som bas synes mig principiellt icke riktigt. Såsom jag i annat sammanhang antytt är huvudprincipen i det föreliggande förslaget till konjunkturskatt att beskattningen skall grundas på en jämförelse mellan förhållandena under 1951 och 1949. På denna jämförelse grunda sig flera schabloner, och så bör vara fallet också beträffande nu ifrågakvarande schablonprocentsatser.

Att göra en absolut rättvisande jämförelse mellan prisleförhållandena inom skogsbruket under två skilda år låter sig svårligen göra. Avgörande för mig vid övervägandena i denna fråga har varit att betrakta de nu ifrågavarande procentsatserna och det föreslagna kontantavdraget i ett sammanhang. Åtskilliga skäl tala enligt min mening för att nämnda avdrag generellt borde sänkas till exempelvis 5 000 kronor. Även för den av riksskattenämnden förordade linjen att vidtaga sänkningen endast för skogsbruk synes föreligga visst fog. Då jag av skäl som jag i det följande närmare angiver stannat för att i likhet med utredningsmännen föreslå att avdraget sättes till 10 000 kronor, har jag samtidigt ansett mig böra förorda att även schablonprocentsatserna bestämmas i enlighet med vad utredningsmännen föreslagit.

Såsom framgår av vad jag i det föregående föreslagit kan det i vissa fall tänkas förekomma att skattskyldig taxeras till konjunkturskatt icke år 1952 utan först år 1953. För skogsbrukets del torde sådana fall bli mycket sällsynta. Procentsatserna böra därvid lämpligen bli desamma som för andra halvåret 1952 eller 40 procent för rotsåld skog och 20 procent i övrigt.

Domänstyrelsen har ansett, att försäljning och uttag av brännved, kolved och träkol borde undantagas vid beräkningen av taxerad merinkomst av skogsbruk. De skäl, som därvid anförts, äro i och för sig beaktansvärda. Domänstyrelsen har emellertid också framhållit, att en betydande del av vedbehovet täckes från mindre brukningsdelar. Eftersom ägare av sådana mindre brukningsdelar endast i mycket ringa utsträckning torde komma att påföras konjunkturskatt, oavsett om brännved m. m. inräknas i taxerad merinkomst eller icke, synes det mig icke påkallat att föreslå införande av några särbestämmelser, vilka skulle medföra en avsevärd komplicerings av taxeringsförfarandet utan att hava någon större praktisk betydelse.

Såsom riksskattenämnden framhållit bör den skattefrihet, som utredningsmännen föreslagit för försäljningar varom avtal träffats före den 1 september 1950, gälla endast under förutsättning, att försäljningspriset slutgiltigt bestämts före nämnda dag. Motsvarande ändring bör såsom riksskattenämnden även framhållit vidtagas i 6 § första stycket i den föreslagna lagtexten beträffande försäljning och uttag av skogsprodukter som skett före den 1 juli 1951.

Några remissinstanser ha ansett behov föreligga av mera preciserade bestämmelser, då fråga är om uttag av skogsprodukter för förädling i egen rörelse, dels beträffande prissättning och dels beträffande den tidpunkt, då uttag skall anses ha ägt rum.

Det saluvärde, som enligt förslaget skall åsättas de uttagna skogsprodukterna, bör överensstämja med det, som gäller för i orten inköpta skogsprodukter. I regel torde saluvärdet avse priset för virke fritt vid bilväg eller fritt vid flottled. Bestämmande för prissättningen blir vidare den tidpunkt, vid vilken uttaget skall anses ha ägt rum. Det kan givetvis vara tveksamt när så skall anses ha skett. En enligt min mening lämplig lösning är att anknyta denna tidpunkt till avverkningen av virket. Genom att tid-

punkten för uttaget bestämmes på detta sätt, synes större överensstämmelse vinnas mellan till utomstående försålda och till egen rörelse uttagna skogsprodukter, än om uttaget skulle anses ha ägt rum, då produkterna läggas i lager i rörelsen.

Enligt det remitterade förslaget skall vidare jämförelse ske — för såväl jämförelseår som beskattningsår — mellan saluvärdet och det i den skattskyldiges bokföring använda avräkningsvärdet mellan skog och rörelse för uttagna produkter. Eventuella differenser mellan dessa båda värden skola upptagas som tillkommande eller avgående poster vid omräkning av nettointäkten för rörelsen. Vid sådan jämförelse bör, såvitt gäller det i den skattskyldiges bokföring tillämpade avräkningsvärdet, beaktas t. ex. om transportkostnader från avverkningsplats till bilväg påförts rörelsen utöver avräkningspriset. Avräkningspriset bör då höjas med dessa kostnader vid jämförelse med marknadspris beräknat fritt bilväg.

Det har ifrågasatts, att ifrågavarande bestämmelse för omräkning av nettointäkten bör utgå och att rättelse för differenser mellan marknadspris och avräkningspris i stället borde ske vid inkomsttaxeringen. En sådan rättelse bör givetvis göras, där förhållandena det påkalla; har rättelse skett, behöver givetvis någon omräkning av nettointäkten vid konjunkturskattetaxeringen icke göras. Emellertid torde bestämmelsen icke kunna utgå, enär taxeringsmyndigheterna lära underlåta att vidtaga sådana rättelser; i varje fall kan detta antagas i stor utsträckning ha varit fallet beträffande jämförelseåret.

De erinringar, som i övrigt framförts avseende bevismöjligheter och därmed sammanhängande spörsmål, anser jag vara av sådan beskaffenhet, att ett hänsynstagande till desamma skulle vara ägnat att i hög grad komplicera förfarandet utan att någon väsentlig fördel skulle vinnas därigenom.

Påpekanden från vissa remissinstanser ha föranlett vissa ändringar av formell natur i den föreslagna lagtexten.

Beträffande avkastningen från s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, synes gälla, att densamma till betydande del användes för allmännyttiga ändamål. Detta förhållande synes kunna giva anledning till viss lättnad i beskattningen av dylika juridiska personer. De förslag till lösning av problemet, som framlagts av länsstyrelsen i Västerbottens län och i förutberörda skrivelse från Älvdalens m. fl. allmänningsstyrelser, synas mig dock icke vara praktiskt möjliga att genomföra. Enligt min mening bör en lättnad ske genom att skatteprocenten nedsättes för dessa skattskyldiga. Jag hänvisar härvidlag till min kommande redogörelse för bestämmelserna om uträkning av konjunkturskatt.

7. Beskattningsbar merinkomst.

Utredningsmännen. Vid krigskonjunkturbeskattningen erhöles den beskattningsbara merinkomsten genom att från taxerad merinkomst droges bl. a. ett belopp av 3 000 kronor. Utredningsmännen ha föreslagit, att ett däremot svarande avdrag borde införas vid konjunkturbeskattningen och att detta avdrag av flera skäl borde göras relativt stort, förslagsvis 10 000 kronor. Utredningsmännen ha funnit detta belopp motiverat med hänsyn till den schablonmässiga utformningen av reglerna för inkomstberäkningen. Vidare skulle vinnas den fördelen att förhållandevise mindre variationer i inkomsten icke skulle föranleda skatteplikt. En konjunkturskatt på en mindre inkomstökning kunde för den skattskyldige ofta framstå såsom i hög grad obefogad. För taxeringsmyndigheterna torde ett avdrag med angivet belopp innebära en avsevärd lättnad i arbetsbördan.

Beskattningsbar merinkomst skulle således erhållas genom att från taxerad merinkomst avdraga ett belopp å 10 000 kronor. Om skattskyldig haft taxerad merinkomst såväl av rörelse som av skogsbruk, skulle beloppet avdragas från summan av de taxerade merinkomsterna.

Hade skattskyldig haft såväl inkomst av skogsbruk som av rörelse och utvisade rörelsen uppskattad inkomstminskning, som icke kunnat avräknas från förvärvskälla inom rörelse, skulle 70 procent av den uppskattade inkomstminskningen (*taxerad inkomstminskning*) avräknas från taxerad merinkomst av skogsbruk.

Föreläge koncernförhållande och hade moderbolaget sedan jämförelseårets ingång direkt eller indirekt ägt 90 procent av aktierna i dotterbolag, borde kvittning få ske på visst sätt vid beskattningen till konjunkturskatt. Taxerad merinkomst respektive taxerad inkomstminskning av rörelse skulle fastställas för de till koncernen hörande företagen var för sig. Om således hos ett bolag inom en koncern föreläge taxerad inkomstminskning, i förekommande fall efter kvittning mot taxerad merinkomst av skogsbruk, skulle sådan inkomstminskning få avräknas mot taxerad merinkomst hos annat bolag inom koncernen.

Någon anledning att föreskriva särskilda regler, då kvittning skedde genom koncernbidrag, hade utredningsmännen icke ansett föreligga.

Remissyttrandena. Övervägande antalet remissinstanser anse det skattefria avdraget å 10 000 kronor väl avvägt. Några remissinstanser anse emellertid att det skattefria avdraget bör bestämmas till annat belopp.

Sälunda finner *Landsorganisationen* skäligt att ifrågavarande avdrag fastställas till 5 000 kronor. Landsorganisationen anser motiveringen för ett så högt avdrag för erhållandet av den beskattningsbara merinkomsten som 10 000 kronor otillräcklig. Utredningsmännen anföra bl. a., att en konjunkturskatt på en mindre inkomstökning för den skattskyldige ofta kan framstå såsom i hög grad obefogad. Denna argumentering kan enligt landsorga-

nisationen icke godtas. För de mycket stora grupper av löntagare, som under den rådande vinstkonjunkturen fått sin realstandard sänkt samtidigt som trots detta den höjda penninginkomsten medfört en skärpning av beskattningen, skulle underlåtenheten att göra vinstökningar av denna storleksordning till föremål för konjunkturbeskattning framstå som obefogad. Landsorganisationen vill erinra om att det vid krigskonjunkturbeskattningen tillämpade avdragsbeloppet uppgått till 3 000 kronor. Med hänsyn till den inträffade penningvärdeförsämringen finner landsorganisationen skäligt, att avdraget fastställs till 5 000 kronor i stället för av utredningsmännen föreslagna 10 000 kronor.

Även *Tjänstemännens centralorganisation* finner såväl i fråga om merinkomst av rörelse som skogsbruk metodiken vid beräkandet av den taxerade merinkomsten, även med de ändringar centralorganisationen i övrigt förordad, inrymma sådana marginaler att beskattningen icke blir oskälig. En sänkning av 10 000-kronorsavdraget till förslagsvis halva beloppet synes därför rimlig.

Riksskattenämnden ifrågasätter huruvida icke avdraget beträffande skogsbruk bör begränsas till 5 000 kronor. Riksskattenämnden anför:

Bestämmelsen att vid beräkning av beskattningsbar merinkomst avdrag skall ske med 10 000 kr. är ägnad att från taxeringen till konjunkturskatt avskilja ett stort antal skattskyldiga och därmed underlätta taxeringen. Emellertid vill riksskattenämnden ifrågasätta, om avdrag av nämnda storlek bör tillämpas även beträffande inkomst av skogsbruk. Med hänsyn till de stundom låga procentsatser, som skola tillämpas vid beräkning av taxerad merinkomst, skulle från beskattning undantagas en mångfald försäljningar till så avsevärda belopp, att befogenheten av en beskattning synes uppenbar med hänsyn bl. a. till att dessa inkomstökningar i särskilt hög grad framstå såsom oförtjänta. Även i de fall, då den högsta procentsatsen, d. v. s. 40 procent, tillämpas, skulle för varje skattskyldig rotförsäljningar intill ett belopp av 25 000 kronor vara helt skattefria. Då skogsinkomsterna äro utspridda på ett mycket stort antal inkomsttagare, är det uppenbart att den med konjunkturbeskattningen eftersträfvade effekten i viss mån äventyras, om skattskyldigheten begränsas på sätt som föreslagits. Riksskattenämnden ifrågasätter därför, om icke avdraget beträffande merinkomst av skogsbruk bör begränsas till 5 000 kr. Det må anmärkas, att en dylik bestämmelse icke kan anses strida mot principen om likartad behandling av de skattskyldiga, eftersom merinkomsten för rörelseidkare bestämmes efter helt andra grunder; vid sådant förhållande ter det sig icke anmärkningsvärt, att jämväl det ifrågavarande avdraget bestämmes annorlunda.

Sveriges köpmannaförbund anser, å sin sida, att då det här gäller att endast komma åt de verkliga konjunkturvinster, beloppet bör höjas till det dubbla, d. v. s. till 20 000 kronor. Särskilt gäller detta, om bevisning angående normal utveckling m. m. ej skulle medgivas.

Länsstyrelsen i Värmlands län framhåller, att det är med tillfredsställelse länsstyrelsen uppmärksammat de förenklingar utredningsmännen föreslagit i fråga om taxeringen av konjunkturskatten. Dessa förenklingar hava kunnat ske, då ju avsikten med den föreslagna konjunkturskatten synes vara

att så att säga i breda svep undanröja de större vinsttopparna. Vid sådant förhållande kan ifrågasättas, huruvida ytterligare förenkling kunde vinnas, nämligen genom att den till konjunkturskatt beskattningsbara merinkomsten under viss gräns ej uppfördes som beskattningsbar. Infördes en sådan avgränsning skulle många små skattebelopp bortfalla, säkerligen utan men för inflationsbekämpandet, och ej ringa arbete sparas. Härvid kan också den synpunkten anläggas, att retroaktiviteten skulle för de mindre inkomsttagarna bli till ringare förfång.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län gör sig till tolk för liknande synpunkter och föreslår, att beskattningsbar merinkomst understigande 1 000 kronor utan olägenhet kunde förklaras skattefria.

Departementschefen. Jag har i det föregående redan, något berört frågan om det skattefria avdraget. I likhet med flertalet remissinstanser anser jag detsamma lämpligt avvägt. Bortsett från att man genom att sätta avdraget relativt högt undgår att med en extraordinär skatt träffa mindre inkomstökningar, vilkas undantagande från skatteplikt ofta kan vara motiverat med hänsyn till den allmänna inkomstutvecklingen, vinner man stora taxeringstekniska fördelar bl. a. genom att många små skattebetalare bortfalla. Det bör vidare beaktas, att ett motiv för att det skattefria avdraget föreslagits till 10 000 kronor är, att man härigenom på ytterligare en väg velat taga hänsyn till de ojämnheter, som de schablonmässigt utformade reglerna kunna medföra i det särskilda fallet. Att införa skattefria avdrag till olika belopp för rörelseidkare och jordbrukare anser jag psykologiskt sett skulle kunna verka mindre lyckligt, även om måhända i och för sig vissa skäl kunna anses tala därför.

Jag anser mig sålunda icke kunna biträda de olika förslag om ändringar av avdraget som framförts i vissa remissyttranden. Ej heller synes det vara befogat att, såsom exempelvis föreslagits, förklara att en beskattningsbar merinkomst understigande 1 000 kronor skulle vara skattefri. Detta skulle ju i själva verket endast innebära att för vissa fall det skattefria avdraget bleve höjt till 11 000 kronor.

I några remissyttranden ha riktats erinringar mot utformningen av de föreslagna bestämmelserna om rätt till kvittning mellan bolag tillhörande samma koncern. I anledning därav synas vissa ändringar böra vidtagas i den av utredningsmännen upprättade författningstexten.

8. Beräkning av konjunkturskatt.

Utredningsmännen. Eftersom konjunkturskatten vore avsedd att utgöra ett komplement till övriga åtgärder, som vidtagits i inflationsbekämpande syfte och hade till ändamål att till staten indraga viss del av sådana mervinster, som föranletts av den rådande överkonjunkturen, talade enligt utredningsmännens uppfattning åtskilliga skäl för att en skatt å dylika mervinster borde utgå efter en relativt hög skattesats. Med hänsyn till syftet med den

föreslagna beskattningen och då de mervinster, som uppkommit på grund av den särskilda konjunkturen, i regel framstode såsom »oförtjänta» torde det nämligen icke vara obefogat att ge skatten en i viss mån konfiskatorisk karaktär. Utredningsmännen erinrade om att vid krigskonjunkturbeskattningen skattesatserna för beräkning av grundbelopp varierade mellan 50—70 procent i fråga om rörelse och utgjorde 50 procent i fråga om övriga inkomstarter. Enligt utredningsmännens mening vore utgångsläget vid bestämmande av procentsatsen för beräkning av grundbeloppet för konjunkturskatt emellertid annorlunda, än då det gällde att fastställa motsvarande procentsatser för krigskonjunkturskatten. Konjunkturskattens huvuduppgift vore att vara ett medel för bekämpande av inflationstendenser och beskattningen vore endast en av de åtgärder, som vidtagits för detta ändamål. Utredningsmännen hade vidare förutsatt, att konjunkturskatten skulle verka parallellt med investeringsskatten (investeringsavgiften), export- och prisutjämningsavgifterna och insättningar å investeringskonto för skog. De föreslagna bestämmelserna för beräkning av skattepliktig inkomstökning vore dessutom mera schablonmässigt utformade än motsvarande bestämmelser vid krigskonjunkturbeskattningen, vilket talade för en viss försiktighet vid fastställande av procentsatsen. Vidare hade såsom jämförelseår valts år 1949, vilket enligt de direktiv, som givits utredningsmännen, borde föranleda att en lägre skattesats valdes, än om år 1950 valts som jämförelseår. Med beaktande av dessa omständigheter ha utredningsmännen ansett sig böra föreslå, att ett belopp motsvarande 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten skulle utgöra konjunkturskattens grundbelopp.

Utredningsmännen ha ansett, att konjunkturskatten liksom krigskonjunkturskatten i princip borde vara avdragsgill vid taxeringen till statlig inkomstskatt. Det syntes därför lämpligt att samma metod tillämpades vid beräkning av konjunkturskatt, som använts vid beräkning av krigskonjunkturskatt.

Grundbeloppet skulle alltså utgöra 40 procent av den beskattningsbara merinkomsten. Konjunkturskatten skulle utgöra skillnaden mellan grundbeloppet och det belopp, varmed statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt för den skattskyldige skulle hava minskats om konjunkturskattens grundbelopp avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

Remissyttrandena. Mot förslaget till beräkning av konjunkturskatt har endast ett fåtal erinringar framställts.

Förslaget att ett belopp å 40 procent å den beskattningsbara merinkomsten skall utgöra konjunkturskattens grundbelopp har sålunda godtagits av samtliga remissinstanser utom *Landsorganisationen*, som föreslår, att skattesatsen skall fastställas till 50 procent. Landsorganisationen framhåller, att ett av utredningsmännens motiv för att föreslå en avsevärt lägre procentsats än vid krigskonjunkturbeskattningen varit, att konjunkturskatten skulle verka parallellt med investeringsskatten, prisutjämningsavgifterna och in-

vesteringskonto för skog. De sistnämnda åtgärdernas betydelse ur vinstöverföringssynpunkt äro emellertid enligt landsorganisationens mening så starkt begränsad, att detta knappast kan anföras som argument för en jämförelsevis låg skattesats.

Länsstyrelserna i Gävleborgs och Jämtlands län rikta erinringar mot förslaget att grundbeloppet skall minskas bl. a. med det belopp, varmed statlig inkomstskatt skulle nedgå, om grundbeloppet avdragits från den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten och det därefter återstående beloppet utgjort taxerad inkomst.

Länsstyrelsen i Jämtlands län ifrågasätter sålunda, om icke hela denna från krigskonjunkturskatteförordningarna kopierade bestämmelse med sitt invecklade och tidsödande omräkningsförfarande borde slopas. Om där det sammanlagda skattetrycket bedömes bliva för högt, bör detta enklast kunna rättas genom att konjunkturskattens grundbelopp nedsättes till lämplig nivå. För aktiebolagens del synes en skattesats på 24 procent av den beskattningsbara merinkomsten motsvara 40 procent med den föreslagna reduktionsregeln. För ekonomiska föreningar synes motsvarande procenttal lätt kunna framräknas. Däremot ställer sig saken annorlunda då den skattskyldige är fysisk person med progressiv statlig inkomstskatt. Det torde dock icke vara omöjligt att på grundval av matematiska beräkningar komma fram till en lämplig genomsnittlig procent av den beskattningsbara merinkomsten, som kan godtagas såsom enhetlig skattesats för denna kategori skattskyldiga.

Länsstyrelsen i Västmanlands län framhåller också att den av utredningsmännen föreslagna anordningen i hög grad ökade taxeringsmyndighetens arbete. Därest ett sådant avdrag i stället finge tillgodonjutas vid inkomsttaxeringen, skulle det bli avsevärt enklare att räkna ut konjunkturskatten och leda till en i hög grad önskvärd arbetsbesparing. Länsstyrelsen ifrågasätter därför om icke konjunkturskatten liksom investeringsavgiften, vilken såsom utredningsmännen framhållit har samma ändamål som konjunkturskatten, skulle kunna anses som en avdragsgill omkostnad vid inkomsttaxeringen. Visserligen kommer då konjunkturskatten att vara avdragbar även vid taxeringen till kommunal inkomstskatt men en så utvidgad avdragsrätt torde icke vara omotiverad.

Sveriges redareförening föreslår, att om ett företag vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt ej kunnat helt eller delvis utnyttja avdraget för konjunkturskatten finner föreningen det vara rimligt, att den del av avdraget för konjunkturskatten, som ej kunnat utnyttjas vid nämnda taxering, får tillgodonjutas vid 1953 års taxering eller därefter.

Några remissinstanser framhålla, att för vissa skattskyldiga, som icke kunnat utnyttja sina procentavdrag, kommer konjunkturskatten att medföra en skattebörda, som är högre än 80 %. Införes konjunkturskatt enligt de grunder, som föreslagits i promemorian, så torde dock få förutsättas, att konjunkturskatten inräknas bland de skatter, som ingå i 80 %-spärren.

Departementschefen. Enligt min uppfattning synes den av utredningsmännen föreslagna skattesatsen med hänsyn till beskattningens syfte vara skäligt avvägd, och jag förordar sålunda att förslaget genomföres i denna del. I vissa avseenden synas dock vissa jämkningar böra vidtagas.

Innan jag behandlar dessa frågor, vill jag något beröra det av länsstyrelsen i Jämtlands län framförda förslaget beträffande beräkningen av skattesatserna. Givet är att man beträffande aktiebolag och ekonomiska föreningar kan fastställa enhetliga lägre skattesatser, vilka eliminera det av utredningsmännen föreslagna omräkningsförfarandet. Det synes emellertid icke vara praktiskt möjligt att för fysiska personer framräkna en enhetlig skattesats, som ger ens tillnärmelsevis rättvisande resultat. Eftersom omräkningsförfarandet är komplicerat endast i fråga om fysiska personer, synes den av länsstyrelsen föreslagna metoden icke kunna medföra någon förenkling av betydelse.

Såsom jag i det föregående har uttalat bör skatteprocenten sänkas för s. k. besparingsskogar och häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter. Skäligen bör konjunkturskattens grundbelopp för dessa juridiska personer bestämmas till allenast 20 procent av den beskattningsbara merinkomsten.

Såsom i det föregående anförts har mellan staten och vissa av skogsindustriernas branschorganisationer träffats överenskommelser om inbetalning av avgifter vid export av skogsprodukter. De avtal som avse export under år 1951 finnas angivna i förordningen den 30 mars 1951 (nr 148) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till vissa stiftelser, m. m. samt vidare i det vid propositionen nr 67 till årets riksdag fogade förslaget till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende fjärde kvartalet 1951, m. m. Huvudbestämmelserna om inbetalandet av avgifterna återfinnas i de i 1951 års förordning angivna avtalen av den 5 resp. 8 december 1950. Avgiftsbeloppen skola — bortsett från viss del som utgör förskottsskatt till staten — steriliseras visst antal år hos riksgäldskontoret. Därefter skall viss del av avgifterna återbetalas till industriföretagen och återstoden tillfalla vissa stiftelser.

Med hänsyn till att de grundläggande avtalen — av den 5 och 8 december 1950 — träffats, innan den nu ifrågasatta konjunkturbeskattningen aktualiserats, och med hänsyn jämväl till den omständigheten att ifrågavarande avtal i avseende på de inbetalade avgifterna kunna anses innefatta en hårdare belastning för de berörda företagen än vad en konjunkturbeskattning av avgiftsbeloppen skulle ha inneburit, kan det anses skäligt att företagen beredes viss gottgörelse. Denna bör utgå i två former. Företag bör erhålla nedsättning av konjunkturskatten med ett belopp, motsvarande 6 procent av de avgiftsbelopp, för vilka företag visar sig ha erhållit avdrag vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid 1952 års taxering till statlig inkomstskatt. Härjämte bör företag medgivas rätt att av de hos riksgäldskontoret för år 1951 steriliserade medlen — vilka innestå utan ränta hos kontoret — få räntefritt låna ett belopp, svarande mot företaget påford konjunkturskatt. Detta belopp bör dock icke få överstiga den del av erlagda avgifter, som enligt

avtalen skall återgå till företagen. Framställning om lån som här avses bör prövas av Kungl. Maj:t. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om långivningen.

För företag, som erlagt prisutjämningsavgift enligt kungörelse utfärdad med stöd av förordningen angående prisutjämningsavgift, bör någon motsvarande kompensation icke lämnas i detta sammanhang. Om en kompensation anses skäligen böra ifrågakomma, synes frågan böra beaktas i samband med att spørsmålet om prisutjämningsavgifternas framtida disposition tages upp till avgörande av Kungl. Maj:t, därvid jämkningar i förut angivna riktlinjer kunna behöva vidtagas.

Jag torde slutligen i detta sammanhang få behandla det av några remissinstanser väckta förslaget om den s. k. 80 %-spärrens tillämpning på konjunkturskatt. Denna fråga synes böra lösas efter enahanda grunder som skedde under den tid, då krigskonjunkturskatt utgick.

Utredningsmännen ha beträffande statsverkets inkomster av konjunkturskatten framhållit att en mera exakt beräkning av vad den föreslagna konjunkturskatten kunde inbringa i nuvarande läge icke låte sig verkställa. De ha emellertid överslagsvis beräknat att skatten skulle tillföra staten omkring 200 miljoner kronor. Med samma utgångspunkter, som utredningsmännen tillämpat, torde efter de jämkningar, som jag i det föregående förordat, det angivna beloppet kunna förutses komma att nedgå till ca 150 miljoner kronor.

9. Deklarationsskyldighet m. m.

Utredningsmännen. Skattskyldig, som i sin år 1952 avlämnade självdeklaration uppgivit nettointäkt av rörelse eller av jordbruksfastighet, i vars taxeringsvärde ingår skogsvärde, har föreslagits skola vara pliktig att utan anmaning på heder och samvete avlämna deklaration till ledning för egen taxering till konjunkturskatt.

Från deklarationsskyldighet har enligt förslaget undantagits systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av spritdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet och vissa andra vilka åtnjutit allenast sådan intäkt, som icke är skattepliktig till konjunkturskatt, nämligen intäkt av vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet eller intäkt genom avyttring av skog i samband med avyttring av marken.

Först efter anmaning skall deklarationsskyldighet inträda för skattskyldig, för vilken för beskattningsåret av taxeringsnämnden fastställts en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst understigande 10 000 kronor. Det samma har föreslagits skola gälla för skattskyldig i fråga om deklarationsplikt för inkomst av sådant slag av rörelse, beträffande vilken riksskatte-nämnden förklarat, att inkomstökning såsom oberoende av rådande vinstkonjunktur icke skall beskattas enligt den föreslagna förordningen.

Deklarationen skall senast den 31 juli 1952 eller, därest deklaration avlämnas först efter anmaning, inom tid, som i anmaningen angives, avlämnas

till länsstyrelsen i det län, där taxeringen till statlig inkomstskatt ägt rum.

Formulär till blanketter för deklARATIONER fastställas av Kungl. Maj:t.

Efter anmaning är skattskyldig pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angives, meddela för taxering till konjunkturskatt erforderliga uppgifter utöver dem, som angivits i deklARATIONEN.

Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall utan anmaning till ledning för delägares taxering till konjunkturskatt avlämna deklARATION på sätt och i den ordning som föreslagits skola gälla för sådan skattskyldig, som är skyldig att utan anmaning avlämna deklARATION.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklARATION för taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklARATION hava motsvarande tillämpning; dock skall den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljd för underlåtenhet att avlämna självdeklARATION beträffande deklARATION, som avlämnats utan anmaning, inträda endast därest den skattskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att inkomma med deklARATION.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklARATION för handelsbolag och därmed jämförligt företag skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter som i 34 § samma förordning sägs äga motsvarande tillämpning.

Remissyttrandena. De föreslagna bestämmelserna om deklARATIONSSKYLDIGHET ha föranlett erinringar framför allt i fråga om bestämmelsen, att deklARATIONSSKYLDIGHET utan anmaning icke skall föreligga, då den skattskyldiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst understiger 10 000 kronor.

Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Södermanlands län anse lämpligast, för att eliminera ovidkommande avdrag, att den sammanräknade nettointäkten tages till utgångspunkt.

Ett antal remissinstanser ha uttalat sig för en höjning av gränsen för inträdande av deklARATIONSPLIKT.

Sålunda framhåller länsstyrelsen i Östergötlands län, att erfarenheterna från krigskonjunkturskatten göra det sannolikt, att nämnda gräns kan väsentligt höjas utan att därigenom någon risk behöver uppkomma att skattskyldiga som böra påföras konjunkturskatt komma att undgå dylik beskattning. Arbetet kommer härigenom att minska såväl för de skattskyldiga som för myndigheterna.

Länsstyrelsen i Örebro län anser, att beloppet för deklARATIONSPLIKT torde böra höjas till 15 000 kronor. Taxeringen till statlig inkomstskatt ligger numera t. ex. för ett flertal speceri- och lantaffärer inom länet mellan 10 000 och 15 000 kronor. Skattskyldiga tillhörande någon av dessa branscher torde knappast komma att taxeras till konjunkturskatt. Genom en höjning av beloppet för deklARATIONSSKYLDIGHET skulle en hel del rörelseidkare besparas besväret med avgivande av deklARATION till konjunkturskatt och taxe-

ringsavdelningarnas arbete med konjunkturskatten minskas utan större risk för att skattskyldiga, som gjort konjunkturvinster, skola slippa undan konjunkturbeskattning.

Länsstyrelsen i Gotlands län föreslår beträffande skogsägare, att deklara-tionsplikten i stället borde anknyta till bruttoinkomsten av skogsbruk och bör deklara-tionsplikt ej föreskrivas om bruttoinkomsten understiger 25 000 kronor försåvitt skogsägaren icke samtidigt med inkomst av skogsbruk åt-njutit inkomst av rörelse.

Skogsstyrelsen och länsstyrelsen i Jämtlands län anföra liknande syn-punkter.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser, att skyldighet att utan anmaning avlämna deklaration för taxering till konjunkturskatt torde, såvitt angår rörelseinkomst, böra åläggas dels alla aktiebolag och ekonomiska för-eningar, vilka bedriva rörelse, detta oavsett nettointäktens storlek, dels ock i övrigt skattskyldiga, vilka redovisa intäkt av denna förvärvskälla, därest nettointäkten uppgår till minst 12 000 kronor. Den obligatoriska deklara-tionsskyldigheten torde emellertid kunna inskränkas till rörelseidkare med omsättning överstigande 300 000 kronor.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller, att med den utformning be-stämmelsen om begränsningen av deklarationsskyldighet erhållit, det vore uppenbart att ett mycket betydande antal skattskyldiga skulle undgå be-skattning. Det torde nämligen vara praktiskt ogenomförbart att med led-nig av taxeringslängder eller allmänna självdeklarationer utröna, vilka fysiska eller juridiska personer, som kunde ifrågakomma för taxering till konjunkturskatt, bl. a. av den anledningen, att några uppgifter om varu-lagervärderingen i allmänhet icke lämnades för inkomsttaxeringen. Det kun-de därför befaras, att åtskilliga skattskyldiga i syfte att undgå konjunktur-skatt genom vinstreglerande åtgärder bl. a. just beträffande värdering av varulager sökte nedbringa sin rörelsevinst på sådant sätt, att den taxerade inkomsten komme att understiga 10 000 kronor. Det syntes därför vara nöd-vändigt även med risk för ökat besvär för såväl skattskyldiga som taxe-ringsmyndigheter att som komplettering till de föreslagna bestämmelserna om deklarationsskyldigheten föreskriva, att undantaget icke skulle gälla ägare av eller delägare i rörelse med en omsättning överstigande exempelvis 200 000 kronor.

I övrigt ha erinringar framförts beträffande några detaljer i förslaget.

Sveriges köpmannaförbund anser med hänsyn till semestrar m. m. vissa svårigheter kunna uppstå för avlämnande senast den 31 juli 1952 och önskar att tiden utsträcker så att den 31 augusti 1952 bleve sista dagen för avläm-nande av självdeklaration utan anmaning.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller, att den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljden för underlåtenhet att av-lämna deklaration inträder endast, därest den skattskyldige underlåtit ef-terkomma anmaning att inkomma med deklaration. Erfarenheterna från krigskonjunkturskatttaxeringen ge vid handen, att 75—80 procent av de

skattskyldiga måste anmanas inkomma med deklaration. För att anmaning skall anses föreligga kräves bl. a., att den skall vara personligen underskriven av den, som äger rätt utfärda anmaningen. Taxeringsintendentens tid synes vara alltför dyrbar för att den skall slösas bort på det ganska tidskrävande arbetet härmed. Ett försök att lösa denna fråga genom att använda namnstämpel har icke godtagits av skattedomstolarna. Antingen synes den i 39 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgade påföljden böra inträda vid underlåtenhet att inom föreskriven tid avgiva deklaration eller också bör ett förenklat anmaningsförfarande föreskrivas.

Departementschefen. Med hänsyn till de erinringar, som gjorts i vissa remissyttranden, förordar jag, att bestämmelsen om begränsningen av den allmänna deklarationsskyldigheten gives den ändrade lydelsen, att deklarationsskyldighet icke skall föreligga för rörelseidkare, om hans till statlig inkomstskatt sammanräknade inkomst understiger 10 000 kronor och omsättningen i rörelsen samtidigt icke uppgår till 300 000 kronor. För skattskyldig, som icke har annan till konjunkturskatt skattepliktig intäkt än inkomst av skogsbruk, bör deklarationsskyldighet inträda först därest brutto-intäkten av skogsbruket uppgår till minst 25 000 kronor.

Jag kan icke finna att en utsträckning av deklarationstiden till den 31 augusti 1952 skulle kunna medföra några större praktiska olägenheter för taxeringsförfarandet och anser mig därför kunna förorda den av Sveriges köpmannaförbund önskade förlängningen av deklarationstiden.

I detta sammanhang erinrar jag om, att skattskyldiga, vilkas räkenskapsår gått till ända före den 1 november 1951, föreslagits skola få rätt att välja att taxeras antingen år 1952 eller år 1953. För skattskyldig, som väljer att uppskjuta taxeringen till år 1953, bör föreskrivas skyldighet att lämna vederbörande taxeringsmyndighet uppgift härom senast den 31 augusti 1952. Om sådan uppgift icke inkommit senast nämnda dag skall skattskyldig ha förlorat sin valrätt och åsättes taxering år 1952.

Jag anser mig icke kunna biträda den av länsstyrelsen i Älvsborgs län föreslagna påföljden vid underlåtenhet att utan anmaning inkomma i rätt tid med deklaration. Ej heller anser jag det möjligt att på ett tillfredsställande sätt ordna ett enklare anmaningsförfarande.

Bl. a. i anledning av påpekanden i remissyttranden böra vissa detaljändringar, utöver de nyss nämnda, vidtagas i författningstexten i nu förevarande del.

10. Taxeringsförfarandet.

Utredningsmännen. I fråga om taxeringsförfarandet ha utredningsmännen föreslagit att detta skulle ordnas efter enahanda grunder, som gällde i fråga om taxeringen till krigskonjunkturskatt. Prövningsnämnd skulle således vara första instans, eftersom det icke syntes vara praktiskt möjligt att ålägga taxeringsnämnderna dessa arbetsuppgifter. Vid krigskonjunktur-

skattetaxeringen ansågs det nödvändigt att inrätta ett centralt organ — centrala krigskonjunkturskattenämnden — som hade till uppgift att i anslutning till krigskonjunkturskatteförordningarnas bestämmelser fastställa regler för tillämpning av förordningarna ävensom att avgiva yttranden i särskilda taxeringsärenden. Dessa och liknande uppgifter ha utredningsmännen ansett lämpligen kunna handhavas av riksskattenämnden. En viss förstärkning av riksskattenämndens kansli kunde dock måhända bliva erforderlig för att ombesörja de uppgifter, som ålåg den till krigskonjunkturskattenämnden knutne centralkonsulenten. I vad mån detta skulle bliva nödvändigt torde i stor utsträckning bliva beroende av riksskattenämndens arbetsbörda i övrigt.

Konjunkturskatten komme givetvis att medföra ett ökat arbete för länsstyrelsernas taxeringsavdelningar och en viss förstärkning av personalstyrkan på dessa avdelningar bleve därför nödvändig.

Enligt utredningsmännen borde denna fråga lämpligast lösas så, att en tjänsteman förordnades att såsom biträdande taxeringsintendent på eget ansvar handhava taxeringen till konjunkturskatt. En sådan anordning syntes vara nödvändig för att undvika den anhopning av ärenden, som eljest kunde befaras, om man å ordinarie taxeringsintendenten skulle lägga även ansvaret för konjunkturskattetaxeringen. Den anordningen torde kunna undvaras endast i de minsta länen. Med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, det i huvudsak komme att bliva fråga om, borde en person, som vore sakkunnig i bokföringsfrågor, d. v. s. i regel den å taxeringsavdelningen tjänstgörande taxeringsrevisorn, givas dylikt förordnande. I de fall taxeringsrevisorn skulle tjänstgöra som biträdande taxeringsintendent, borde äldste taxeringsassistenten förordnas att upprätthålla taxeringsrevisorns befattning och den förstärkning, som i övrigt kunde bliva erforderlig i anledning av konjunkturbeskattningen, borde ske genom anställande av biträdespersonal.

En förutsättning för den föreslagna anordningen vore emellertid, att den personal, som nu finnes, vore tillräcklig för de uppgifter som redan vilade å taxeringsavdelningarna. Enligt vad utredningsmännen erfarit vore detta icke förhållandet på flertalet länsstyrelser. Sålunda hade i åtskilliga sammanhang uttalats farhågor för att de extra uppgifter, som föranletts av investeringsskatt, investeringsavgift och fastighetstaxeringen, skulle komma att bliva en alltför stor påfrestning för den nuvarande personalen. Därtill torde även arbetet med den ordinarie inkomsttaxeringen bliva mera komplicerat genom exempelvis förordningen angående beräkning av statlig skatt å ackumulerad inkomst. Även om den förstärkning av biträdespersonal, som utredningsmännen föreslagit, i och för sig skulle vara tillfyllest för att möta de med konjunkturbeskattningen förenade arbetsuppgifterna, torde en förstärkning av personalen därutöver bliva nödvändig på flertalet taxeringsavdelningar. Denna förstärkning syntes lämpligen ske genom inrättande av nya taxeringsinspektörstjänster.

Utredningsmännen ha förutsatt, att prövningsnämndsarbetet, i likhet med vad som gällde vid krigskonjunkturbeskattningen, skulle ske under

sommaren och hösten och vara avslutat senast den 31 december. Uppbörd av skatt skulle således kunna ske tidigast i mars året efter taxeringsåret. Utredningsmännen hade övervägt möjligheterna av en tidigare inbetalning av skatt, vilket i så fall skulle förutsätta, att prövningsnämndsarbetet skulle igångsättas redan tidigt på våren under taxeringsåret. Av flera skäl hade detta emellertid befunnits icke vara praktiskt möjligt. Sålunda hade utredningsmännen föreslagit möjlighet för näringsorganisation att erhålla förklaring av riksskattenämnden, att viss näringsgren icke vore påverkad av den särskilda konjunkturen. Denna möjlighet, som icke läte sig förena med ett tidigt igångsatt taxeringsförfarande, ha utredningsmännen ansett vara av så stor praktisk betydelse, att man icke utan särskilt bärande skäl borde avstå från den. Även andra omständigheter talade emellertid mot, att prövningsnämndsarbetet igångsattes redan på våren. Under denna tid stode nämligen taxeringsavdelningarna i stor utsträckning till taxeringsnämndernas förfogande, varjämte dess personal ofta vore direkt engagerad i taxeringsnämndsarbetet.

Beträffande taxeringsarbetet i övrigt ha utredningsmännen hänvisat till den föreslagna författningstexten.

Remissyttrandena. Den av utredningsmännen föreslagna anordningen av taxeringsförfarandet har i huvudsak godtagits av samtliga remissinstanser.

I stort sett alla länsstyrelser ha emellertid uttryckt mycket stora farhågor beträffande taxeringsavdelningarnas möjligheter att på ett tillfredsställande sätt fullgöra de uppgifter, som den föreslagna lagstiftningen skulle medföra, även om den av utredningsmännen föreslagna personalförstärkningen erhöles.

Sålunda hyser *överståthållarämbetet* de allvarligaste bekymmer angående möjligheterna att bemästra det ofantliga arbetsmaterialet till 1952 års prövningsnämnd. Antalet besvär i fråga om inkomstskattetaxeringen har för åren 1949—1951 stadigt hållit sig omkring 14 000 å 15 000 per år. Då någon nedgående tendens icke kunnat iakttagas, finnes ej anledning förmoda att någon minskning skall äga rum. Redan den av det höga antalet besvärsmål föranledda arbetsmängden har skapat stora svårigheter. Därtill bör läggas den ökning, som årets allmänna fastighetstaxering väntas medföra och som kan uppskattas till ungefär 5 000 besvär (fastigheternas antal överstiger 43 000). Då en höjning av taxeringsvärdena överlag kan förväntas, torde sistnämnda antal besvär vara mycket lågt beräknat. Vidare torde besvärshäufigheten komma att öka med uppskattningsvis 2 000 ärenden på grund av tillkomsten av investeringsskatten. Vidare framhåller ämbetet, att taxeringsavdelningen har att årligen avgiva förklaring i cirka 3 000 besvärsmål till kammarrätten och cirka 700 besvärsmål till Kungl. Maj:t, vartill kommer ett icke obetydligt antal yttranden till riksskattenämnden. Härtill skulle så komma de betydande arbetsuppgifter, som föranledas av den föreslagna konjunkturskatten. Antalet skattskyldiga, som därvid kunna beräknas bli föremål för undersökning, torde säkerligen ej understiga 14 000. Ut-

redningsmännen ha visserligen förordat en viss personalförstärkning, som med hänsyn till förhållandena i Stockholm för stadens del måste bli avsevärd, men det synes ligga utom möjligheternas gräns att anskaffa kvalificerad och fackutbildad personal i erforderligt antal. Redan de arbetsuppgifter, som handläggningen av besvär över fastighetstaxeringen innebär, ha framstått såsom svårbemästrade. Det torde bli nödvändigt att i huvudsak anförtro de av den föreslagna konjunkturskatten föranledda göromålen åt den fasta, tränade personalen, som dock endast i begränsad omfattning kan erhålla motsvarande lättnad i arbetsbördan, enär de grannlaga uppgifterna med beredningen av de »ordinarie» besvär- och anmärkningsmålen ej kunna läggas i händerna på utbildad tillfällig personal.

Ämbetet finner det beklagligt att som argument i en beskattningsfråga skall behöva införas spörsmålet om beskattningsmyndighetens personella resurser. Ämbetet skulle helst vilja låta det sistnämnda spörsmålet vara allenast sekundärt eller med andra ord lita till att arbetskraftsfrågan alltid går att ordna. Ämbetet anser det emellertid vara dess plikt framhålla, att om å prövningsnämnden ungefär samtidigt lägges, utom det ordinarie arbetet, besvär i fastighetstaxerings- och investeringsskatteärenden samt konjunkturskatteärendena, resultatet tyvärr måste, oberoende av anslagstilldelningen för personalförstärkning, antagas bli ur det allmännas synpunkt onöjaktigt. Det torde ej behöva framhållas, att koncentrationen till huvudstaden av affärsverksamhet medför att försämrade möjligheter till bokföringsgranskning och annan kontroll av de skattskyldiga giva kraftigt utslag i form av uteblivna skatteintäkter för det allmänna. I den mån de bristande resurserna bli uppenbara för de skattskyldiga, sprider sig också benägenheten för skatteundanflykt. Ehuru ämbetet icke tilltror sig att avväga dessa synpunkter mot de synpunkter, som tala för införande av konjunkturskatt å fjolårets inkomster, vill ämbetet likväl bestämt hävda, att myndigheternas personalrekryteringsproblem måste beaktas, då ställning tages till konjunkturskattefrågan.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför.

Länsstyrelsen i detta län har icke haft för vana att hesitera för nya arbetsuppgifter utan tvärtom städse strävat efter att finna utvägar för att möjliggöra godtagbara lösningar av uppkommande arbetsproblem utan att åsamka statsverket onödiga kostnader. I förevarande fall måste länsstyrelsen emellertid hävda, att de nu ifrågasatta, mycket betungande göromålen icke kunna påläggas härvarande taxeringsavdelning utan en omfattande förstärkning av arbetskrafterna. Utredningsmännen äro uppenbarligen icke främmande för dessa synpunkter, ehuru konkreta förslag icke framlagts. Länsstyrelsen vill betona, att arbetet icke kan tänkas utföras på ett tillfredsställande sätt av tillfälligtvis engagerad, orutinerad arbetskraft utan vad som erfordras är en verkligt kvalificerad förstärkning av personalen. Det har hittills ofta mött svårigheter att i konkurrensen med det enskilda näringslivet anskaffa utbildad personal, lämplig för taxeringsarbete.

Redan nu har ökningen av arbetsmaterialet medfört att fiskalisk granskning icke kunnat komma till stånd; de tillgängliga arbetskrafternas arbetstid har praktiskt tagit helt fått ägnas åt utredningen av besvärsfall. Skola nu

nya kvalificerade uppgifter tillkomma är det fara värt att icke heller besvärsmålen kunna ägnas den ingående uppmärksamhet, som icke minst med hänsyn till rättssäkerheten är nödvändig.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller, att det måste befaras, att enbart förordnande av vederbörande taxeringsrevisor som biträdande taxeringsintendent för handhavandet av taxeringen till konjunkturskatt icke kommer att utgöra en tillräcklig förstärkning av arbetspersonalen. Den för närvarande till förfogande stående personalen är nämligen otillräcklig redan för nuvarande arbetsuppgifter. Till belysande härav vill länsstyrelsen anföra följande. Antalet till prövningsnämnden den 31 juli 1951 inkomna ordinarie besvärsmål utgjorde 10 367. Av dessa hade intill den 1 januari innevarande år avgjorts endast 2 208 ärenden. Av återstoden utgöres ungefär 6 000 ärenden av ensartade besvär i anledning av höjningar av hyresvärdena för bostadsrättslägenheter. Enbart expeditionen av sistnämnda ärenden är dock synnerligen tidskrävande. Balansen å kammarrättsmål, vari yttrande skall avgivas av taxeringsintendenten, uppgick den 1 januari innevarande år till 1 418 ärenden. Avgivandet av yttranden över framlagda lagstiftningsförslag å beskattningens område, remisser och yttranden över begärda förhandsbesked till riksskattenämnden äro arbetsuppgifter, som tendera att öka, och vartill kvalificerad arbetskraft måste anlitas. Taxeringarna till investeringskatt och investeringsavgift komma också att medföra ett ökat personalbehov. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang understryka vad riksskattenämnden anfört om personalfrågan vid taxeringsavdelningarna i sitt yttrande över förslaget till investeringsavgift. Den taxeringsintendenten åvilande granskningsskyldigheten måste redan nu i oroväckande grad eftersättas, varjämte balansen i fråga om yttranden i kammarrättsbesvär icke kan avarbetas utan snarare ökar. Därjämte vill länsstyrelsen även erinra om den arbetsbelastning som allmänna fastighetstaxeringen för närvarande och för lång tid framåt utgör för taxeringsavdelningens personal.

Av vad som anförts torde klart framgå, fortsätter länsstyrelsen, att en förstärkning av personalen å taxeringsavdelningen är oundgängligen nödvändig redan med hänsyn till nu föreliggande eller på grund av redan beslutade skattereformer tillkommande arbetsuppgifter. Enligt undersökningar som av länsstyrelsen inom länet utförts kan antalet deklarationsskyldiga till konjunkturskatt beräknas komma att uppgå till ungefär 5 500. Därutöver torde emellertid ett icke obetydligt antal rörelsedeklarationer behöva granskas för utrönande av huruvida skattskyldighet föreligger. Länsstyrelsen beräknar att för genomförandet av en taxering till konjunkturskatt enligt föreliggande förslag erfordras 5 å 6 tjänstemän med taxeringsinspektörs kompetens under den tid taxeringsarbetet kommer att bedrivas.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anför följande.

Sedan lång tid tillbaka har bokgranskningspersonalen endast med nöd och näppe hunnit utföra de allra nödvändigaste arbetsuppgifterna, nämligen granskningar i anledning av skattskyldigas besvär över taxering. Under innevarande prövningsnämndsår hava 409 sådana granskningar hittills beord-

rats. På grund av de nya arbetsuppgifter, som fr. o. m. innevarande års taxering måste läggas på bokgranskningspersonalen, är det utslutet att i fortsättningen tillgodose ens dessa minimikrav på utredning.

Liknande förhållanden råda beträffande taxeringsavdelningens personal i övrigt. Taxeringsintendenten har sedan en följd av år nödgats disponera nästan hela den honom underställda personalen för utredning av hos prövningsnämnden anförda besvär. Den synnerligen viktiga granskningen av taxeringsnämndernas arbete har under dessa år fått eftersättas till att nästan enbart omfatta rättelse av de mest uppenbara och lättast påvisade feLEN. Länsstyrelsen finner det föga ändamålsenligt att såsom under de senare åren skett och ytterligare förutsättes ske nya och arbetskrävande skatteformer införas utan att möjlighet föreligger att i erforderlig utsträckning övervaka det riktiga genomförandet av de »normala» formerna för direkt beskattning. Till följd av den extra belastning, som åvilat och i än högre grad kommer att påläggas taxeringsavdelningarna under våren i samband med investeringsskatten och fastighetsprövningsnämndens arbete, har taxeringsintendenten hos länsstyrelsen anmält omedelbart behov av ytterligare en bitr. taxeringsintendent, en taxeringsinspektör, en taxeringsassistent och två skrivbiträden. Någon hänsyn till det ökade behovet av arbetskraft för konjunkturskattetaxeringen har därvid icke tagits.

Utredningsmännens förslag, att prövningsnämndens arbete med konjunkturbeskattningen skulle vara slutfört senast den 31 december 1952, har väckt betänkligheter hos riksskattenämnden, överståthållarämbetet och några länsstyrelser, vilka anse att ett framflyttande av tidpunkten för prövningsnämndsarbetets avslutande till den 30 juni 1953 är nödvändigt.

Departementschefen. Taxeringsförfarandet bör ordnas i huvudsak i enlighet med de linjer som utredningsmännen förordat. Det hade varit ur arbetsteknisk synpunkt önskvärt att kunna tillmötesgå remissyrkandet att prövningsnämndsarbetet med konjunkturbeskattningen skulle få fortgå till utgången av juni 1953. Då emellertid uppbörd av konjunkturskatten bör äga rum på våren 1953, synes det icke möjligt att utsträcka tiden för prövningsnämndsarbetet längre än till utgången av januari 1953.

Den nu förordade konjunkturbeskattningen kommer att hårt belasta de redan förut synnerligen arbetstygda taxeringsavdelningarna. En avsevärd förstärkning av arbetskrafterna torde vara nödvändig. Likaså torde viss utökning av personalen hos riksskattenämnden bli erforderlig. Dessa frågor torde emellertid få anmälas för Kungl. Maj:t i senare sammanhang.

IV. Departementschefens hemställan.

I enlighet med vad i det föregående anförts och i anslutning till utredningsmännens förslag ha inom finansdepartementet upprättats förslag till

- 1) förordning om konjunkturskatt för år 1952; och
- 2) förordning med tillfälliga föreskrifter om begränsning av skatt i vissa fall.

Under åberopande av vad jag tidigare anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga förenämnda författningsförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karl-Ingmar Edstrand.

Bihang 1.

Förslag
till
förordning om konjunkturskatt för år 1952.

Skattepliktig inkomstökning och skattskyldighet.

1 §.

För inkomstökning, som uppkommit under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt verkställs av beskattningsnämnd i första instans år 1952, skall i den omfattning och på det sätt nedan stadgas erläggas konjunkturskatt till staten under förutsättning att den som åtnjutit inkomstökningen icke är frikallad från skyldighet att erlægga statlig inkomstskatt för den ifrågakvarande inkomsten.

Från skattskyldighet som i denna förordning sägs undantagas systembolag, som avses i förordningen angående försäljning av spritdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

Skattepliktig inkomstökning.

2 §.

Skattepliktig enligt denna förordning är inkomstökning hänförlig till inkomst av rörelse eller av skogsbruk. Sådan skatteplikt föreligger dock ej när fråga är om inkomst av vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet eller om intäkt genom avyttring av skog i samband med avyttring av marken.

Inkomst av rörelse.

3 §.

Vid tillämpning av denna förordning skall omräkning av nettointäkten (*omräknad nettointäkt*) verkställas

dels för beskattningsåret,

och dels för det beskattningsår, vilket gått till ända närmast före den 1 mars 1950 eller, därest skattskyldig så yrkar, för det beskattningsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1949 (*jämförelseåret*).

Uppskattningen av omräknad nettointäkt skall verkställas på sätt i 4 § närmare anges.

Såsom *jämförelseinkomst* skall, i andra fall än i sista stycket avses, upp- tagas ett belopp motsvarande 120 procent av omräknad nettointäkt för jämförelseåret.

Har vid uppskattning av omräknad nettointäkt för jämförelseåret framkommit underskott eller har verksamhet påbörjats efter utgången av år 1946, må jämförelseinkomst fastställas efter vad som kan finnas skäligt med hänsyn bland annat till verksamhetens art och omfattning.

4 §.

1 mom. Omräknad nettointäkt och jämförelseinkomst uppskattas för varje förvärvskälla för sig, därvid såsom särskild förvärvskälla enligt denna förordning skall anses särskild förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

2 mom. Såsom omräknad nettointäkt av förvärvskälla upptages nettointäkten av förvärvskällan med de avvikelser, som angivas i 3 och 4 mom. här nedan.

3 mom. Vid uppskattning av omräknad nettointäkt skall avvikelse från nettointäkten av förvärvskällan ske i följande fall.

a) Nybildning av dold reserv i tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen skall upptagas som tillkommande post och minskning av sådan reserv som avgående post.

b) Har vid taxeringen till statlig inkomstskatt godtagits nedskrivning av värdet å rättigheter till leverans enligt ej fullgjorda köpekontrakt av tillgångar, avsedda för omsättning eller förbrukning, eller av maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, skall ett mot nedskrivningen svarande belopp upptagas såsom tillkommande post, därest ej visas att nedskrivningen motsvarar en genom prisfall uppkommen förlust.

c) Har avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgivits för avsättning till pensions- eller andra personalstiftelser, skall det belopp, varmed avdrag medgivits, i sin helhet upptagas såsom tillkommande post.

Vad nu sagts skall även gälla inbetalning till Svenska personal-pensionskassans särskilda pensionsfond.

d) Har vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdrag medgivits för avsättning till investeringsfond, skall ett mot avdraget svarande belopp i sin helhet upptagas såsom tillkommande post.

Har avsättning till investeringsfond tagits i anspråk under sådana förhållanden, att det ianspråktagna beloppet inräknats i nettointäkten eller använts för nedskrivning av varulager eller för avskrivning av inventarier, skall beloppet upptagas såsom avgående post, i förekommande fall jämte ränta.

e) Utbetalningar i form av lön, arvode, tantiem el. dyl. till delägare i aktiebolag eller ekonomiska föreningar, vilkas aktier eller andelar till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt — direkt eller genom förmedling av juridisk person — innehavas av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, skola upptagas såsom tillkommande post. Vad nu sagts skall även gälla i fråga om premier för försäkringar tecknade till förmån för sådan person eller någon hans skyldeman ävensom beträffande annan liknande förmån.

f) Har vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdrag medgivits för inbetalade export- eller prisutjämningsavgifter, skall såsom tillkommande post upptagas det förhandenvarande värdet av den del av beloppet av nämnda avgifter, som den skattskyldige är berättigad att återfå.

I nettointäkten ingående återbetalade export- och prisutjämningsavgifter skola upptagas såsom avgående post.

g) Har skattskyldig vid uttag av skogsprodukter till egen rörelse tillämpat högre priser än vid uttaget gällande marknadspriser skall det belopp, varmed produkternas marknadsvärde understiger det värde, som åsatts produkterna i räkenskaperna, upptagas såsom tillkommande post.

Har skogsprodukter i fall, som nu sagts, åsatts lägre värde än det vid uttaget gällande marknadsvärdet, skall skillnaden upptagas såsom avgående post.

4 mom. Vid uppskattning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret skall, utöver vad som kan föranledas av bestämmelserna i 3 mom., avvikelser ske i följande fall.

a) Har skattskyldig, som åtnjutit rätt till fri avskrivning å maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, för beskattningsåret er-

hållit avdrag för värdeminskning å dylika tillgångar med belopp, som överstiger vad han i sådant hänseende erhållit för jämförelseåret, skall det överskjutande beloppet upptagas såsom tillkommande post.

Understiger det belopp, varmed den skattskyldige erhållit avdrag för värdeminskning av ifrågavarande slag av tillgångar för beskattningsåret, motsvarande avdrag för jämförelseåret, skall skillnaden upptagas såsom avgående post.

Kan skattskyldig visa, att hans bestånd av maskiner och inventarier under beskattningsåret är avsevärt större än under jämförelseåret, må som avgående post upptagas ett belopp, svarande mot värdeminskningsskatt för normal förslitning av den del av beståndet, som överstiger jämförelseårets.

b) Har skattskyldig vid taxeringen till statlig inkomstskatt för beskattningsåret erhållit avdrag för avskrivning å osäkra fordringar med större belopp än vid taxeringen för jämförelseåret, skall överskjutande belopp upptagas såsom tillkommande post, i den mån ej visas, att avskrivningen under beskattningsåret varit erforderlig för täckande av konstaterade förluster.

c) Har skattskyldig vid taxeringen till statlig inkomstskatt erhållit avdrag för kostnader, vilka uppenbarligen tillkommit i syfte att nedbringa skatten enligt denna förordning, skall belopp motsvarande dessa kostnader upptagas såsom tillkommande post.

d) Har skattskyldig under beskattningsåret åtnjutit ackumulerad inkomst, skall den del av denna inkomst, som enligt förordningen angående beräkning av statlig skatt för ackumulerad inkomst är hänförlig till tid före beskattningsåret 1951, upptagas såsom avgående post.

Riksskattenämnden må efter därom av skattskyldig gjord framställning beträffande annan än i nämnda förordning angiven ackumulerad eller därmed jämförlig intäkt förklara, att vad i näst föregående stycke sägs skall äga tillämpning jämväl å sådan intäkt. Över förklaring, som nyss sagts, må talan icke föras.

5 §.

1 mom. Det belopp, varmed omräknad nettointäkt för beskattningsåret överstiger motsvarande jämförelseinkomst, utgör *uppskattad merinkomst* av förvärvskällan.

Det belopp, varmed återstående inkomst för beskattningsåret understiger motsvarande jämförelseinkomst, utgör *uppskattad inkomstminskning* av förvärvskällan.

Av den uppskattade merinkomsten eller, om skattskyldig haft mer än en förvärvskälla, för vilken uppskattad merinkomst faststälts, av summan av uppskattade merinkomster, skall, i förekommande fall efter avdrag för uppskattad inkomstminskning, 70 procent utgöra *taxerad merinkomst av rörelse*.

Av uppskattad inkomstminskning eller, om skattskyldig haft mer än en förvärvskälla, för vilken uppskattad inkomstminskning faststälts, av summan av uppskattade inkomstminskningar skall, i förekommande fall efter avdrag för uppskattad merinkomst, 70 procent utgöra *taxerad inkomstminskning av rörelse*.

2 mom. Riksskattenämnden äger, efter framställning från näringsorganisation, beträffande visst slag av rörelse förklara, att inkomstökning såsom oberoende av rådande vinstkonjunktur icke skall beskattas enligt denna förordning. Över förklaring, som nyss sagts, må klagan icke föras.

Oavsett vad ovan i detta mom. sägs skall taxering till konjunkturskatt åsättas, därest taxeringsintendent i det särskilda fallet visar, att föreliggande inkomstökning är att anse som konjunkturvinst.

Skogsbruk.

6 §.

Beträffande skogsbruk skall såsom *taxerad merinkomst av skogsbruk* upptagas 40 procent av den å beskattningsåret belöpande köpeskillingen för skog, som avyttrats genom upplåtelse av avverkningsrätt, 20 procent av den å beskattningsåret belöpande köpeskillingen för avyttrade skogsprodukter och 20 procent av saluvärdet av skogsprodukter, som under beskattningsåret uttagits för förädling i egen rörelse; dock att i fråga om intäkt av skogsbruk, som härrör från försäljningar på grund av avtal före den 1 juli 1951 eller uttag, som skett före denna tidpunkt, procentsatserna skola utgöra allenast hälften av de nu nämnda. Visar skattskyldig, att köpeskillning härrör från försäljning, varom avtal träffats före den 1 september 1950, skall sådan köpeskillning icke medtagas vid beräkning av *taxerad merinkomst*.

Visar skattskyldig att för honom sådana förhållanden rätt, att, i jämförelse med beskattningsåret 1949, prisstegringen utöver omkostnadsökningen å samtliga under beskattningsåret gjorda försäljningar eller uttag, uppgår till lägre belopp än vad som föranledes av i nästföregående stycke angivna bestämmelser, skall detta lägre belopp utgöra *taxerad merinkomst*. Skattskyldig må därvid tillgodoräkna sig kompensation för penningvärdets försämring med 20 procent å priser och kostnader under år 1949.

Visar den skattskyldige, att hans nettointäkt av skogsbruk varit mindre än det belopp, som erhålles vid tillämpning av bestämmelserna i första eller andra stycket här ovan, må den *taxerade merinkomsten* icke bestämmas till högre belopp än det, vartill nettointäkten uppgått.

Beskattningsbar merinkomst.

7 §.

Vid fastställande av *beskattningsbar merinkomst* skall från sammanlagda beloppet av *taxerade merinkomster*, i förekommande fall efter avdrag för *taxerad inkomstminskning* av rörelse avdragas ett belopp av 10 000 kronor.

Tillhöra bolag samma koncern och föreligger hos bolag inom koncernen *taxerad inkomstminskning* av rörelse, som bolaget icke kunnat avräkna mot *taxerad merinkomst* av skogsbruk, må *inkostminskningen* avdragas från *taxerad merinkomst* hos annat koncernen tillhörande bolag innan *beskattningsbar merinkomst* för sistnämnda bolag fastställs. Bolag skola enligt denna förordning anses tillhöra samma koncern, endast om moderbolaget sedan jämförelseårets ingång sedan dotterbolaget bildades — direkt eller indirekt — ägt 90 procent av aktiekapitalet i detsamma.

Beskattningsbar merinkomst utföres i fulla hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

Beräkning av konjunkturskatt.

8 §.

För konjunkturskatten fastställs ett *grundbelopp*, som skall utgöra 40 procent av den beskattningsbara *merinkomsten*.

Konjunkturskatten skall utgöra *grundbeloppet* efter avdrag för det belopp, varmed statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt för den skattskyldige skulle hava minskats, om konjunkturskattens *grundbelopp* avdragits från den till statlig inkomstskatt *taxerade inkomsten* och det där- efter återstående beloppet utgjort *taxerad inkomst*.

9 §.

Skall jämlikt 11 § förordningen om statlig inkomstskatt för äkta makar fastställas gemensam beskattningsbar inkomst, skall i förekommande fall jämväl till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst fastställas för makarna gemensamt.

Kan ene maken helt eller delvis ej utnyttja avdrag för inkomstminskning, må det återstående avdraget tillgodonjutas av den andre maken, som om denne själv haft inkomstminskningen. Avdrag, som omförmåles i 7 §, skall, med motsvarande tillämpning av där meddelade föreskrifter, ske från den för båda makarna sammanlagda taxerade merinkomsten.

Konjunkturskatten beräknas efter den för båda makarna sammanlagda beskattningsbara merinkomsten och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras taxerade merinkomster.

Vid beräkning enligt 8 § av avdrag från det till statlig inkomstskatt taxerade beloppet i fall som avses i 11 § förordningen om statlig inkomstskatt iakttages, att avdraget må, i den mån det ej kunnat utnyttjas av den därtill närmast berättigade maken, komma den andre maken tillgodo.

Särskilda bestämmelser rörande dödsbo.

10 §.

Vad i 15 § förordningen om statlig inkomstskatt stadgas om befrielse för erläggande av kvarstående eller tillkommande skatt och om dödsbos ansvar för statlig inkomstskatt, skall äga motsvarande tillämpning beträffande skatt enligt denna förordning.

Beskattningsort.

11 §.

Taxering till konjunkturskatt skall ske i den kommun, som enligt 14 § förordningen om statlig inkomstskatt är den skattskyldiges beskattningsort.

Uppgiftsskyldighet och förfarande vid taxering till konjunkturskatt.

12 §.

Taxeringsförordningens bestämmelser om taxering till statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till konjunkturskatt.

13 §.

1 mom. Skattskyldig, som i sin år 1952 avlämnade självdeklaration uppgivit nettointäkt av rörelse eller av jordbruksfastighet, i vars taxeringsvärde ingår skogsvärde, är pliktig att utan anmaning på heder och samvete avlämna deklaration till ledning för egen taxering till konjunkturskatt.

Undantagen från deklaraionsplikt som nu sagts är:

skattskyldig, som jämlikt 1 § är undantagen från skattskyldighet;

skattskyldig, som under beskattningsåret åtnjutit inkomst av rörelse eller av jordbruksfastighet men allenast av den art, att skatteplikt enligt 2 § för inkomstökning icke föreligger.

Skattskyldig, för vilken för beskattningsåret av taxeringsnämnden fastställts en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst understigande 10 000 kronor, är icke skyldig att utan anmaning avlämna deklaration.

Har riksskattenämnden beträffande visst slag av rörelse meddelat förklaring, som i 5 § 2 mom. sägs, skall deklarationsplikt för inkomst av det slag av rörelse förklaringen avser inträda först efter anmaning.

Deklarationen skall senast den 31 juli 1952 eller, därest deklaration avlämnas först efter anmaning, inom tid, som i anmaningen angives, avlämnas till länsstyrelsen i det län, där taxeringen till statlig inkomstskatt ägt rum.

2 mom. Formulär till blanketter för deklARATIONER enligt 1 mom. fastställas av Kungl. Maj:t.

3 mom. Efter anmaning är skattskyldig pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angives, meddela för taxering till konjunkturskatt erforderliga uppgifter utöver dem, som avses i 1 mom.

4 mom. Vanligt handelsbolag, kommanditbolag så ock rederi för registreringspliktigt fartyg skall utan anmaning till ledning för delägares taxering till konjunkturskatt avlämna deklARATION på sätt och i den ordning i 1 mom. sägs.

5 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklARATION för taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklARATION hava motsvarande tillämpning; dock skall den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljd för underlåtenhet att avlämna självdeklARATION beträffande deklARATION enligt 1 mom. här ovan inträda, endast därest den skattskyldige underlåtit att efterkomma anmaning att inkomma med sådan.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklARATION i fall som avses i 4 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter som i 34 § samma förordning sägs äga motsvarande tillämpning.

14 §.

Taxering verkställes av prövningsnämnd, som har att taga befattning med den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt.

15 §.

1 mom. Det åligger taxeringsintendent att, med ledning av deklARATIONER och andra uppgifter enligt 13 § och tillgängliga handlingar rörande taxering jämlikt taxeringsförordningen, efter den skriftväxling med den skattskyldige och utredning i övrigt, som finnes erforderlig, såsom underlag för taxeringen till konjunkturskatt låta upprätta förslag till sådan taxering av envar skattskyldig, för vilken till konjunkturskatt beskattningsbar merinkomst ifrågakommer.

2 mom. Överensstämmer förslag enligt 1 mom. med deklARATION, som avgivits av den skattskyldige, skall det så snart ske kan överlämnas till prövningsnämnden.

3 mom. Innebär förslag enligt 1 mom. avvikelser från den skattskyldiges deklARATION skall det genom taxeringsintendents försorg ofördröjligen i rekommenderat brev tillställas den skattskyldige.

Skattskyldig, som icke åtnöjes med förslag till taxering, äger att inom viss tid förslagens översändande angiven tid till länsstyrelsen ingiva till prövningsnämnden ställda erinringar mot förslaget jämte den utredning han vill åberopa. Tid som nu sagts skall, där ej särskilda omständigheter göra det omöjligt, bestämmas till minst fjorton dagar efter förslagens mottagande.

Sedan taxeringsintendenten vidtagit de ändringar i förslaget, vartill erin-

ringarna må föranleda, skall förslaget så snart ske kan föreläggas provningsnämnden.

16 §.

1 mom. Därest provningsnämnden vid granskning av förslag rörande taxering till konjunkturskatt finner anledning till annan avvikelse från detta än som föranledes av yrkande från den skattskyldige, bör denne därom underrättas och erhålla tillfälle inkomma med erinringar, innan taxeringen fastställes.

2 mom. Sedan provningsnämnden verkställt taxeringen, antecknas denna i särskild längd (*konjunkturskattelängd*) enligt formulär, som fastställes av Kungl. Maj:t.

3 mom. För taxering av skattskyldiga enligt denna förordning må provningsnämndens arbete pågå till och med den 31 december 1952.

Prövningsnämndens protokoll, i vad det avser taxering till konjunkturskatt, skall justeras inom åtta dagar efter sista sammanträdet avslutande.

4 mom. Till envar skattskyldig som enligt 15 § 3 mom. andra stycket framställt erinringar mot förslag rörande taxering till konjunkturskatt så ock till envar konjunkturskattelängden upptagen annan skattskyldig, som taxerats med avvikelse från av honom avlämnad deklaration eller utan att deklaration avlämnats, skall vederbörande protokollförare senast å fjortonde dagen efter den, då protokollet justerats, i rekommenderat brev översända utdrag ur konjunkturskattelängden samt provningsnämndens protokoll i vad den skattskyldige angår.

17 §.

Riksskattenämnden skall efter framställning från taxeringsintendent eller allmänna ombudet hos mellankommunala provningsnämnden eller från provningsnämnd eller när anledning eljest anses föreligga avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till konjunkturskatt. Riksskattenämnden skall därjämte

dels efter därom av skattskyldig gjord framställning avgiva förklaring, som i 4 § 4 mom. d) sägs,

dels efter framställning från näringsorganisation avgiva förklaring, som i 5 § 2 mom. sägs,

och *dels*, när anledning därtill uppkommer, till Kungl. Maj:t avgiva förslag rörande tillämpning av denna förordning.

Nämnden må, i den utsträckning Kungl. Maj:t förordnar, åtnjuta biträde av sakkunniga.

18 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den anknyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklarationen.

Rörande rätt att taga del av självdeklaration samt av deklarationer och andra uppgifter enligt denna förordning skall vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande ordförande och ledamöter i provningsnämnd gälla om ordförande och ledamöter i riksskattenämnden. Rörande förbud för person, som sålunda fått del av självdeklaration eller deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning, att offentliggöra eller yppa dess innehåll skola föreskrifterna i 56 § 1 mom. och 57 § taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

Ämbets- eller tjänsteman, vilken äger rätt att taga del av deklaration till

konjunkturskatt, äger jämväl rätt att taga del av den självdeklaration, vid vilken den bilagts eller skall biläggas, jämte därtill hörande uppgifter enligt taxeringsförordningen.

19 §.

För taxering till konjunkturskatt må granskning av skattskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten eller allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden verkställas av person, som verkställer bokföringsgranskning enligt taxeringsförordningen. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

20 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till konjunkturskatt skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande att besvärskrav tillkommer den skattskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Därest genom utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten sådan ändring sker i den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt för inkomst under jämförelseåret, att taxeringen till konjunkturskatt bör bestämmas till annat belopp än som skett, må besvär med yrkande om härav föranledd ändring i taxeringen till konjunkturskatt anföras hos prövningsnämnden eller, därest denna taxering i annan ordning är föremål för prövning i högre instans, hos denna instans för att prövas i sammanhang med målet i övrigt.

Rätt att anföra besvär som nu sagts tillkommer den skattskyldige, där han ej gjort sig skyldig till underlåtenhet, som avses i 14 § 5 mom. första stycket, samt vederbörande taxeringsintendent. Beträffande tiden för besvärens ingivande och handläggningen av desamma skall 124 a § 1 mom. taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

21 §.

Äro för viss skattskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, skola besvären prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomstskatt för år 1952 ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till konjunkturskatt, dock att, därest beslut om höjning av taxering till statlig inkomstskatt eller påföring av sådan taxering meddelas av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, fråga om därav betingad höjning eller påföring av taxering till konjunkturskatt skall handläggas av prövningsnämnd. Beslut rörande fråga som nyss sagts skall av prövningsnämnd meddelas så snart ske kan efter det kammarrättens utslag angående taxeringen till statlig inkomstskatt vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag angående samma taxering meddelats. Beträffande förslag i fråga om taxering till konjunkturskatt i fall som nu avses skola bestämmelserna i 15 § äga motsvarande tillämpning under iakttagande att förslaget så snart ske kan bör tillställas den skattskyldige för erinringars avgivande. Vad sålunda stadgats angående prövningsnämnds handläggning av fråga rörande taxering till konjunkturskatt skall dock ej äga tillämpning i fall där kammarrätten eller Kungl. Maj:t tidigare meddelat beslut angående samma taxering.

Det åligger länsstyrelsen att vid insändande till kammarrätten av besvär rörande taxering till statlig inkomstskatt i förekommande fall foga utdrag av konjunkturskattelängden.

Eftertaxering.

23 §.

1 mom. Har skattskyldig i deklaration eller annan uppgift, som avgivits till ledning vid taxering enligt denna förordning eller vid hans taxering för inkomst eller förmögenhet, lämnat oriktigt meddelande, eller har han, ehuru uppgiftspliktig, underlåtit avlämna uppgift eller inforrad upplysning, och har därav föranletts att han icke blivit taxerad till konjunkturskatt eller att han blivit för lågt taxerad till sådan skatt, skall han eftertaxeras till konjunkturskatt att utgå med det belopp, som genom berörda förfarande undandragits staten. Beträffande sådan eftertaxering skall vad i förordningen om statlig inkomstskatt är stadgat rörande eftertaxering till dylik skatt äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Därest eftertaxering ifrågakommer under år, då allmän taxering till konjunkturskatt ej äger rum, skall eftertaxeringen verkställas av prövningsnämnden med motsvarande tillämpning av taxeringsförordningens bestämmelser, därvid iakttages att eftertaxeringen antecknas i konjunkturskattelängd, vilken såsom bilaga fogas vid prövningsnämndens protokoll.

Särskilda bestämmelser.

24 §.

Har skattskyldig genom att omlägga räkenskapsåret icke åsatts taxering till statlig inkomstskatt år 1952, skall han taxeras till konjunkturskatt år 1953, även om allmän taxering till konjunkturskatt då ej äger rum. Därvid skall vad i denna förordning sägs angående beskattningsåret äga tillämpning beträffande det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd verkställs i första instans år 1953.

Straffbestämmelse.

25 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration enligt denna förordning eller vid lämnande av uppgift som i 13 § sägs lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Kostnader för taxeringsarbetet.

26 §.

Av taxeringen till konjunkturskatt föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

Tillämpningsföreskrifter.

27 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Anvisningar

till 4 §.

1. I 3 mom. givna bestämmelser avse uppskattning av omräknad netto-intäkt för såväl jämförelseåret som beskattningsåret.

Storleken av dold reserv fastställs vid fyra tidpunkter, nämligen vid in- och utgången av jämförelseåret respektive beskattningsåret. Med dold reserv skall förstås skillnaden mellan anskaffningsvärde och bokfört värde.

Vid beräkningen av dold reserv vid in- och utgången av jämförelseåret skall anskaffningsvärdet vid båda tidpunkterna upptagas till faktisk anskaffningskostnad med hänsyn tagen till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Vid beräkning av dold reserv vid in- och utgången av beskattningsåret skall för såväl in- som utgående lager anskaffningsvärdet uppskattas efter de anskaffningspriser, som gällt för det ingående lagret. Hänsyn skall därvid tagas till inträffad värdenedgång på grund av inkurans.

Har prissänkning under beskattningsåret genomsnittligt ägt rum för det utgående lagret, må anskaffningsvärdet å detta beräknas efter de vid beskattningsårets utgång gällande anskaffningspriserna.

Med anskaffningsvärde för tillgångar, som framställts inom egen rörelse, skall förstås direkta tillverkningskostnader ökade med indirekta tillverkningskostnader, därvid dock hänsyn icke behöver tagas till ränta å eget kapital.

För okuranta varor skall anskaffningsvärdet i princip upptagas till ett värde, som förhåller sig till det verkliga anskaffningsvärdet för varorna på samma sätt, som beräknat utförsäljningspris å varorna förhålla sig till normalt utförsäljningspris för kuranta varor.

2. I de fall jämförelseinkomsten bestämts enligt 3 § sista stycket skola bestämmelserna i 3 och 4 mom. äga tillämpning med iakttagande av följande.

Har jämförelseinkomsten bestämts med ledning av resultatet av rörelsen under annat beskattningsår än jämförelseåret, skall detta beskattningsår anses som jämförelseår.

Har jämförelseinkomsten bestämts på annat sätt än i nästföregående stycke sägs skall vid uppskattning av omräknad nettointäkt för beskattningsåret i stället för bestämmelserna i 3 mom. e) och 4 mom. a) och b) gälla följande.

Såsom tillkommande poster skola upptagas utbetalningar, som omförmälas i 3 mom. e) endast i den mån utbetalningarna uppenbarligen överstiga vad som kan anses utgöra skälig ersättning för utfört arbete;

avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, därest den skattskyldige åtnjuter rätt till fri avskrivning å dylika tillgångar, i den mån avskrivningen avsevärt överstiger vad som kan antagas motsvara normal förslitning under beskattningsåret; samt

avskrivning å osäkra fordringar, för vilken avdrag erhållits vid taxeringen till statlig inkomstskatt, i den mån avskrivningen överstiger vad som erfordras för att täcka konstaterade förluster eller som kan anses utgöra skälig avsättning för sannolikt inträffande förluster.

till 5 §.

Omfatta jämförelseår och beskattningsår icke samma antal månader, skall jämförelseåret förkortas eller förlängas till överensstämmelse med beskattningsårets längd. Därvid skall inkomsten under jämförelseåret proportionellt ökas eller minskas.

till 6 §.

Grunder till ledning för skattskyldigs utredning om prisstegring utöver omkostnadsökning fastställas av riksskattenämnden.

Då fråga är om uttag av skogsprodukter till egen rörelse, skall alltid saluvärdet av dessa produkter läggas till grund för beräkning av skattepliktig inkomstökning av skogsbruk, således även i det fall skattskyldig företer utredning om prisstegring utöver omkostnadsökning.

Vid beräkning av nettointäkten av skogsbruk skall från bruttointäkterna av skogsbruk under beskattningsåret avdrag göras för därpå belöpande omkostnader. För beräkningen erfordras alltså i regel att nettointäkten av jordbruksfastighet såvitt angår beskattningsåret uppdelas mellan skogsbruk och jordbruk, så att till nettointäkt av skogsbruk hänföras intäkter av skogsbruk enligt 21 § c) kommunalskattelagen med avdrag för därpå belöpande omkostnader, medan till nettointäkt av jordbruk hänföras övriga enligt nämnda paragraf till intäkter av jordbruksfastighet hänförliga intäkter med avdrag för därpå belöpande omkostnader. Avdrag enligt 22 § 1 mom. andra stycket kommunalskattelagen må ej upptagas som omkostnad för skogsbruket.

PM angående skogsinkomsterna.

1. I anslutning till arbetet på 1952 års nationalbudget ha inom nationalbudgetdelegationen i finansdepartementet vissa beräkningar verkställtts angående skogsinkomsternas utveckling under avverkningsåren 1947/48—1951/52. De preliminära resultat, som framkommo på grundval av material, som fanns tillgängligt inom finans- och handelsdepartementen, diskuterades vid en konferens i finansdepartementet den 16 november 1951 med ett antal skogliga experter. I denna konferens deltog — förutom vederbörande befattningshavare i nationalbudgetdelegationen, handelsdepartementet, skogsstyrelsen och priskontrollnämnden — representanter för domänstyrelsen, Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund och vissa virkesföreningar. Härvid förklarade sig företrädarna för organisationerna på virkesmarknaden villiga att ställa ytterligare material till förfogande. I enlighet härmed ha från virkesföreningarna och vissa större industrier, ävensom från domänstyrelsen, uppgifter erhållits angående leveranspriser och avverkningskostnader för massaved och timmer. Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund har lämnat motsvarande uppgifter om priser och avverkningskostnader för brännved. Riksförbundet har även beretts tillfälle att inkomma med uppgifter beträffande leveransvirke, men förklarar sig avstå härifrån under hänvisning till de av övriga parter lämnade uppgifterna. Sålunda inkommet material har inom nationalbudgetdelegationen bearbetats av jägmästaren F. Silvén i skogsstyrelsen under samråd beträffande vissa punkter med jägmästaren T. Baeckström i priskontrollnämnden och direktören L. Lundquist i handelsdepartementet.

2. Vid en bedömning av skogsinkomsternas utveckling måste beaktas, att skogsauktionerna endast representera en del av prisbildningen på virkesområdet. Dylika auktioner ha tidigare som regel hållits endast av domänverket och av förvaltningsmyndigheterna för ecklesiastika och allmänningsskogar. Under senare år ha emellertid skogsauktioner i allt större omfattning anordnats även av skogsägareföreningarna. Försäljningarna från domänstyrelsen av skogsposter, som varit upptagna i försäljningslängder, ha beträffande kronoskogarna i Norrland och norra Dalarna de senaste åren skett efter infordrande av anbud i stället för såsom tidigare genom skogsauktioner. Domänverkets rotförsäljningar av i försäljningslängder upptaget virke, som sålts på auktion eller efter anbudsförfarande, samt rotförsäljningarna från övriga allmänna skogar kunna uppskattas beröra en virkesmängd om 2—2,5 milj. m³ sk av en beräknad total avverkning för avsalu i landet om 35—40 milj. m³ sk, d. v. s. något mera än fem procent. I brist på annan statistik kan antagas, att priserna på rotsålt virke i övrigt ansluta sig till dem, som erhållits vid försäljningar å rot från Kronans skogar, dock med de jämkningar, som påkallas av att virket vanligen är grövre och av bättre kvalitet på de allmänna skogarna, men att dessa från Dalarna och norrut ha sämre avsättningslägen. Även storleken på de från de allmänna skogarna utbudna posterna torde i allmänhet göra dessa mera begärliga.

3. Vid de under innevarande höst hållna kronoskogsauktionerna i södra Sverige har noterats en stegring i rotvärdet jämfört med föregående år med

70—75 procent. Följande från domänstyrelsen erhållna preliminära uppgifter över medelpriser per m³ sk vid dessa auktioner åren 1950 och 1951 må anföras som en illustration till nämnda utveckling.

	1950	1951	Ökning i %		1950	1951	Ökning i %
Falun	33: 41	72: 23	116	Karlstad	40: 72	76: 70	88
Vimmerby	50: 32	85: 17	69	Falköping	41: 94	67: 33	61
Västervik	44: 41	72: 03	62	Borås	40: 96	69: 56	70
Hörby	45: 10	78: 70	75	Halmstad	33: 88	59: 75	76
Linköping				Ljungby	40: 31	62: 70	56
Gullbergs revir....	45: 94	71: 80	56	Uppsala	38: 59	72: 03	87
Linköpings revir..	41: 55	71: 19	71	Vasterås	46: 04	82: 34	79
Jönköping				Värnamo	45: 70	75: 20	65
Jönköpings revir..	45: 52	78: 01	71	Sala	52: 70	76: 86	46
Nässjö revir	45: 53	78: 87	73	Stockholm	37: 51	66: 68	78
Motala	45: 15	78: 04	73	Åmål	39: 20	64: 62	65
Kalmar	37: 08	65: 25	76	Örebro	44: 88	69: 81	56
Eksjö I	40: 27	74: 45	85	Brålanda	32: 53	68: 80	111
Götene	49: 76	78: 54	58	Nyköping	42: 49	74: 47	75
Arvika	43: 22	84: 23	95	Växjö	45: 20	80: 47	78
Eksjö II	39: 67	83: 03	109	Eskilstuna	39: 41	73: 16	86
Skara	48: 96	75: 74	55	Lönsboda	34: 79	62: 98	81
Oskarshamn	45: 72	80: 80	77	Visby	35: 75	60: 27	69

De anbud, som innevarande höst av domänstyrelsen antagits å virke från kronoskogarna i Norrland och norra Dalarna, innebära en stegring i rotvärdet sedan föregående år med i genomsnitt ca 150 procent. Att den procentuella stegringen härvid blivit starkare än stegringen vid skogsauktionerna i södra Sverige torde kunna förklaras med de sämre avsättningslägena med därav betingade lägre utgångspriser för år 1951 i fråga om skogarna norrut. Medelpriserna per m³ sk i antagna anbud åren 1950 och 1951 samt ökningen däri mellan de båda åren framgå av följande sammanställning:

	1950	1951	Ökning i %
Övre Norrbottens distrikt	18: 31	56: 99	211
Nedre Norrbottens , ...	22: 73	61: 57	170
Skellefteå , ...	32: 31	67: 77	110
Umeå , ...	28: 96	80: 09	177
Mellersta Norrlands , ...	26: 86	62: 25	132
Norra delen av Gävle-Dala distrikt	38: 67	69: 27	79
Medelpris för ovanstående distrikt	26: 63	66: 99	152

För hela landet uppgår medelpriset vid domänverkets försäljningar år 1951 till 70: 57 kr. mot 32: 67 kr. år 1950, vilket innebär en ökning med 116 procent. I 1950 års notering ingå emellertid även efterhandsförsäljningar, vilket däremot icke är fallet med uppgiften för år 1951. Eftersom dessa försäljningar som regel avse sämre virke, torde den slutliga noteringen för år 1951 komma att bli något lägre än den ovan nämnda.

4. På grundval av det under punkt 1 omnämnda materialet kompletterat med offentlig skoglig statistik samt visst inom skogsstyrelsen förefintligt material ha de under punkterna 5—9 redovisade beräkningarna verkställt. Vid beräkningarna har landet indelats i tre områden, för vilka priser, avverkningskostnader och kvantiteter i fråga om de viktigare sortimenten bestämts var för sig för varje särskilt år. Dessa områden ha omfattat:

- Område I: De fyra nordligaste länen;
 > II: Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län;
 > III: Övriga län.

För avverkningsåret 1951/52 och i viss mån även för 1950/51 ha beräkningarna baserats på prognoserade värden. Den avstämning, som sedermera blivit möjlig mellan de för område III beräknade priserna på massaved samt de priser å detta sortiment, som avtalats mellan Sveriges Skogsägareföreningars Riksförbund jämte anslutna skogsägareföreningar samt Sydsvenska Virkesföreningen, visar, att god överensstämmelse föreligger.

5. De beräkningar, som verkställts rörande det totala rotvärdet (rånettovärdet) på avverkad skog under avverkningsåren 1947/48—1951/52 samt de procentuella förändringarna däri, ha lämnat följande resultat:

Avverkningsår	Rotvärde (rånettovärde) milj. kr.	Förändring i %
1947/48	650	.
1948/49	690	+ 5
1949/50	540	- 20
1950/51	1 350	+ 150
1951/52	2 150	+ 60

6. På andra enskilda skogar än bolagsskogar (bondeskogar m. m.) fallande andel av de under punkt 5 angivna rotvärdena (rånettovärdena) å avverkad skog har beräknats till följande belopp:

Avverkningsår	Rotvärde (rånettovärde) milj. kr.	Förändring i %
1947/48	390	.
1948/49	420	+ 10
1949/50	310	- 25
1950/51	800	+ 160
1951/52	1 280	+ 60

Vid dessa beräkningar har, med stöd av uppgifter från skogsstyrelsens reseinspektörer för virkesmätning och av mätningens resultat i virkesmätningens föreningarnas årsberättelser, rotposternas andel antagits utgöra 50 procent av den på övriga enskildas skogar avverkade kvantiteten exklusive husbehovsvirke.

7. De under punkt 6 angivna rotvärdena (rånettovärdena) för övriga enskildas skogar ha även fördelats på kalenderår. Härvid har förutsatts, att 50 procent av likviderna för försäljningarna på rot erhållits på hösten samma år, som försäljningen skett. Vidare har hänsyn tagits till att även likvider för leveransvirke i viss utsträckning — särskilt i Norrland — erhållas i förskott före årsskiftet. Sedan härifrån dragits värdet av husbehovsvirke, erhålles en uppfattning om förändringarna i de verkliga inkomsterna mellan ifrågakvarande år.

	Kalenderår			
	1948	1949	1950	1951
	(miljoner kronor)			
Rotvärde (rånettovärde)	400	380	450	930
Avgår beräknat värde för husbehovsvirke..	30	30	30	60
Erhållen inkomst	370	350	420	870

Den på kalenderåret 1952 fallande delen av rotvärdet (rånettovärdet) för avverkningsåret 1951/52 har beräknats till 900 milj. kr.

8. De under punkt 6 angivna rotvärdena (rånettovärdena) för övriga enskildas skogar ha för avverkningsåren 1948/49—1951/52 även fördelats efter skogsfastigheternas storlek, varjämte rotvärde (rånetto) per skogsfastighet och per hektar beräknats. Samtliga dessa beräkningar ha utförts för vart och ett av de under punkt 4 omnämnda områdena samt för hela riket och baserats på följande uppgifter rörande skogsfastigheternas antal och areal inom olika storleksgrupper:

Skogsfastigheternas			Skogsfastigheternas		
Storlek ha	Antal	Summa 1 000-tal ha	Storlek ha	Antal	Summa 1 000-tal ha
<i>De fyra nordligaste länen (område I)</i>			<i>Övriga län (område III)</i>		
— 25.....	27 747	345	— 25.....	108 064	1 077
25— 50.....	14 334	595	25— 50.....	29 099	1 100
50—100.....	11 482	977	50—100.....	13 466	992
100—200.....	6 435	1 108	100—200.....	3 996	582
200—400.....	2 423	779	200—400.....	1 075	331
400—	622	536	400—	478	582
Summa	63 043	4 340	Summa	156 178	4 664
<i>Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län (område II)</i>			<i>Hela riket</i>		
— 25.....	30 701	411	— 25.....	166 512	1 834
25— 50.....	10 484	440	25— 50.....	53 917	2 136
50—100.....	6 619	516	50—100.....	31 567	2 486
100—200.....	2 875	426	100—200.....	13 306	2 115
200—400.....	748	224	200—400.....	4 246	1 333
400—	176	169	400—	1 276	1 286
Summa	51 603	2 186	Summa	270 824	11 190

Rotvärdena (rånettovärdena) per skogsfastighet och hektar framgå av följande sammanställningar:

Storlek ha	Totalt rånetto											
	1948/49			1949/50			1950/51			1951/52		
	milj. kr.	per fast. kr.	per ha kr.	milj. kr.	per fast. kr.	per ha kr.	milj. kr.	per fast. kr.	per ha kr.	milj. kr.	per fast. kr.	per ha kr.
<i>De fyra nordligaste länen (område I)</i>												
— 25.....	4·67	170	13·52	2·67	100	7·73	7	240	19	11	380	31
25—50.....	13·83	960	23·23	5·20	360	8·73	17	1 200	29	28	1 900	47
50—100.....	27·51	2 400	28·16	12·40	1 100	12·69	36	3 200	37	58	5 100	59
100—200.....	34·01	5 300	30·71	16·40	2 500	14·81	46	7 100	41	73	11 400	66
200—400.....	23·51	9 700	30·19	11·59	4 800	14·88	32	13 200	41	51	21 000	66
400—.....	15·67	25 200	29·22	7·89	12 700	14·71	22	34 500	40	34	55 000	64
Summa och medeltal	119·20	1 890	27·46	56·15	890	12·94	160	2 580	37	255	4 050	59
<i>Gäuleborgs, Kopparbergs och Värmlands län (område II)</i>												
— 25.....	14·67	480	35·66	9·28	300	22·55	25	830	62	41	1 330	99
25—50.....	21·51	2 050	48·87	15·03	1 430	31·15	39	3 700	88	62	5 900	141
50—100.....	26·52	4 000	51·36	18·87	2 600	36·54	48	7 000	94	77	11 200	150
100—200.....	22·04	7 700	51·81	15·84	5 500	37·23	40	14 000	95	65	22 400	152
200—400.....	11·68	15 600	52·22	8·43	11 300	37·69	22	28 600	96	34	46 000	153
400—.....	9·30	52 800	55·17	6·75	38 400	40·00	17	97 000	101	27	155 000	162
Summa och medeltal	105·72	2 050	48·37	74·20	1 440	33·95	191	3 700	88	306	5 930	140
<i>Övriga län (område III)</i>												
— 25.....	15·45	140	14·35	16·47	150	15·29	39	360	36	62	570	58
25—50.....	38·48	1 320	34·97	34·87	1 200	31·69	89	3 100	81	142	4 900	129
50—100.....	45·42	3 400	45·77	40·96	3 000	41·27	105	7 800	106	168	12 500	169
100—200.....	30·79	7 700	52·90	27·79	7 000	47·75	71	17 800	122	114	28 500	195
200—400.....	19·49	18 100	58·85	17·62	16 400	53·20	45	42 000	136	72	67 000	218
400—.....	42·89	88 700	72·89	33·26	80 000	65·79	98	205 000	168	157	328 000	269
Summa och medeltal	192·02	1 230	41·17	175·97	1 130	37·73	447	2 860	96	715	4 580	153
<i>Hela riket</i>												
— 25.....	34·79	210	18·97	28·42	170	15·50	71	430	39	114	680	62
25—50.....	73·82	1 370	34·56	55·10	1 020	25·80	145	2 700	68	232	4 300	109
50—100.....	99·45	3 150	40·01	72·23	2 300	29·06	190	6 000	76	303	9 600	122
100—200.....	86·84	6 500	41·06	60·03	4 500	28·39	157	11 800	74	252	18 900	119
200—400.....	54·68	12 900	41·00	37·64	8 900	28·22	99	23 200	74	157	37 000	118
400—.....	67·36	52 800	52·36	52·90	41 500	41·12	136	107 000	106	218	171 000	170
Summa och medeltal	416·94	1 540	37·26	306·32	1 130	27·37	797·84	2 950	71	1 276·06	4 710	114

9. De i det föregående redovisade beräkningarna ha baserats på de avverkningskvantiteter, som angivas i nedanstående sammanställning. I denna angivas även de medelpriser och kostnader för hela landet på *leveransvirke*, som beräknats på grundval av de från domänstyrelsen, virkesföreningarna m. fl. erhållna uppgifterna (se under punkt 1).

	Kvantitet: milj. m ³ f. ub. Medelpris: kr/m ³ f. ub.									
	1947/1948		1948/1949		1949/1950		1950/1951		1951/1952	
	Kvan- titet	Medel- pris	Kvan- titet	Medel- pris	Kvan- titet	Medel- pris	Kvan- titet	Medel- pris	Kvan- titet	Medel- pris
Sågtimmer	9·6	36:99	11·5	38:21	12·5	39:22	14·0	61:76	12·0	94:47
Massaved och props...	13·0	38:15	16·5	35:17	9·5	29:01	13·4	58:51	15·4	90:40
Brännved	10·9	17:71	10·3	17:81	9·6	17:72	8·5	28:71	8·9	39:10
Övrigt virke	1·9	34:78	1·5	37:18	1·5	36:94	1·6	56:88	1·6	83:75
Summa	35·4	31:36	39·8	31:63	32·5	30:19	37·5	52:89	37·9	79:36
Avverkningskostnader..		14:24		15:78		15:41		20:06		27:40

I ovanstående avverkningskostnader inkluderas icke s. k. allmänna drivningsomkostnader (arbetsledning, avmätning, intumning, tillfälliga kojbyggnader, vintervägar, lastplatser, skogsvårdsavgifter, olycksfalls- och försäkringsavgifter). Vid överläggningar rörande 1952 års allmänna fastighetstaxering ha dessa bestämts till mellan 1: 80 kr. och 2: 20 kr. per m³f. på bark. Därest *dels* detta avdrag anses gälla även för övriga enskildas skogar, *dels* omvandling sker till kostnader per m³f. ub., *dels* ock dessa kostnader mellan de olika åren antagas ha förändrats i samma proportion som de direkta avverkningskostnaderna, kan på grundval av tidigare antagande rörande leveransvirkets andel i avverkningarna på övriga enskildas skogar beräknas, att ifrågavarande omkostnader under kalenderåren 1948—1951 uppgått till följande belopp:

Belopp, milj. kr.....	Kalenderår			
	1948	1949	1950	1951
	20	25	20	35

Aktiebolag. Kommunalskatt = 11 %.

Nuvarande inkomst I	Maximal be- skattn.bar merinkomst	Beskattn.bar merinkomst M	Konjunkturskatt = 20 %		Konjunkturskatt = 30 %		Konjunkturskatt = 40 %		Konjunkturskatt = 50 %	
			Sammanlagd skatt		Sammanlagd skatt		Sammanlagd skatt		Sammanlagd skatt	
			i kr.	i % av I	i kr.	i % av I	i kr.	i % av I	i kr.	i % av I
		1 000-tal kronor								
50	25	0	23 300	46·6	23 300	46·6	23 300	46·6	23 300	46·6
		10	24 500	49·0	25 100	50·2	25 700	51·4	26 300	52·6
		25	26 300	52·6	27 800	55·6	29 300	58·6	30 800	61·6
100	60	0	46 600	46·6	46 600	46·6	46 600	46·6	46 600	46·6
		30	50 200	50·2	52 000	52·0	53 800	53·8	55 600	55·6
		60	53 800	53·8	57 400	57·4	61 000	61·0	64 600	64·6
200	130	0	93 200	46·6	93 200	46·6	93 200	46·6	93 200	46·6
		65	101 000	50·5	104 900	52·4	108 800	54·4	112 700	56·4
		130	108 800	54·4	116 600	58·3	124 400	62·2	132 200	66·1
300	200	0	139 800	46·6	139 800	46·6	139 800	46·6	139 800	46·6
		100	151 800	50·6	157 800	52·6	163 800	54·6	169 800	56·6
		200	163 800	54·6	175 800	58·6	187 800	62·6	199 800	66·6
400	270	0	186 400	46·6	186 400	46·6	186 400	46·6	186 400	46·6
		135	202 600	50·6	210 700	52·7	218 800	54·7	226 900	56·7
		270	218 800	54·7	235 000	58·8	251 200	62·8	267 400	66·8
500	340	0	233 000	46·6	233 000	46·6	233 000	46·6	233 000	46·6
		170	253 400	50·7	263 600	52·7	273 800	54·8	284 000	56·8
		340	273 800	54·8	294 200	58·8	314 600	62·9	335 000	67·0
750	515	0	349 500	46·6	349 500	46·6	349 500	46·6	349 500	46·6
		250	379 500	50·6	394 500	52·6	409 500	54·6	424 500	56·6
		515	411 300	54·8	442 200	59·0	473 100	63·1	504 000	67·2
1 000	690	0	466 000	46·6	466 000	46·6	466 000	46·6	466 000	46·6
		345	507 400	50·7	528 100	52·8	548 800	54·9	569 500	57·0
∞	∞	690	548 800	54·9	590 200	59·0	631 600	63·2	673 000	67·3
∞	∞	∞		55·0		59·2		63·4		67·6

Fysisk person. Gift person bosatt i ortsgрупп III. Kommunkalskatt = 11 %.

Nuvarande inkomst I	Maximal beskattn. bar merinkomst	Beskattn. bar merinkomst M	Konjunkturskatt = 20 %		Konjunkturskatt = 30 %		Konjunkturskatt = 40 %		Konjunkturskatt = 50 %	
			Sammanlagd skatt		Sammanlagd skatt		Sammanlagd skatt		Sammanlagd skatt	
			i kr.	i % av I	i kr.	i % av I	i kr.	i % av I	i kr.	i % av I
			1 000-tal kronor							
20	4	0	4 918	24·6	4 918	24·6	4 918	24·6	4 918	24·6
		2	5 189	25·9	5 325	26·6	5 462	27·8	5 598	28·0
		4	5 461	27·3	5 733	28·7	6 024	30·1	6 316	31·6
40	18	0	14 050	35·1	14 050	35·1	14 050	35·1	14 050	35·1
		4	14 489	36·2	14 709	36·8	14 930	37·3	15 150	37·9
		10	15 149	37·9	15 699	39·2	16 308	40·8	16 918	42·3
		18	16 062	40·2	17 160	42·9	18 260	45·6	19 358	48·4
70	39	0	30 253	43·2	30 253	43·2	30 253	43·2	30 253	43·2
		5	30 752	43·9	31 002	44·3	31 253	44·6	31 503	45·0
		10	31 252	44·6	31 752	45·4	32 253	46·1	32 753	46·8
		20	32 252	46·1	33 252	47·5	34 253	48·9	35 256	50·4
		30	33 252	47·5	34 752	49·6	36 276	51·8	37 806	54·0
		39	34 152	48·8	36 121	51·6	38 112	51·4	40 100	57·3
100	60	0	48 025	48·0	48 025	48·0	48 025	48·0	48 025	48·0
		5	48 474	48·5	48 699	48·7	48 925	48·9	49 149	49·2
		10	48 924	48·9	49 374	49·4	49 825	49·8	50 275	50·3
		20	49 824	49·8	50 724	50·7	51 640	51·6	52 560	52·6
		40	51 640	51·6	53 480	53·5	55 320	55·3	57 160	57·2
		60	53 480	53·5	56 240	56·2	59 000	59·0	61 902	61·9
150	95	0	79 238	52·8	79 238	52·8	79 238	52·8	79 238	52·8
		5	79 647	53·1	79 853	53·2	80 058	53·4	80 264	53·5
		10	80 057	53·4	80 467	53·6	80 878	53·9	81 288	54·2
		20	80 877	53·9	81 697	54·5	82 518	55·0	83 338	55·6
		40	82 517	55·0	84 157	56·1	85 798	57·2	87 438	58·3
		60	84 157	56·1	86 617	57·7	89 078	59·4	91 538	61·0
		95	87 027	58·0	90 923	60·6	95 100	63·4	99 376	66·2
200	130	0	111 248	55·6	111 248	55·6	111 248	55·6	111 248	55·6
		5	111 647	55·8	111 847	55·9	112 048	56·0	112 248	56·1
		10	112 047	56·0	112 447	56·2	112 848	56·4	113 248	56·6
		20	112 847	56·4	113 647	56·8	114 448	57·2	115 248	57·6
		40	114 447	57·2	116 047	58·0	117 648	58·8	119 248	59·6
		70	116 847	58·4	119 647	59·8	122 474	61·2	125 344	62·7
		100	119 247	59·6	123 293	61·6	127 394	63·7	131 494	65·8
		130	121 647	60·8	126 983	63·5	132 314	66·2	137 644	68·8
∞	∞	∞		77·5		79·6		81·7		83·8

Fysisk person.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst 1 000-tal kronor	Marginalskatt i % av inkomståndring							
	Konjunkturskatt = 20 %				Konjunkturskatt = 50 %			
	Kommunalskatt				Kommunalskatt			
	8 %	11 %	15 %	20 %	8 %	11 %	15 %	20 %
20—30.....	52·4	54·2	56·7	59·7	65·2	67·1	69·5	72·6
30—40.....	57·1	58·8	61·0	63·7	68·6	70·3	72·5	75·2
40—50.....	60·2	61·8	63·*	66·3	70·9	72·5	74·5	77·0
50—60.....	61·0	62·5	64·5	67·0	71·5	73·0	75·0	77·5
60—80.....	64·1	65·5	67·3	69·6	73·8	75·2	77·0	79·3
80—100.....	64·9	66·2	68·0	70·8	74·4	75·7	77·5	79·8
100—150.....	68·0	69·2	70·9	72·9	76·6	77·9	79·5	81·6
150—200.....	68·8	70·0	71·6	73·6	77·2	78·4	80·0	82·0
200—250.....	75·8	76·8	78·0	79·5	82·3	83·8	84·5	86·0
250—.....	76·6	77·5	78·7	80·2	82·9	83·8	85·0	86·5

Talen i tablan visa ändringen i summa kommunalskatt, statlig inkomstskatt och konjunkturskatt per 100 kr. inkomståndring (beskattningsbar merinkomst ändras med 70 kr.), då inkomständringen faller mellan de angivna gränsvärdena för beskattningsbar inkomst.